

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

DEPARTMENT OF ARCHIVES, LIBRARY SCIENCE AND MUSEOLOGY

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Αρχεία, Βιβλιοθήκες, Μουσεία και Πολιτικές Εξωστρέφειας
Περιπτώσεις Μελέτης**

- Γενικά Αρχεία του Κράτους
- Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος
- Ιστορική Εθνολογική Εταιρεία Ελλάδος/
Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

Γεωργία- Χρυσοβαλάντω Ι. Τσιμπίδα (ΑΜ: Β2018005)

Επιβλέπουσα: Μαριέττα Δ. Μινώτου

Κέρκυρα, Φεβρουάριος, 2024

Επιτροπή Εξέτασης

1. Μαριέττα Δ. Μινώτου
2. Μαρία Κανελλοπούλου - Μπότη

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Τσιμπίδα Ι. Γεωργία Χρυσοβαλάντω με αριθμό μητρώου Β2018005 του Τμήματος Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας του Ιονίου Πανεπιστημίου δηλώνω ότι:

«Είμαι η συγγραφέας αυτής της πτυχιακής εργασίας και όποια βοήθεια είχα για την δημιουργία της, αναγράφεται μέσα στην εργασία. Επιπλέον, στοιχεία, και ιδέες που χρησιμοποίησα από βιβλιογραφικές και διαδικτυακές πηγές αναφέρονται λεπτομερώς στον συγγραφέα ή ακόμα και στον εκδοτικό οίκο τους. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από εμένα προσωπικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας δικής μου καθώς και του Πανεπιστημίου».

Η Δηλούσα

Γεωργία Χρυσοβαλάντω Τσιμπίδα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής εργασίας πολύτιμη υπήρξε η βοήθεια, καθοδήγηση και υποστήριξη της καθηγήτριας μου κα. Μαριέττας Μινώτου, την οποία και ευχαριστώ θερμά. Ευχαριστίες εκφράζω επίσης, στους καθηγητές του Τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας, και Μουσειολογίας για το στέρεο υπόβαθρο που μας προσέφεραν κατά την διάρκεια της ακαδημαϊκής μας εκπαίδευσης. Τέλος, ουσιαστική υπήρξε η στήριξη και η ενθάρρυνση της μητέρας, των συγγενών και των φίλων μου και σε αυτή μου την προσπάθεια, ώστε να ολοκληρώσω το έργο μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

«Σε διεθνές επίπεδο οι πολιτιστικοί φορείς ως ζωντανά κύτταρα της κοινωνίας κάθε εποχής, επηρεάζονται από τις γενικότερες ιστορικές συνθήκες που επικρατούν- πολιτικές, οικονομικές, πολιτιστικές- δέχονται τις νέες προκλήσεις και αναπροσδιορίζουν τον ρόλο τους. Η ολοένα βαθύτερη σύνδεση τους με την κοινωνία κυρίως τις τελευταίες δεκαετίες, η διεύρυνση του κοινού στο οποίο απευθύνονται, η χρήση των νέων τεχνολογιών καθώς και οι νέες μορφές εξωστρέφειας στο πλαίσιο της συνεχούς εξελισσόμενης εποχής δημιουργούν νέα δεδομένα. Η επιστήμη της Μουσειολογίας υιοθετεί νέες τάσεις και τα μουσεία σε όλο τον κόσμο στοχεύουν στο να παίξουν ένα νέο εκσυγχρονιστικό ρόλο στο πολιτιστικό πεδίο με αντίκτυπο σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας και της πολιτείας».¹

Η παρούσα πτυχιακή εργασία εστιάζει σε τρεις περιπτώσεις μελέτης πολιτιστικών φορέων που λειτουργούν στη χώρα μας: στα Γενικά Αρχεία του Κράτους, στην Εθνική Βιβλιοθήκη και στην Ιστορική Εθνολογική Εταιρεία Ελλάδος/ Εθνικό Ιστορικό Μουσείο μέσα από τις δράσεις των οποίων θα παρουσιαστούν οι στοχεύσεις τους στο πεδίο της εξωστρέφειας και συγκεκριμένα, οι δράσεις που αφορούν το άνοιγμα τους σε ένα ευρύτερο κοινό.

Λέξεις Κλειδιά: Πολιτιστική Κληρονομιά, Εξωστρέφεια πολιτιστικών χώρων, πολιτικές εξωστρέφειας, Γενικά Αρχεία του Κράτους, Βιβλιοθήκες, Μουσεία.

Συντομογραφίες:

Γ.Α.Κ: Γενικά Αρχεία του Κράτους

Ε.Β.Ε: Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος

Ε.Ι.Μ: Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

¹ Παραδόσεις Μαριέττας Μινώτου στο μάθημα «Διαχείριση Αρχαιακού Υλικού και Αρχείων».

ABSTRACT

«At the international level, the cultural bodies as living cells of the society of every era are influenced by the general historical condition that prevails - political, economic, and cultural- they accept the new challenges and redefine their role. Their increasingly deeper connection with society especially in the last decades, the expansion of the public they address, the use of new technologies as well as the new forms of extroversion in the context of the constantly evolving era creates new data. The science of Museology adopts new trends and museum around the world aim to play a new modernizing role in the cultural field with an impact on all levels of society and the state».²

This thesis focuses on three cases of study of cultural institutions operating in our country: the General Archives of the State, the National Library and the Historical Ethnological Society of Greece/National Historical Museum through the actions of which will present their goals in the field of extroversion and specifically, the actions concerning their opening to a wider audience.

Keywords: Cultural heritage, Extroversion of cultural sites, Extroversion policies, General Archives of the State, Libraries, Museums.

² Presentations by Marietta Minotou in the course «Management of Archives and Records»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ	3
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ABSTRACT	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
Αντικείμενο της Μελέτης.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	10
Πολιτιστική Κληρονομιά.	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Περιπτώσεις Μελέτης: Αρχεία, Βιβλιοθήκες, Μουσεία.	18
2.1.α: Γενικά Αρχεία του Κράτους: Ιστορική Αναδρομή	18
2.1.β: Γ.Α.Κ: Χαρακτηριστικές Περιπτώσεις Εξωστρέφειας.	22
2.2.α: Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος: Ιστορική Αναδρομή.....	62
2.2.β: Ε.Β.Ε: Χαρακτηριστικές Περιπτώσεις Εξωστρέφειας.	67
2.3.α: Εθνικό Ιστορικό Μουσείο: Ιστορική Αναδρομή.....	87
2.3.β: Ε.Ι.Μ: Χαρακτηριστικές Περιπτώσεις Εξωστρέφειας.	94
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	112
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	113
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	116
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
Πίνακας 1.	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
Πίνακας 2.	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
Πίνακας 3.	51

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αντικείμενο της Μελέτης

Αντικείμενο της παρούσας μελέτης, αποτελεί η προσέγγιση στο ζήτημα της διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς στους ακόλουθους πολιτιστικούς φορείς: Γενικά Αρχεία του Κράτους, Εθνική Βιβλιοθήκη και Ιστορική Εθνολογική Εταιρεία/Εθνικό Ιστορικό Μουσείο. Αρχικά, παρουσιάζεται στο θεωρητικό επίπεδο η σχετική ορολογία βάσει της οποίας τεκμηριώνεται η παρούσα πτυχιακή. Στη συνέχεια, ακολουθεί η παρουσίαση του κάθε πολιτιστικού φορέα ξεχωριστά, ξεκινώντας από το ιστορικό του, συνεχίζοντας με την προβολή των δράσεων του με κύριο στόχο να προβληθούν οι εξωστρεφείς δραστηριότητες που απευθύνονται στο ευρύτερο κοινό. Για τη συλλογή στοιχείων, την έρευνα και συγγραφή αξιοποιήθηκε η σχετική ελληνική και διεθνής βιβλιογραφία, έντυπη και ηλεκτρονική προκειμένου να επιτευχθεί η έρευνα που διεξήχθη.

Δομή της Μελέτης

Η παρούσα μελέτη αποτελείται από δύο κεφάλαια και έξι υποκεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο με τίτλο «Πολιτιστική Κληρονομιά», αναλύεται η αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς και οι τρόποι διαχείρισης της. Στη συνέχεια, προβάλλεται ο σημαντικός ρόλος των Γενικών Αρχείων του Κράτους, οι Βιβλιοθήκες και τα Μουσεία, τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της εθνικής και παγκόσμιας κληρονομιάς.

Το δεύτερο κεφάλαιο με τίτλο «Περιπτώσεις Μελέτης: Αρχεία, Βιβλιοθήκες, Μουσεία», αποτελείται από έξι υποκεφάλαια όπου στο κάθε ένα παρουσιάζεται αναλυτικά ο φορέας πολιτιστικής κληρονομιάς που έχει επιλεγεί.

Αρχικά, γίνεται μια ιστορική αναδρομή των Γενικών Αρχείων του Κράτους από το 1914 έως σήμερα, το πλαίσιο λειτουργίας τους καθώς και οι κύριοι σταθμοί.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι χαρακτηριστικές πολιτικές εξωστρέφειας που υιοθετούν τα Γ.Α.Κ ώστε να υλοποιήσουν την αποστολή τους και ενισχύσουν τον ρόλο τους.

Στο τρίτο υποκεφάλαιο παρουσιάζεται μια ιστορική αναδρομή της Εθνικής Βιβλιοθήκης Ελλάδος εστιάζοντας στην δημιουργία και έπειτα στην μετεγκατάστασή της.

Έπειτα, παρατίθενται οι χαρακτηριστικές στο πέρασμα των χρόνων περιπτώσεις εξωστρέφειας της Ε.Β.Ε καθώς και πόσο πολύτιμη υπήρξε η συμβολή τους για την ανάπτυξη της.

Στο προτελευταίο υποκεφάλαιο παρουσιάζεται η ιστορική αναδρομή του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, οι απαρχές δηλαδή της σύστασής του καθώς και τα πρόσωπα που διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο για την δημιουργία του.

Τέλος, γίνεται αναφορά στις πολιτικές εξωστρέφειας του Ε.Ι.Μ, το οποίο ακολουθεί τις σύγχρονες τάσεις της Μουσειολογίας προκειμένου να επιτύχει τους στόχους του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.

Πολιτιστική Κληρονομιά.

Η πολιτιστική κληρονομιά ορίζεται ως «το συνολικό πνεύμα ενός λαού, όπως αυτό εντυπώνεται στις αξίες, στις δράσεις, στα έργα, στους θεσμούς, στα μνημεία και στις τοποθεσίες του» UNESCO (2005).

Περιλαμβάνει μνημεία, κτίρια και αρχαιολογικούς χώρους, καθώς και αντικείμενα ή και άυλες πολιτιστικές πρακτικές, όπως ο χορός και η αφήγηση (Orr, Richards&Fatoric, 2021). Επιπλέον, διαπλάθει την ταυτότητα των λαών, των χωρών και των τοπικών κοινωνιών ως απτή απόδειξη μιας περασμένης πραγματικότητας που επιβίωσε σε κομμάτια και μπορεί να βιωθεί μόνο από μια χρονική προοπτική. Μαρτυρά, δηλαδή, τη ροή του χρόνου, τα γεγονότα του παρελθόντος και τις ενέργειες των ατόμων ή των κοινοτήτων. Η πολιτιστική κληρονομιά μπορεί να είναι θεαματική μνημειακή, εύθραυστη και εφήμερη σαν ψιθυριστά λαϊκά παραμύθια ή νανουρίσματα (Król, 2021). Το σταθερό χαρακτηριστικό της είναι ότι περιγράφει πάντα ανθρώπινες δραστηριότητες σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο.

Στο πλαίσιο της πολιτιστικής κληρονομιάς συγκαταλέγονται επίσης τα μουσεία, οι βιβλιοθήκες, καθώς και οι συνεργασίες ενός κράτους με ένα άλλο με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων και πρακτικών που θα συμβάλλουν στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας ή στη γνωστοποίησή της στο εξωτερικό. Σε αυτό το πλαίσιο, ο ρόλος των μουσείων, των βιβλιοθηκών, των αρχείων καθώς και των πολιτικών εξωστρέφειας είναι ιδιαίτερα σημαντικός για την προστασία, τη διατήρηση και την προώθηση αυτής της κληρονομιάς.

Αρχικά, τα μουσεία αποτελούν πυλώνες της πολιτιστικής διαπεραστικότητας, παρέχοντας έναν χώρο όπου οι άνθρωποι μπορούν να έρθουν σε επαφή με το παρελθόν. Η παρουσίαση αντικειμένων, τέχνης και εκθέσεων ενισχύει την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση για την πολιτιστική ποικιλομορφία. Επιπλέον, τα μουσεία διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διατήρηση και την συντήρηση των έργων τέχνης και αρχαιοτήτων, προστατεύοντάς τα για τις επερχόμενες γενιές, παρόλο που στην Ελλάδα παρατηρείται κάποια στατικότητα στον χώρο του μουσείου (Μούλιου, 2020,σ.235), η οποία ενδεχομένως να οφείλεται μεταξύ άλλων και στην έλλειψη οικονομικών πόρων.

Από την άλλη πλευρά, τόσο οι βιβλιοθήκες όσο και τα αρχεία αντιπροσωπεύουν θησαυρούς πληροφοριών, για αυτό και οι επαγγελματίες σε κάθε κλάδο θα πρέπει να υιοθετούν διαφορετικούς ρόλους (Vassilakaki & Moniarou-Papaconstantinou, 2015). Μέσα από τη συλλογή, τη διατήρηση και τη διάθεση των βιβλιογραφικών και αρχειακών πόρων, συμβάλλουν στην έρευνα, στην εκπαίδευση και στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης. Παρέχουν, συνεπώς, το πλαίσιο για την ανάδειξη της πνευματικής κληρονομιάς, ενώ ταυτόχρονα καθιστούν εφικτή την πρόσβαση στη γνώση και προωθούν την κοινωνική πρόοδο.

Οι βιβλιοθήκες είναι παραδοσιακά οι οργανισμοί που επικεντρώνονται στη συλλογή και διαχείριση πληροφοριών που παράγονται σε διάφορες μορφές (δηλαδή ηλεκτρονικές, έντυπες). Συγκεκριμένα, στοχεύουν στην επιτυχή και αποτελεσματική παροχή ανάκτησης και πρόσβασης σε πληροφορίες για όλους. Στη σύγχρονη εποχή, οι επαγγελματίες της πληροφορίας πρέπει να ενστερνιστούν το ρόλο των ειδικών της τεχνολογίας. Ως εκ τούτου, πρέπει να ενημερώνονται για τις πρόσφατες εξελίξεις στη διαχείριση των πληροφοριών για την πολιτιστική κληρονομιά με τη χρήση διαφορετικών διεθνών προτύπων. Το πιο σημαντικό βέβαια είναι ότι πρέπει να γνωρίζουν πώς να συνδέουν με επιτυχία διαφορετικούς πόρους, με σκοπό την προώθηση της συνοχής και την καλύτερη κατανόηση της ιστορίας, της παράδοσης, του πολιτισμού. (Vassilakaki, Giannakopoulos&Triantafyllou, 2019).

Επίσης, τα αρχεία εκλαμβάνονται συχνά ως στατικά και μπορούν να παραμείνουν στη λήθη. Οι περιπτώσεις εθνικών αλλά και διεθνών φορέων παρέχουν παραδείγματα της σχέσης των αρχείων με τη μνήμη και τη λήθη, καθώς και με την παγκόσμια και τοπική διαχείριση. Συγκεκριμένα, η δημιουργία ειδικών ιδρυμάτων, η παροχή κατευθυντήριων γραμμών αλλά και περιορισμών μπορεί να διαμορφώσει τη διαδικασία διατήρησης και πρόσβασης εγγράφων, επιτρέποντας τη διάδοση της ιστορικής συνείδησης, τη διοικητική διαφάνεια και την αναγνώριση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Βέβαια, τα αρχεία αποτελούν αμφισβητούμενο αντικείμενο ρύθμισης γιατί αποκρυσταλλώνουν αρκετές εντάσεις μεταξύ του ιστορικού υλικού και της σύγχρονης διοίκησης, μεταξύ της ιδιωτικής ιδιοκτησίας και των κρατικών υποθέσεων, μεταξύ μιας διαφάνειας, που συνδέεται με τη δημοκρατική ενδυνάμωση, και της μυστικότητας που υπερασπίζεται για διάφορους λόγους και, πιο πρόσφατα,

μεταξύ των διεθνών επαγγελματικών κανόνων διαχείρισης αρχείων και της εθνικής πολιτικής (Chezzi, 2021).

Δεν θα πρέπει να παραληφθεί να αναφερθεί, πως ο ρόλος των πολιτικών εξωστρέφειας είναι εξίσου σημαντικός. Ο διάλογος και η συνεργασία μεταξύ διαφορετικών κοινοτήτων και χωρών μπορούν να συμβάλλουν στην ανταλλαγή ιδεών, πρακτικών και πολιτιστικών εκφράσεων. Οι πολιτικές εξωστρέφειας και κατ' επέκταση οι συνεργασίες προωθούν την κατανόηση και τον σεβασμό μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών, ενισχύοντας την παγκόσμια κοινότητα. Παράλληλα, συμβάλλουν στην παράταση της διάρκειας ζωής της πολιτιστικής κληρονομιάς ενός τόπου μέσω της μετάδοσης αξιών (Skublewska-Paszkowskaetal., 2022).

Μια ακόμα σημαντική πτυχή του πολιτισμού είναι η άυλη πολιτιστική κληρονομιά, στην οποία εντοπίζεται η αισθητική εκφραστικότητα της ανθρώπινης δημιουργίας, η οποία αποτέλεσε το όχημα για τη φιλοτέχνηση των διάφορων έργων τέχνης. Η εικαστική τέχνη, η λογοτεχνία, η μουσική και η αρχιτεκτονική αποτελούν διαφορετικές κατηγορίες τέχνης, όμως διαμορφώνουν ένα πλούσιο πεδίο που εκφράζει τις ιδέες, τα συναισθήματα και την έκφραση της ανθρώπινης ψυχής. (Skublewska-Paszkowska,etal., 2022).

Επιπλέον, η Σύμβαση της UNESCO του 2003 για τη διασφάλιση της Intangible Cultural Heritage (I.C.H), όρισε πέντε τομείς που ανήκουν σε αυτήν, τις προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις (π.χ. γλώσσα, αφήγηση), τις παραστατικές τέχνες (π.χ. τραγούδι, χορός, θέατρο, γλέντι), τις κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις, τις γνώσεις και τις πρακτικές σχετικά με τη φύση και το σύμπαν, τις γνώσεις και τις δεξιότητες που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή παραδοσιακών χειροτεχνιών. Αυτές οι εκφάνσεις αναδεικνύουν τη δημιουργικότητα και το πνεύμα της εκάστοτε εποχής, καταγράφοντας την εξέλιξη της ανθρώπινης κοινωνίας.

Η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί επίσης πηγή έμπνευσης για το μέλλον. Από την κληρονομιά αυτή αντλούνται ιδέες και καινοτομίες που διαμορφώνουν την πρόοδο. Ο σεβασμός και η συνειδητοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς μπορούν να καθοδηγήσουν την κοινωνία ως προς τη διαμόρφωση μιας βιώσιμης και πολυδιάστατης πορείας. Βέβαια, η διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί

έναν πολύπλοκο και ευαίσθητο τομέα, αφού απαιτεί προσεκτική προσέγγιση για τη διατήρηση και προώθηση της πολυμορφίας και της ιστορίας μιας κοινότητας. Η αποτελεσματική διαχείριση συνεπάγεται συντονισμό, συνεργασία, και σεβασμό προς την αξία και τη σημασία της πολιτιστικής κληρονομιάς (Holtorf&Högberg, 2020).

Ένας βασικός πυλώνας της διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι η προστασία των πολιτιστικών αγαθών. Αυτό δεν συνεπάγεται μόνο τη φροντίδα των μνημείων, των έργων τέχνης και των αρχαιοτήτων, αλλά και την πρόληψη της κλοπής και της παράνομης εμπορίας. Οι πολιτιστικές οργανώσεις και οι αρμόδιες αρχές πρέπει να συνεργάζονται για την ανάπτυξη αποτελεσματικών συστημάτων προστασίας. Η προστασία της νεότερης αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ξεκίνησε με αργά βήματα τη δεκαετία του 1950 με τον Ν. 1469 «Περί προστασίας ειδικής κατηγορίας οικοδομημάτων και έργων τέχνης μεταγενέστερων του 1830», που αφορούσε κυρίως μεμονωμένα, μεγάλα και δημόσια «οικοδομήματα», «μνημεία» ή τόπους «ιδιαίτερου φυσικού κάλλους», χωρίς όμως καμία στρατηγική για την προστασία συνόλων κτηρίων με ιστορική και αρχιτεκτονική αξία. Οι αρχαιολόγοι ήταν αυτοί που με τον υποτυπώδη για τα νεώτερα μνημεία «Νόμο περί αρχαιοτήτων» (Ν. 5351/1932) προστάτευσαν κτήρια και οικισμούς και αγωνίστηκαν συχνά για τη συνολική διάσωσή τους. Στην Ελλάδα η νομοθεσία για την πολιτιστική κληρονομιά, συμπεριλαμβανομένης και της αρχιτεκτονικής, έχει επηρεαστεί ουσιαστικά από διεθνείς συμβάσεις που προκύπτουν από μια διαρκή προσπάθεια, σε διεθνές επίπεδο, για διάρθρωση αρχών σχετικά με τον τρόπο που οφείλει να αντιμετωπίζεται η πολιτιστική αξία του δομημένου περιβάλλοντος, αναφορικά τόσο με την προβολή της όσο και με την επιβολή προστασίας της. Οι αρχές αυτές-χωρίς δεσμευτική ισχύ βέβαια, έως ότου ενταχθούν στο εθνικό νομοθετικό πλαίσιο κάθε χώρας-ενσωματώνουν ένα ευρύτερο σύνολο αξιών και προτεραιοτήτων που σχετίζονται με την κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική ζωή, και προτρέπουν σε παρεμβάσεις που σέβονται τον φυσικό, ιστορικό και αισθητικό χαρακτήρα της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Εδώ θα πρέπει να επισημανθεί η μεγάλη συμβολή της «Χάρτας της Βενετίας» (1964), ακόμα και σήμερα, στη διαμόρφωση συνείδησης υπέρ της προστασίας των αρχιτεκτονικών μνημείων. Η δέσμευση του ελληνικού κράτους ως προς τις παραπάνω αρχές εμφανίζεται στο Σύνταγμα στο άρθρο για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση (αναθεωρημένο αρ.28, παρ.1), σύμφωνα με το οποίο οι συμβάσεις για την ακίνητη πολιτιστική και φυσική κληρονομιά της Ευρώπης και οι επιστημονικές

αρχές που τις διέπουν, «υπερισχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου»». (Γρατσία& Χατζηκωνσταντίνου, 2020, σ.204-206).

Επιπροσθέτως, η διαχείριση προϋποθέτει τη σωστή συντήρηση και αποκατάσταση των πολιτιστικών αγαθών. Πρόκειται για τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών και μεθόδων για την επισκευή και τη συντήρηση, προκειμένου να διατηρηθούν σε καλή κατάσταση και να προσφέρουν εκ νέου την εμπειρία της παρελθούσας αρχαιότητας. Στη σύγχρονη εποχή οι ψηφιακές τεχνολογίες συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό και με πρακτικό τρόπο στη διαχείριση της πολιτιστικής πληροφορίας. Έτσι, οι τεχνολογίες αυτές αφορούν τρεις πτυχές της πολιτιστικής κληρονομιάς. Αρχικά, την πρόσβαση και τη διατήρησή της, την αναπαράστασή της με την αξιοποίηση της εικονικής ή της επαυξημένης πραγματικότητας και τη δημιουργία ενός δικτύου για μάθηση που σχετίζεται με το πολιτιστικό περιεχόμενο (Παπαδόπουλος, 2020, σ. 405-406).

Η ενεργός εμπλοκή της κοινότητας αποτελεί εξίσου κρίσιμο στοιχείο της διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η κοινοτική συμμετοχή και η ενημέρωση ενισχύουν τον συναισθηματικό δεσμό των ανθρώπων με την κληρονομιά τους και προωθούν τον σεβασμό προς αυτήν. Η δημιουργία προγραμμάτων εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης μπορούν να ενθαρρύνουν την ενεργή συμμετοχή και την ανάπτυξη μιας συλλογικής ευαισθητοποίησης ειδικά για τη διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, η οποία είναι διάσπαρτη, αλλά πλέον συνιστά αναπόσπαστο μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς εν γένει (Κορκά, 2019).

Επιπλέον, η διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη βιώσιμη ανάπτυξη. Οι προσπάθειες για τη διατήρηση της κληρονομιάς πρέπει να ενσωματώνουν σχέδια που σέβονται το περιβάλλον και προωθούν την οικονομική βιωσιμότητα. Οι πολλαπλές δραστηριότητες στην προσαρμογή του οικοσυστήματος κληρονομιάς πρέπει να σχεδιάζονται και να διαχειρίζονται με την πάροδο του χρόνου ως ζωντανός οργανισμός, δηλαδή ακολουθώντας μια κυκλική οργανωτική στρατηγική. Με άλλα λόγια, αυτό σημαίνει ότι οι δραστηριότητες θα πρέπει να αλληλοεξαρτώνται τόσο μεταξύ τους, όσο και με το εξωτερικό πλαίσιο, προκειμένου να προωθηθούν νέοι και πιο αποτελεσματικοί μεταβολισμοί και πιθανώς να παραχθούν άλλες, πιο αποτελεσματικές, διεργασίες (FuscoGirard&Vecco, 2021).

Γίνεται επομένως αντιληπτό πως η διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς απαιτεί συνεργασία τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Η ανταλλαγή γνώσης, τεχνογνωσίας και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ διαφορετικών πολιτιστικών ομάδων και κρατών ενισχύει την παγκόσμια κοινότητα και συμβάλλει στη διατήρηση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας. Η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς μπορεί να προωθήσει την ενότητα μιας χώρας, να εντείνει την αυτοεικόνα της, να βελτιώσει την ποιότητα ζωής για την κοινωνία και την κοινότητά της και να ενισχύσει τη συνειδητοποίηση του εθνικού πνεύματος (Xu, 2021).

Αυτή η «πολιτιστική κρίση» στην εποχή της παγκοσμιοποίησης διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην προστασία της ιστορικής κληρονομιάς, αλλά καθιστά ολοένα και πιο αμφισβητήσιμη την προστασία διαφορετικών τοπικών και εθνικών πολιτισμών (Olukoya, 2021). Εξαιτίας της απώλειας της πολιτιστικής εμπιστοσύνης και των οικονομικών οφελών, πολλές ιστορικές περιοχές με πολιτιστική και κοινωνική σημασία δεν προστατεύονται και δεν εκτιμώνται πλέον. Η κύρια αιτία των επενδύσεων που λαμβάνουν χώρα από τις κυβερνήσεις έγκειται στην προώθηση της αξίας της πολιτιστικής κληρονομιάς με την προσπάθεια αναπαραγωγής χωρικών και στιλιστικών ιδιοτήτων εστιασμένων στην κληρονομιά, προκειμένου να ενισχυθεί η προσέλκυση επισκεπτών. Ωστόσο, η έλλειψη σύνδεσης με τον τοπικό πολιτισμό συχνά δημιουργεί απώλεια οικείων ιστορικών αφηγήσεων και, ως εκ τούτου, μειώνει την ποικιλομορφία και τον πλούτο του τοπικού δημοτικού πολιτισμού

Γενικότερα, η πολιτιστική κληρονομιά συνδέεται στενά με τους παραπάνω θεσμούς και τις πρακτικές. Η προστασία και η προώθησή της απαιτούν στρατηγικές που ενισχύουν τη συνείδηση και τη συνεργασία, ενώ παράλληλα εξασφαλίζουν την πρόσβαση και τη συμμετοχή του κοινού. Μόνο μέσω αυτής της ολοκληρωμένης προσέγγισης μπορεί η πολιτιστική κληρονομιά να παραμείνει ζωντανή και να εξακολουθεί να συνιστά έμπνευση για τις επόμενες γενιές. Η αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς υπερβαίνει τα όρια του παρελθόντος και αναδεικνύεται στο πλαίσιο της συνεχούς εξέλιξης της ανθρώπινης κοινότητας. Μέσα από την προστασία και την προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, επιτυγχάνεται η διαμόρφωση μιας πλούσιας, ενδιαφέρουσας και διαφορετικής κοινωνίας. Τέλος, η διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς απαιτεί στρατηγική, δέσμευση και συνεχή παρακολούθηση. Μόνο μέσω της συνεκτικής προσέγγισης και της στενής

συνεργασίας μπορεί να διασφαλιστεί η διατήρηση και η προώθηση αυτού του πολύτιμου κληρονομήματος για τις επόμενες γενιές (Holtorf& Högberg, 2020).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΜΕ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΡΟΛΟ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ	
ICOMOS	Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Χώρων/ International Council on Monuments and Sites
ICCROM	Διεθνές Κέντρο για τη Μελέτη της Συντήρησης και της Αποκατάστασης των Πολιτιστικών Αγαθών/ International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property.
ICOM	Διεθνές Συμβούλιο των Μουσείων/ International Council of Museums
ICAHM	Διεθνής Επιτροπή για τη Διαχείριση της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς/ International Scientific Committee on Archeological Heritage Management
CIDOC	Διεθνής Επιτροπή για την Τεκμηρίωση/ ICOM International Committee for Documentation

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.

ΒΑΣΙΚΑ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΑΣ/ ΦΟΡΕΑΣ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ	ΠΛΗΡΗΣ ΤΙΤΛΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
UNESCO	1954	Σύμβαση για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης και του Πρωτοκόλλου της	Διεθνής
Συμβούλιο της Ευρώπης	1969	Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς	Ευρωπαϊκή
UNESCO	1970	Διεθνής Σύμβαση σχετικά με τα μέσα για την απαγόρευση και παρεμπόδιση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβίβασης της κυριότητας των	Διεθνής

		πολιτιστικών αγαθών	
UNESCO	1972	Διεθνής Σύμβαση για την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς	Διεθνής
Συμβούλιο της Ευρώπης	1985	Σύμβαση για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης	Ευρωπαϊκή
ICOMOS	1990	Χάρτα για την προστασία και διαχείριση της αρχαιολογικής κληρονομιάς-Λωζάννη	Διεθνής
Συμβούλιο της Ευρώπης	1992	Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς (αναθεωρημένη)	Ευρωπαϊκή
ICOMOS	1994	Έγγραφο Nara για την αυθεντικότητα	Διεθνής
UNIDROIT	1995	Σύμβαση Unidroit για τα κλαπέντα ή παρανόμως εξαχθέντα πολιτιστικά αγαθά	Διακρατική
UNESCO	2001	Σύμβαση για την ενάλια πολιτιστική κληρονομιά	Διεθνής
UNESCO	2004	Πρωτόκολλο II στη Σύμβαση της Χάγης του 1954 για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης	Διεθνής
UNESCO	2003	Σύμβαση για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς	Διεθνής
UNESCO	2005	Σύμβαση για την προστασία και την προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων	Διεθνής

3

³ Πηγή πινάκων (Πάντζου, 2020, σ.38,40)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Περιπτώσεις Μελέτης: Αρχεία, Βιβλιοθήκες, Μουσεία.

2.1.α: Γενικά Αρχεία του Κράτους: Ιστορική Αναδρομή.

Τα Γενικά Αρχεία του Κράτους ιδρύθηκαν το 1914 με τον νόμο 380/1914 «Περί ιδρύσεως υπηρεσίας των αρχείων του κράτους», υπό την κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου. Για την ίδρυση και έπειτα την οργάνωσή τους σημαντική ήταν η συμβολή του καθηγητή φιλολογίας Σπυρίδωνα Λάμπρου και του ιστορικού ερευνητή Γιάννη Βλαχογιάννη. Ο Γιάννης Βλαχογιάννης διετέλεσε πρώτος διευθυντής των Γ.Α.Κ. δωρίζοντας τους και την προσωπική του συλλογή, η οποία αποτέλεσε τον αρχικό τους πυρήνα.

«Αποστολή των Γ.Α.Κ. είναι ο εντοπισμός, η συγκέντρωση, η διάσωση, η διατήρηση και η εποπτεία στο διηνεκές των αρχείων της Χώρας, η διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης σε αυτά με γνώμονα την ελευθερία της γνώσης, της πληροφόρησης και της έρευνας και η καλλιέργεια εθνικής αρχειακής συνείδησης.

Τα Γ.Α.Κ. είναι αρμόδια για: α) τη διατήρηση των πάσης φύσης τεκμηρίων που αναφέρονται στην πολιτική, διοικητική, οικονομική και κοινωνική πορεία του Ελληνικού Κράτους και στην εν γένει ατομική και συλλογική μνήμη, β) την εποπτεία των αρχείων των υπουργικών συμβουλίων, των υπουργών, των αναπληρωτών υπουργών, των υφυπουργών, των υπουργείων, των Δήμων και Κοινοτήτων, των φορέων δημόσιου χαρακτήρα και των ανεξάρτητων αρχών, καθώς και των εκκλησιαστικών και ιδιωτικών αρχείων, εφόσον δεν καλύπτεται το απόρρητο.

Η εποπτεία αυτή συνίσταται στον εντοπισμό και την καλή διατήρηση των αρχείων., γ) τη διατήρηση της ακεραιότητας και της αυθεντικότητας των αρχείων, δ) τη διασφάλιση της απρόσκοπτης επιστημονικής έρευνας, ε) την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς του ελληνικού έθνους.

Η αποστολή και οι αρμοδιότητες της υπηρεσίας των Γ.Α.Κ. επιτυγχάνονται κυρίως με: α) τη διάσωση, τη συγκέντρωση, την καταγραφή, την ταξινόμηση, την τεκμηρίωση, τη συντήρηση, την αναπαραγωγή, τη φύλαξη αρχείων και την εκπόνηση σχετικών εργαλείων έρευνας, β) την επισήμανση και απογραφή των δημόσιων αρχείων, την επιλογή και εισαγωγή τους στα Γ.Α.Κ. και την προετοιμασία για τη διάθεσή τους στο κοινό, γ) τη συνεργασία με φορείς δημόσιου τομέα που δεν έχουν καταθέσει τα αρχεία τους στα Γ.Α.Κ., ως προς την ευθυγράμμιση των πρακτικών αποχαρκτηρισμού και ανοίγματος των αρχείων τους στο κοινό. Οι εκκαθαρίσεις κάθε είδους αρχείων των παραπάνω φορέων γίνονται μετά από έγκριση των Γ.Α.Κ.

Οι φορείς συνεργάζονται με τα Γ.Α.Κ. για το σχεδιασμό της διαχείρισης των ενεργών και ημιενεργών αρχείων, δ) τη συνεργασία με τους φορείς της παρ. 1 του άρθρου 164 και τους κατόχους ιδιωτικών αρχείων για τη διάσωση, διατήρηση και διαχείριση των αρχείων τους, ε) την εποπτεία των Ειδικών ιστορικών αρχείων και των φορέων φύλαξης και διαχείρισης ιδιωτικών αρχείων, στ) την έκδοση δημοσιευμάτων (έντυπων και ηλεκτρονικών), που εξυπηρετούν την ιστορική γνώση και την προβολή

των αρχειακών πηγών που διατηρούνται στα Γ.Α.Κ., ζ) τη συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα σε συνεργασία με άλλους επιστημονικούς φορείς της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, η) τον εμπλουτισμό με αγορά ή αποδοχή δωρεάς αρχειακού υλικού από τους κατόχους τους και αντιγράφων αρχειακού υλικού που βρίσκονται σε ξένα κράτη, οργανισμούς ή ιδιώτες, θ) τη δημιουργία προτύπων και προδιαγραφών για τη διαμόρφωση και άσκηση αρχειακής πολιτικής, ι) την αξιοποίηση αρχειακού υλικού στην εκπαιδευτική διαδικασία με εξειδικευμένες δράσεις σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων, ια) την ανάπτυξη και ενίσχυση της εξωστρέφειας των Γ.Α.Κ» (άρθρο 168).

Η λειτουργία τους διέπονταν με τις διατάξεις του νόμου 1946/1991 σύμφωνα με τον οποίο η Κεντρική Αρχειακή Υπηρεσία (Αθήνα) διαρθρώνεται σε Τμήματα και ιδρύονται Αρχειακές Υπηρεσίες σε έδρες νομών που έως τότε δεν υπήρχαν. Συνολικά πλέον λειτουργούν Αρχεία σε 54 νομούς και 12 τοπικά. Οι Περιφερειακές υπηρεσίες συνήθως βρίσκονται στην πρωτεύουσα του εκάστοτε νομού και ονομάζονται Γ.Α.Κ Αρχεία Νομού, εάν δεν βρίσκονται στην πρωτεύουσα αλλά σε άλλη πόλη του νομού ονομάζονται Γ.Α.Κ Τοπικό Αρχείο.

Υπάγονται στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και αποτελούν αυτοτελή δημόσια υπηρεσία (άρθρο 169). Τα θέματα του αρχείου διαχειρίζεται ο ειδικός γραμματέας του Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Εποπτικών Μέσων Διδασκαλίας Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης, Βιβλιοθηκών και Αρχείων.

Σύμφωνα με τον καινούριο νόμο περί των Γ.Α.Κ 4610/2019- άρθρο 170, η Κεντρική Υπηρεσία λειτουργεί ως Γενική Διεύθυνση και ο Διευθυντής της εποπτεύει, συμβουλεύει και συντονίζει τόσο την Κεντρική, όσο και τις Περιφερειακές.

Σκοπός του είναι μέσω της καθοδήγησης του να επιτευχθεί η κάλυψη των αναγκών του αρχειακού συστήματος και η αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων για την καλύτερη μελλοντική λειτουργία και απόδοσή του.

«Στην υπηρεσία των Γ.Α.Κ. συνιστάται συλλογικό όργανο με τον τίτλο «Εφορία των Γενικών Αρχείων του Κράτους» (Εφορία των Γ.Α.Κ.).

Η Εφορία των Γ.Α.Κ. είναι εννεαμελής και αποτελείται από: α) τον Πρόεδρο, β) τον Αντιπρόεδρο, ο οποίος αναπληρώνει τον Πρόεδρο όταν απουσιάζει ή κωλύεται, γ) τον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων στην αρμοδιότητα της οποίας εμπίπτει η εποπτεία των Γ.Α.Κ. με τον αναπληρωτή του, δ) τον Πρόεδρο του Σωματείου Εργαζομένων στα Γ.Α.Κ. (Σ.Ε.Γ.Α.Κ.) με τον αναπληρωτή του και ε) πέντε (5) μέλη, προσωπικότητες, εγνωσμένου κύρους με επιστημονική κατάρτιση, εμπειρία και εν γένει σημαντικό έργο στους τομείς των αρχείων, του πολιτισμού και των επιστημών, με τους αναπληρωτές τους», (άρθρο 186).

Στη συνέχεια, «Η Εφορία των Γ.Α.Κ. μεριμνά για την εκπλήρωση της αποστολής και των αρμοδιοτήτων των Γ.Α.Κ. και διαμορφώνει τη γενικότερη στρατηγική τους.

Αρμοδιότητες της Εφορίας είναι: α) εγκρίνει και αναθεωρεί το Στρατηγικό Σχέδιο λειτουργίας των Γ.Α.Κ. και αξιολογεί την έκθεση υλοποίησής του, β) εγκρίνει το ετήσιο Επιχειρησιακό Σχέδιο των Γ.Α.Κ., που καταρτίζει ο Γ.Δ., γ) εγκρίνει την πρόταση για τον ετήσιο προϋπολογισμό που υποβάλει ο Γ.Δ. στις αρμόδιες οικονομικές υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων, δ) εγκρίνει την ετήσια έκθεση πεπραγμένων που συντάσσει ο Γ.Δ. και την υποβάλλει κατά το πρώτο δίμηνο του επόμενου έτους στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, ε) παρέχει οδηγίες για τον τρόπο επιλογής, ταξινόμησης και καταγραφής των υπηρεσιακών αρχείων, των αρχείων με ιστορικό ενδιαφέρον, αρχείων εθνικής σημασίας, διατηρητέων αρχείων, ειδικών αρχείων και αρχειακών συλλογών, στ) παρέχει οδηγίες για τα κριτήρια χαρακτηρισμού αρχείων του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα ως εθνικής σημασίας, ειδικού ιστορικού αρχείου, διατηρητέου αρχείου, αρχείου ιδιαίτερου ιστορικού ή πολιτιστικού ενδιαφέροντος και καθορίζει τον τρόπο διαχείρισής τους, ζ) αποφασίζει για τους όρους και τις προϋποθέσεις: αα) δανεισμού και μετακίνησης αρχειακού υλικού εκτός των υπηρεσιών των Γ.Α.Κ., με σκοπό την προβολή του σε εκθέσεις άλλων φορέων, ββ) χορήγησης άδειας εξαγωγής αρχειακού υλικού από τη χώρα, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 162 και γγ) χορήγηση άδειας πώλησης και δημοπρασίας δημόσιων αρχείων. η) αποφασίζει τη χορήγηση ή μη αδειών μελέτης, μεταγραφής, αναπαραγωγής αρχείων, που βρίσκονται στα Γ.Α.Κ. και στα πάσης φύσης και μορφής λοιπά αρχεία της χώρας, θ) αποφασίζει για τα δημοσιεύματα και τις εκδόσεις των Γ.Α.Κ., ι) αποφασίζει για την αγορά αρχείων, για την αποδοχή ή αποποίηση κληρονομιών, κληροδοσιών, δωρεών αρχείων, ια) αποφασίζει για τη διάθεση ανοιχτών δεδομένων, ιβ) προτείνει στον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων την έκδοση απόφασης με την οποία, κατ' εξαίρεση, καθορίζονται ή αίρονται ειδικοί περιορισμοί πρόσβασης σε αρχεία και αρχειακό υλικό, ιγ) γνωμοδοτεί σχετικά με κάθε θέμα που αφορά τα αρχεία, εφόσον της τεθεί σχετικό ερώτημα από τον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, από φορείς του δημόσιου τομέα, ιδιώτες και λοιπούς κατόχους πάσης φύσης αρχείων, ιδ) γνωμοδοτεί για την ίδρυση νέων αρχειακών φορέων, του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα, καθώς και για το χαρακτηρισμό των Ειδικών ιστορικών αρχείων και αρχειακών συλλογών του άρθρου 167, ιε) αξιολογεί ετησίως το έργο του Γ.Δ. και εισηγείται για την ανανέωση ή μη της θητείας του, ιστ) γνωμοδοτεί, σε συνεργασία με την αρμόδια υπηρεσία του οικείου Υπουργείου, για τη διάρκεια χαρακτηρισμού αρχειακού υλικού ως απορρήτου, ιζ) εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, την έκδοση κοινής απόφασης με τον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό, για τον καθορισμό των όρων και προϋποθέσεων της διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών συστημάτων των φορέων του δημόσιου τομέα με τα πληροφοριακά αρχειακά συστήματα», (άρθρο 188). Αξίζει να αναφερθεί, πως πρώτος Διευθυντής της Εφορείας των Γ.Α.Κ υπήρξε ο καθηγητής και λαογράφος Νικόλαος Γ. Πολίτης.

Όσον αφορά το κτήριο των Γ.Α.Κ, η Υπηρεσία στεγαζόταν αρχικά στα υπόγεια της Ακαδημίας Αθηνών έως το 1990. Στη συνέχεια μεταφέρθηκε σε τρία διαφορετικά κτήρια στην οδό Θεάτρου και στα παραρτήματά της στην οδό της Βουλής και της Ερμού. Αυτό το γεγονός από τη μία δημιούργησε προβλήματα ως προς τις συνθήκες

φύλαξης των αρχείων καθώς ήταν ακατάλληλες. Ο χώρος ήταν ανεπαρκής, γινόταν διάσπαση του υπαλληλικού προσωπικού και πολλές φορές καταστρεφόταν ο αρχειακός δεσμός των αρχείων. Από την άλλη, ενίσχυσε τον έλεγχο του αρχειακού υλικού μέσω της συνεχούς και νέας καταγραφής ωθώντας την υπηρεσία σε εκδόσεις δημοσιευμάτων. Τα πρώτα δημοσιεύματα των Γ.Α.Κ ξεκίνησαν το 1960 και εξελισσόταν σταδιακά ως προς το περιεχόμενο τους με καταλόγους, εκθέσεις πεπραγμένων κ.α. Η λύση στο πρόβλημα της στέγασης των Αρχείων δόθηκε το 2003 με τα εγκαίνια του νέου υπερσύγχρονου κτηρίου στο Ψυχικό σε οικοπέδο του ελληνικού δημοσίου 6.500μ2 συνολικά, του οποίου η οικοδόμηση πραγματοποιήθηκε με την οικονομική συμβολή του Πρόδρομου Μποδοσάκη όπως επίσης και ο σύγχρονος εξοπλισμός αποτελούσε δωρεά του Ιδρύματος Μποδοσάκη (<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/poioi-eimaste/istoriko-gak>).

Σήμερα η Κεντρική Υπηρεσία απαρτίζεται από Τμήματα, το κάθε Τμήμα είναι υπεύθυνο για συγκεκριμένες εργασίες, το προσωπικό του κάθε τμήματος αποτελεί μια ομάδα με τον δικό του ξεχωριστό προϊστάμενο και λειτουργεί υπό την καθοδήγηση του. Τα Τμήματά της είναι η Γενική Διεύθυνση, Διεύθυνση Πρόσκτησης και Επεξεργασίας Αρχείων, Διεύθυνση Αρχειακής Έρευνας, Προβολής, Επικοινωνίας, Συντήρησης και Διατήρησης Αρχείων, Διεύθυνση Διοικητικών και Τεχνικών Υπηρεσιών, Διεύθυνση Συντονισμού Περιφερειακών Υπηρεσιών, Εφορεία, Τμήμα Επεξεργασίας Αρχείων, Ευρετηρίασης Ευρετηρίου Αρχείων και Ειδικών Ιστορικών Αρχείων, Τμήμα Αναγνωστηρίου και Αρχειακής Έρευνας, Τμήμα Εποπτείας Ενεργών και Ημιενεργών Αρχείων, Επιλογής, Εισαγωγής και Εκκαθάρισης Ανενεργών Αρχείων, Ειδική Υπηρεσία Αρχείων Πρωθυπουργού, Υπουργών, Υφυπουργών, Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης, Τμήμα Προβολής, Επικοινωνίας και Εκπαιδευτικών Δράσεων, Τμήμα Συντήρησης και Διατήρησης Αρχειακού Υλικού, Τμήμα Διαχείρισης Ψηφιακών Αρχείων, Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης, Τμήμα Κτιριακής και Υλικοτεχνικής Υποδομής, και τέλος το Τμήμα Πληροφορικής (<http://www.gak.gr/index.php/el/tilefona-diefthynseis>).

2.1.β: Γ.Α.Κ: Χαρακτηριστικές Περιπτώσεις Εξωστρέφειας.

Τα Γ.Α.Κ στα πλαίσιο της ανάδειξης του αρχαιικού τους πλούτου έχουν σχεδιάσει και πραγματοποιήσει την τελευταία δεκαετία πολιτικές εξωστρέφειας με κυρίαρχους στόχους την ευαισθητοποίηση των πολιτών και την καλλιέργεια αρχαιικής συνείδησης.

Η εξωστρέφεια τους εκφράζεται μέσα από συνέργειες σε διεθνές, εθνικό και τοπικό επίπεδο, κατεξοχήν με μνημόνια συνεργασιών, επιστημονικές δράσεις πολιτιστικές εκδηλώσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα, ξεναγήσεις, podcasts κ.α.⁴

Στην συνέχεια, αναφέρονται χαρακτηριστικά μνημόνια συνεργασίας σε εθνικό επίπεδο, τα όποια υπογραμμίζουν την εξωστρέφεια των Γενικών Αρχείων του Κράτους.

Υπογραφή Μνημονίων Συνεργασίας

A. Γ.Α.Κ και Δήμος Φιλοθέης

Το 2015 επεγράφη μνημόνιο συνεργασίας των Γ.Α.Κ με τον Δήμο Φιλοθέης-Ψυχικού, με το μνημόνιο αυτό καθορίστηκε το πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των δύο πλευρών. Οι δράσεις αφορούσαν τον εορτασμό της Διεθνής Ημέρας Αρχείων και εκφράζονταν με εκθέσεις, συνέδρια, κλπ.

Ακόμη, η εποπτεία και η ορθή λειτουργία του Ειδικού Αρχείου του Δήμου Φιλοθέης-Ψυχικού το οποίο ήταν υπό ίδρυση σύμφωνα με το άρθρο 39 του Ν. 1946/1991 με την συμβολή της τεχνογνωσίας των Γ.Α.Κ. Ακολούθησαν προγραμματισμένες ξεναγήσεις, επιστημονικές εκδηλώσεις και συναντήσεις στην Κεντρική Υπηρεσία των Γ.Α.Κ με την πρωτοβουλία του Δήμου Φιλοθέης-Ψυχικού. Αντίστοιχα ακολούθησαν δράσεις των Γ.Α.Κ σε κτήρια και χώρους που διέθεσε ο Δήμος στο πλαίσιο των πολιτιστικών στρατηγικών του.

⁴ Προς αυτή την κατεύθυνση συνέβαλε ουσιαστικά η καθηγήτρια κα. Μαριέττα Μινώτου, τότε διευθύντρια των Γ.Α.Κ, η οποία ήταν μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Διεθνούς Συμβουλίου των Αρχείων για τέσσερα χρόνια (2008-2012) και πρόεδρος της Διεθνούς Επιτροπής των Αρχείων, των κοινοβουλίων, και των πολιτικών κομμάτων (2008-2012). Στην Διεθνή αυτή Επιτροπή είχε διατελέσει αντιπρόεδρος την περίοδο (2004-2008).

Β. Ο Γεώργιος Ζογγολόπουλος στα Γ.Α.Κ

Το Ίδρυμα Γεωργίου Ζογγολόπουλου υπέγραψε το 2012 με τα Γ.Α.Κ ιδιωτικό συμφωνητικό χρησιδανείου για την εγκατάσταση στην κεντρική είσοδο των Γ.Α.Κ ενός υδροκίνητου γλυπτού με ονομασία «Τρεις Κύκλοι 1978». Από τότε ξεκίνησε μια γόνιμη συνεργασία μεταξύ του Ιδρύματος με τα Γ.Α.Κ με την δημιουργία δράσεων από κοινού όπως η εκδήλωση στο κτήριο των Γ.Α.Κ με τίτλο «Όταν τα Γ.Α.Κ συνάντησαν την Τέχνη», με αφορμή τον εορτασμό της Διεθνούς Ημέρας Αρχείων, με συνδιοργανωτές το Ίδρυμα Γεωργίου Ζογγολόπουλου και του Δήμου Φιλοθέης-Ψυχικού. Σε αυτή την εκδήλωση προβλήθηκε στο κοινό το υδροκίνητο γλυπτό και το σχετικό αρχειακό υλικό του γλύπτη του (όπου φυλάσσεται στα Γ.Α.Κ), τα αρχιτεκτονικά σχέδια προβλήθηκαν μέσω έκθεσης των Γ.Α.Κ, όπως επίσης το Ίδρυμα του Γεωργίου Ζογγολόπουλου πρόβαλε βίντεο από την σειρά πολιτισμού «Παρασκήνιο», αφιερωμένο στο γλύπτη που δόθηκε για την εκδήλωση από την Διεύθυνση Μουσείου-Αρχείου της ΕΡΤ. Η συνεργασία τους συνεχίζεται έως σήμερα με τον σχεδιασμό συνεχών δράσεων από κοινού.

Αφίσα της εκδήλωσης (πηγή http://www.gak.gr/media_files/images/Periexomeno-all/2_Drastiriotites/Ekdiloseis/kentrikiypiresia/diethnisimeraarxeiwn/2012/AFISA.pdf).

Γ. Συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Συντονισμού του Κυβερνητικού Έργου

Επεγράφη από κοινού των Γ.Α.Κ, και της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού του Κυβερνητικού Έργου, μνημόνιο συνεργασίας για την διάσωση και αξιοποίηση αρχείων του δημόσιου τομέα. Στόχος ήταν η εύρεση και διαφύλαξη των αρχείων του δημοσίου, η ταχεία καταγραφή και μεταφορά τους στα Γ.Α.Κ.

Αυτό το μνημόνιο οδήγησε στην σύνταξη ενός εγχειριδίου ενιαίου θεματικού συστήματος ταξινόμησης των τεκμηρίων του κράτους προκειμένου όλα τα στοιχεία να συγκεντρώνονται στα Γ.Α.Κ από την Δημόσια Διοίκηση με κοινό σύστημα αρχειοθέτησης και ταξινόμησης (πηγή <http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/synergasies>).

Δ. Συνέδριο με θέμα: «Γαλλία-Ελλάδα, 1915-1995: αρχεία, ιστορία, μνήμη»

«Τα Γενικά Αρχεία του Κράτους και τα Εθνικά Αρχεία της Γαλλίας μετά από την υπογραφή σχετικού Μνημονίου συνεργασίας οργανώνουν κοινές επιστημονικές εκδηλώσεις. Μέσα από την ανάγνωση και ερμηνεία των αρχειακών πηγών των δύο χωρών και την προβολή σημαντικού οπτικοακουστικού υλικού που αποδίδει το πνεύμα της εποχής και διατίθεται στις αρχειακές συλλογές, οι εκδηλώσεις αυτές εστιάζουν στην ιστορία των ελληνογαλλικών σχέσεων, σε επίπεδο πολιτικό, οικονομικό, θεσμικό και πολιτιστικό κατά την χρονική περίοδο 1915-1995.

Σε αυτό το πλαίσιο, τα Εθνικά Αρχεία της Γαλλίας οργάνωσαν στο Παρίσι, στις 24-26 Νοεμβρίου 2016, Συνέδριο με θέμα: «Γαλλία-Ελλάδα, 1915-1995: αρχεία, ιστορία, μνήμη», με την συμμετοχή Ελλήνων και Γάλλων ιστορικών και αρχειονόμων και σημαντικών προσωπικοτήτων που κατέθεσαν τις εμπειρίες τους και φώτισαν σημαντικά γεγονότα της συγκεκριμένης περιόδου.

Σε συνέχεια αυτής της επιστημονικής εκδήλωσης, τα Γενικά Αρχεία του Κράτους και η Γαλλική Σχολή Αθηνών συνδιοργάνωσαν στην Αθήνα, την Τετάρτη, 21 Δεκεμβρίου 2016, Ημερίδα με το ίδιο θέμα, στο αμφιθέατρο του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών» (πηγή <https://www.blod.gr/events/gallia-ellada-1915-1995-arheia-istoria-mnimi-ellinogalliki-imerida/>).

A. Μουσείο Ολοκαυτώματος της Ουάσιγκτον

Το 2010 τα Γ.Α.Κ. υπέγραψαν σύμφωνο συνεργασίας με το Μουσείο Ολοκαυτώματος της Ουάσιγκτον, με σκοπό να χορηγηθούν στο μουσείο ψηφιακά αντίγραφα του αρχειακού υλικού των Γ.Α.Κ, τα οποία σχετίζονται με το Ολοκαύτωμα του ναζιστικού καθεστώτος και τον διωγμό που υπέστη η Εβραϊκή κοινότητα, καθώς και άλλων θρησκευτικών και πολιτικών ομάδων κατά και έπειτα από την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Από το 2010 έως σήμερα, υπάρχει μεταξύ τους μια συνεργασία αδιάκοπη η οποία, αποβλέπει στον συνεχή εμπλουτισμό των αρχειακών τεκμηρίων του μουσείου μέσω της συμβολής των Γ.Α.Κ (<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdilwseis#mouseio-olokaftomatos>).

B. Αρχείο Υπουργείου Γεωργίας

Στη συνέχεια, το Υπουργείο Γεωργίας, τα Γενικά Αρχεία του Κράτους και οι συλλογικοί φορείς του Ελληνισμού της Ανατολής της Οικουμενικής Ομοσπονδίας Κωνσταντινουπολιτών (Οι.Ομ.Κω.) και της Ομοσπονδίας Προσφυγικών Σωματείων Ελλάδος (Ο.Π.Σ.Ε.), συνεργάστηκαν για την Ψηφιακή Φωτογράφιση και κατάρτιση ευρετηρίου του αρχείου «Αρχείο Υπουργείου Γεωργίας, Διεύθυνση Ανταλλαγής, Εκτιμητικές Επιτροπές Ανταλλαξιμών (1919-1943)» στοχεύοντας, στην αποδελτίωση στοιχείων του αρχείου προκειμένου η ψηφιακή εύρεση των περιουσιών που έχουν συμπληρωθεί με βάση τον τόπο καταγωγής και τα ονόματα των προσφύγων να είναι εύκολη και συγχρόνως γρήγορη, όπως και να συνάδει με το λογισμικό διαχείρισης δεδομένων @ρχαιομνήμων της υπηρεσίας των Γ.Α.Κ (<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdilwseis#psifiopoiisi-arxeiou-ypourgeiou-georgias>).

Γ. ΚτΠ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας»

Ακολουθεί, το ΚτΠ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας», στο οποίο τα Γ.Α.Κ. συμμετείχαν δύο φορές, (στην πρόσκληση 55, και 152). Η πρώτη πρόσκληση, αφορούσε στην δημιουργία και διάθεση τελειοποιημένης ψηφιακής συλλογής του πολιτιστικού αποθέματος της Κεντρικής Υπηρεσίας των Γ.Α.Κ. Περιελάμβανε υλικό από τις αιτήσεις και τα αριστεία αγωνιστών του 1821 (1834-1865), από το αρχείο του τέως ταμείου Ανταλλαξιμών (1682-1928). Δηλαδή, τα αρχεία των ελληνικών κοινοτήτων της Μικράς Ασίας (κώδικες, φιρμάνια, βεράτια,

πατριαρχικά γράμματα) και τέλος από την συλλογή χαρακτηριστικών και χαρτών (17ος-20ος αι.), τα οποία φυλάσσονται στην Κεντρική Υπηρεσία. Η δεύτερη πρόσκληση, αφορούσε στην δημιουργία ολοκληρωμένων ψηφιακών πολιτιστικών συλλογών των Γ.Α.Κ, όπου για την υλοποίηση του διατέθηκε αρχειακό υλικό από την Κεντρική Υπηρεσία και από τριάντα έξι περιφερειακές. Το συγκεκριμένο υλικό περιελάμβανε αρχεία συμβολαιογράφων, δικαστηρίων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, δημόσιων υπηρεσιών (με την ευρύτερη έννοια), εφημερίδων, επιχειρήσεων, δήμων και κοινοτήτων, ιδιωτικών συλλογών, ξένων διοικήσεων, αυτόνομων αρχών, εκκλησιαστικών φορέων και τα ψηφιακά αντίγραφα τους έφτασαν τα 7.500.000 εκατομμύρια (<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdilwseis#ktp-epixeirisiako-programma-koinonia-tis-pliroforias>).

Δ. Διοικητική Μεταρρύθμιση

Τα Γ.Α.Κ συμμετέχουν επίσης, στο προσεχές πρόγραμμα ψηφιοποίησης «Διοικητική Μεταρρύθμιση» μέσω ΕΣΠΑ, για το αρχείο του Πρωτοδικείου Αθηνών με σκοπό την καλύτερη εξυπηρέτηση πολιτών και νομικών προσώπων που έχουν ερευνητικό ενδιαφέρον ή έννομο συμφέρον και αναζητούν δικαστικό αρχειακό υλικό στα Γ.Α.Κ, αλλά και την εξοικονόμηση πόρων σε οικονομικό τομέα και ανθρωπίνου δυναμικού ταυτόχρονα.

Οι δράσεις που θα πραγματοποιηθούν μέσω αυτής της πρότασης είναι η ψηφιοποίηση σημαντικού όγκου αρχειακού υλικού, η τεκμηρίωση των αρχειακών συλλογών που θα ψηφιοποιηθούν(στα ελληνικά), η εξέλιξη του ηλεκτρονικού εξοπλισμού για να ανταποκρίνεται στις αυξημένες ανάγκες αποθήκευσης και διαχείρισης των ηλεκτρονικών υπηρεσιών, η αναδιοργάνωση πολιτικών και διαδικασιών σε επίπεδο θεσμικό προκειμένου να εξασφαλισθούν πιο ποιοτικές και πιο ασφαλείς συναλλαγές με τους πολίτες και τα νομικά πρόσωπα και τέλος η ανάπτυξη νέων ηλεκτρονικών υπηρεσιών που θα ενισχύσουν την αναζήτηση και την ανάκτηση αρχείων. Ακόμη, το πρόγραμμα θα σχεδιαστεί κατάλληλα ώστε μελλοντικά εκτός των δικαστικών, να υποστηρίζει την ηλεκτρονική συναλλαγή αντιγράφων τεκμηρίων από αρχεία και άλλων κατηγοριών και πολύ περισσότερα θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πυλώνας για την πραγματοποίηση έργων στις Περιφερειακές Υπηρεσίες των Γ.Α.Κ (<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdilwseis#psifiopoiisi-arxeiou-protodikeiou-athinon-espa>).

A. Φιλοτελικό και Ταχυδρομικό Μουσείο

Το 2015 υπογράφηκε από τον Υπουργό Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού η δημιουργία κοινής Επιτροπής για την καταγραφή του μουσειακού-αρχαιακού υλικού, το οποίο αποτελούσε μέρος της συλλογής του Φιλοτελικού και Ταχυδρομικού Μουσείου, καθώς και των αντικειμένων της βιβλιοθήκης. Ορίστηκαν σύμφωνα με σχετικό άρθρο τέσσερις τεχνικοί σύμβουλοι(ένας εκ των οποίων υπάλληλος των Γ.Α.Κ), ως μέλη Επιτροπής Τεχνογνωσίας.

Από τότε μέχρι σήμερα κατόπιν σχετικού αιτήματος εξειδικευμένο προσωπικό των Γ.Α.Κ., αρχειονόμοι, συντηρητές επισκέπτονται το μουσείο, ώστε να διευρύνουν επιπλέον το έργο των Γ.Α.Κ. στην καταγραφή του υλικού του και της παροχής συνεχούς τεχνογνωσίας.

B. Εταιρεία Ελλήνων Σκηνοθετών

Επιπρόσθετα, η Εταιρεία Ελλήνων Σκηνοθετών, η οποία ιδρύθηκε το 1973 και έχει υπό την κατοχή της πλούσιο αρχαιακό υλικό πενήντα περίπου ετών, απευθύνθηκε στα Γ.Α.Κ., προκειμένου να γίνει αυτοψία του αρχαιακού υλικού της με σκοπό να χαρτογραφηθεί και να αξιοποιηθεί το περιεχόμενό των αρχείων της.

Τα Γ.Α.Κ. ανταποκρίθηκαν άμεσα σε αυτό το κάλεσμα για αυτοψία και παροχή τεχνογνωσίας από εξειδικευμένους αρχειονόμους της Υπηρεσίας. Με αφορμή αυτή τους την συνεργασία το 2017 προβλήθηκε στο κανάλι της Βουλής επεισόδιο σειράς ντοκιμαντέρ «Ιστορίες Καθημερινών Ανθρώπων» που αναφερόταν στο επάγγελμα του αρχειονόμου και του συντηρητή αρχαιακού και βιβλιακού υλικού όπου αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των ειδικοτήτων του προσωπικού των Γ.Α.Κ.

Γ. Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος

Τα Γ.Α.Κ. συνεργάστηκαν επίσης, με την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος το 2013, μετά την απόφασή της για ψηφιοποίηση του Ιστορικού της Αρχείου μέσα από το έργο «Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες για την ψηφιοποίηση του Ιστορικού Αρχείου της Ιεράς Συνόδου της Ελλάδος και την κατάρτιση-ενημέρωση πολιτών και κληρικών», με αντικείμενο την προετοιμασία του αρχείου και τον συντονισμό της επιστημονικής τεκμηρίωσης του υλικού. Τα Γ.Α.Κ. υπέδειξαν στο σχεδιασμό του έργου τις ελλείψεις που εντόπισαν και αποφάσισαν να συνδράμουν οικονομικά το Ιστορικό Αρχείο της Ιεράς Συνόδου ώστε να ολοκληρωθεί το έργο (πηγή <http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/synergasies>).

A. Αρχείων Τάξης

Το 2011 στο πλαίσιο των συνεργασιών ιδρύθηκε στην Καλαμάτα η Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία Διάσωσης Ιστορικών Τεκμηρίων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς με ονομασία «Αρχείων Τάξης». Προσδοκία της ήταν η διάσωση των ιστορικών τεκμηρίων και κυρίως των ιστορικών αρχείων. Στόχευε στην διαφύλαξη, ταξινόμηση, συντήρηση και διαχείριση των ιστορικών αρχείων και τεκμηρίων, στην καλλιέργεια του ενδιαφέροντος των πολιτών για τα αρχεία, στην πραγματοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και στην εφαρμογή καινοτόμων τεχνολογιών για την διάσωση και ανάδειξη των ιστορικών τεκμηρίων. Με αυτή την συνεργασία τα Γ.Α.Κ. συναίνεσαν να εγγραφούν στην ψηφιακή πλατφόρμα «Archive Alert» όπου άτομα, φορείς και συλλογικά όργανα δηλώνουν κάποιο αρχείο ή πολιτιστικό υλικό που γνωρίζουν πως κινδυνεύει εξαιτίας άγνοιας, αδιαφορίας ή μη ειδικευμένου προσωπικού ώστε να επέμβουν οι αρμόδιοι για την διάσωσή του.

B. Βάση δεδομένων με τίτλο «Η Ιστορία της Οικογένειας στην Ελλάδα»

Αξίζει να τονιστεί, πως τα Γ.Α.Κ. συνέβαλαν στην ολοκλήρωση του έργου της κ. Βιολέττας Χιονίδου επίκουρης καθηγήτριας σύγχρονης ιστορίας στο University of Newcastle Upon Tyne με την παροχή κάποιων απογραφών για την δημιουργία μιας βάσης δεδομένων με τίτλο «Η Ιστορία της Οικογένειας στην Ελλάδα», με θέμα την συλλογή των απογραφών των Κυθήρων του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα, της Μυκόνου του 1861 και της Ερμούπολης του 1861, 1870 και 1879. Σκοπός της δημιουργίας αυτής της βάσης είναι η αναζήτηση των προγόνων του κοινού.

Γ. Ρυθμίσεις για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις

Το 2016 η πολιτική ηγεσία του ΥΠ.Π.ΕΘ., μέσω κάποιων ρυθμίσεων σχετικών με τις βιβλιοθήκες προχώρησε στην αντικατάσταση του Γενικού Συμβουλίου Βιβλιοθηκών, Γενικών Αρχείων του Κράτους και Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης, με το Γενικό Συμβούλιο Βιβλιοθηκών σύμφωνα με το άρθρο 37 του Νόμου 4415/2016 «Ρυθμίσεις για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις». Σύμφωνα με το οποίο ορίστηκαν ως μέλη του Γενικού Συμβουλίου Βιβλιοθηκών, μεταξύ άλλων ο Γενικός Διευθυντής των Γ.Α.Κ. καθώς και ο αναπληρωματικός του, ο οποίος υποδεικνυόταν από τα Γενικά Αρχεία του Κράτους (<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/synergasies>).

A. Δίκτυο Πολιτισμού Δήμου Αθηναίων (Athens Culture Net)

Αρχικά, τα Γ.Α.Κ. είναι μέλος του Δικτύου Πολιτισμού Δήμου Αθηναίων (Athens Culture Net), το οποίο δημιουργήθηκε από το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος από τους Εριφύλη Μαρωνίτη και Φοίβο Σακαλή τον Νοέμβριο του 2016 και εποπτεύεται από τον Δήμαρχο Αθηναίων. Αυτό το πρωτοποριακό πρόγραμμα στοχεύει στην συνεργασία και δικτύωση των πολιτιστικών οργανισμών και φορέων, δημοσίων και ιδιωτικών, για πρώτη φορά τουλάχιστον πενήντα φορείς σε επίπεδο αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα ένωσαν τις δυνάμεις τους προκειμένου, να αναδείξουν σημαντικές πτυχές του πολιτισμού, και να προβάλλουν τα κοινά σημεία διαφορεικών κουλτουρών μέσω της συνεργασίας και της συν διαμόρφωσής τους. Με αφορμή αυτό, τον Οκτώβριο του 2019, τα Γ.Α.Κ. σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Θερβάντες, έλαβαν μέρος στη Νύχτα Πολιτισμού Athens Culture Net 2019 «Age is just a number!» «Η ηλικία δεν είναι παρά ένας αριθμός. Νύχτα αφιερωμένη στους 55+ και όχι μόνο!». Τα Γ.Α.Κ. ξενάγησαν το κοινό στην έκθεση «Δεκαετία του '60: μια νεολαία σε εξέγερση». Ύστερα, πραγματοποίησαν και προβολή ταινίας «Ένα πιστόλι σε κάθε χέρι», του Ινστιτούτου Θερβάντες.

B.

Συμμετείχαν στα προγράμματα «ΔΥΑΣ Ανάπτυξη της Ελληνικής ερευνητικής υποδομής για τις ανθρωπιστικές επιστήμες DARIAH - ΑΤΤΙΚΗ», και στο «Πρόγραμμα Επαγγελματικής Κατάρτισης και Εξειδίκευσης ΑΤΙΚΚΑ». Το πρώτο, πρόκειται για ένα πρόγραμμα ερευνητικό, το οποίο είχε ως απώτερο σκοπό την ανάπτυξη εθνικής ψηφιακής υποδομής για την έρευνα στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες, τη διάδοση και καλύτερη αξιοποίηση των ψηφιακών δεδομένων και τεχνολογιών, την υποστήριξη των ελληνικών επιστημονικών κοινοτήτων, τη διεύρυνση του πεδίου έρευνας μέσω της διασύνδεσης ψηφιακών πόρων διαφόρων ειδών, την πρόσβαση, χρήση, δημιουργία και διατήρηση ερευνητικών δεδομένων σε ψηφιακή μορφή και την υποστήριξη της ανταλλαγής γνώσεων, μεθόδων και πρακτικών εργασίας μεταξύ επιστημονικών κοινοτήτων στις ανθρωπιστικές επιστήμες. Η δραστηριότητα της Υποδομής υλοποιήθηκε σε συντονισμό με εκείνη της ευρωπαϊκής ψηφιακής υποδομής για τις τέχνες και τις ανθρωπιστικές επιστήμες DARIAH.

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών στήριξε τις παραπάνω εργασίες με τις δράσεις: Υπηρεσίες κοινωνίας ψηφιακών πόρων, Εργαλεία και οδηγίες ανάπτυξης ψηφιακών πόρων, Υπηρεσίες ευρωπαϊκής υποδομής DARIAH, και Παρατηρητήριο Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Σπουδών. Τις οποίες, πραγματοποίησε με την χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και μέσω του

προγράμματος (χρηματοδότησης) ΕΣΠΑ. Το δεύτερο, πρόκειται για πρόγραμμα συνεργασίας των Γ.Α.Κ. με το Τμήμα Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), στοχεύοντας στην επαγγελματική εξειδίκευση των τελειόφοιτων του Τμήματος Φιλολογίας του ΕΚΠΑ, στην αξιοποίηση και τεκμηρίωση των γλωσσικών πόρων, τους οποίους διαχειρίζονται εθνικοί πολιτισμικοί φορείς, όπως τα Γ.Α.Κ. Οι στόχοι δηλαδή, από κοινού περιστρέφονται γύρω από την τεχνογνωσία ώστε να επιτευχθεί η διαχείριση και ο εκσυγχρονισμός του εθνικού και διεθνούς πολιτισμικού κεφαλαίου τόσο από την πλευρά των Γ.Α.Κ. , όσο και από την πλευρά του Ε.Κ.Π.Α.

Γ. Η Αθήνα Ελεύθερη. 12 Οκτωβρίου 1944

Τα Γ.Α.Κ. μετείχαν, από το 2015 έως το 2019 αφορούσε τον εορτασμό της επετείου του 1944 με τίτλο «Η Αθήνα Ελεύθερη. 12 Οκτωβρίου 1944». Οργανώθηκαν με την πρωτοβουλία του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, την Περιφέρεια Αττικής, τον Δήμο Αθηναίων, των Γ.Α.Κ. και της ΕΡΤ, ποικίλες δράσεις όπως εκθέσεις, ομιλίες, παραστάσεις, κινηματογραφικό αφιέρωμα στον κινηματογράφο Τριανόν καθώς και εκπαιδευτικά προγράμματα για την ανάδειξη του αγώνα των Ελλήνων προς την Ελευθερία αναπαριστώντας τα δεινά που αντιμετώπισαν από τις ναζιστικές δυνάμεις. Σε αυτές τις δράσεις συμμετείχε πέραν από τους πολίτες και ένα δίκτυο ποικίλων φορέων λόγου χάρη (υπουργεία, δήμοι, αρχειακοί φορείς, σχολεία, πανεπιστήμια, μουσεία κ.α.).

Χαρακτηριστικές Διεθνείς Δράσεις Εξωστρέφειας

Α. Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων (Δ.Σ.Α)

Τα Γ.Α.Κ ως Εθνική Αρχειακή Υπηρεσία είναι μέλος του Διεθνούς Συμβουλίου Αρχείων (Δ.Σ.Α)/International Council on Archives, μέσω του οποίου έχει την δυνατότητα να παρακολουθεί τις διεθνείς αρχειακές εξελίξεις και να μετέχει σε αρχειακά συνέδρια. Πρόκειται για μια διεθνή μη κυβερνητική οργάνωση που ιδρύθηκε στις 9 Ιουνίου του 1948 υπό την αιγίδα της UNESCO, έχοντας βασικό της στόχο την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας αρχειακού υλικού και των διαχειριστών τους. Στο Διεθνές Συνέδριο Αρχείων στη Βιέννη το 2004, με κοινή απόφαση και των δύο χιλιάδων συμμετεχόντων, ζητήθηκε η καθιέρωση μιας Διεθνούς Ημέρας Αρχείων καθώς κάποιες χώρες επιθυμούσαν να έχουν μια εθνική ημέρα αρχείων, προκειμένου να ενισχυθεί η ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού και των φορέων λήψης αποφάσεων σχετικά με την σπουδαιότητα των αρχείων. Έτσι, τον Νοέμβριο του 2007 το Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων καθιέρωσε την 9^η Ιουνίου ως τη Διεθνή Ημέρα Αρχείων, επιλογή καθόλου τυχαία καθώς ήταν η ίδια ημερομηνία

με αυτή που είχε ιδρυθεί το Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων. Πρώτος Πρόεδρος υπήρξε ο τότε διευθυντής των Εθνικών Αρχείων της Γαλλίας, Charles Samaran, η αρχειακή κοινότητα «αγκάλιασε» με χαρά αυτή την θεσμοθέτηση, και έκτοτε την ημέρα αυτή διοργανώνονται ποικίλες εκδηλώσεις από εθνικούς και τοπικούς αρχειακούς φορείς σε παγκόσμιο επίπεδο. Εν συνεχεία, το Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων (Δ.Σ.Α) σε συνεργασία με την UNESCO, συμμετέχει στην Διεθνή Επιτροπή Μπλε Ασπίδας (International Committee of the Blue Shield, ICBS), της οποίας έδρα είναι η Χάγη και ασχολείται με θέματα προστασίας της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς από πολέμους και φυσικές καταστροφές. Επιπλέον, το Δ.Σ.Α κάθε τετραετία φιλοξενεί ένα αρκετά μεγάλο Διεθνές Συνέδριο, μέχρι το 2011 είχε φιλοξενήσει τις ετήσιες συνεδριάσεις της CITRA, Διεθνούς Διάσκεψης Στρογγυλής Τραπέζης για τα Αρχεία (International Conference of the Round Table on Archives), συγκεντρώνοντας τους επικεφαλές των Εθνικών Αρχειακών Ιδρυμάτων, τους Προέδρους των Εθνικών Επαγγελματικών Ενώσεων, καθώς και όλα τα τμήματα, υποκαταστήματα και επιτροπές του Δ.Σ.Α. Με την συμμετοχή της σε αυτό τον οργανισμό, το μεγαλύτερο διεθνή αρχειακό οργανισμό, ο οποίος προάγει την υγιή συνεργασία μεταξύ όλων των αρχειακών φορέων, και ταυτόχρονα δημιουργεί πρότυπα, κανόνες και εξελεγμένες πρακτικές για την διαχείριση του αρχειακού υλικού η υπηρεσία των Γ.Α.Κ έχει αναβαθμίσει σημαντικά τον ρόλο της.

Η αποστολή του Δ.Σ.Α έχει ως εξής: «Το Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων (Δ.Σ.Α)/ International Council on Archives (I.C.A) είναι αφιερωμένο στην αποτελεσματική διαχείριση των αρχείων και τη διατήρηση, φροντίδα και χρήση της αρχειακής κληρονομιάς του κόσμου, μέσω των εκπροσώπων των Αρχείων σε όλη την υφήλιο. Τα Αρχεία είναι μια αστείρευτη πηγή. Πρόκειται για ντοκιμαντέρ προϊόντα ανθρώπινης δραστηριότητας αποτελώντας αναντικατάστατες μαρτυρίες γεγονότων του παρελθόντος, υποστήριξης της δημοκρατίας, της ταυτότητας των κοινοτήτων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ως πόροι όμως, είναι εξίσου ευαίσθητα και ευάλωτα. Το Δ.Σ.Α προσπαθεί να προστατεύσει και να διασφαλίσει την πρόσβαση στα αρχεία μέσω της υπεράσπισης, της θέσπισης προτύπων και της επαγγελματικής ανάπτυξης και να ενθαρρύνει τον διάλογο μεταξύ των διαχειριστών τους, των φορέων χάραξης πολιτικής, των δημιουργών και των χρηστών των Αρχείων. Το Δ.Σ.Α είναι μια ουδέτερη, μη κυβερνητική οργάνωση, που χρηματοδοτείται από τα μέλη της και για περισσότερα από εξήντα χρόνια, έχει ενώσει αρχειακά ιδρύματα και επαγγελματίες σε όλο τον κόσμο, για να υποστηρίξει την ορθή αρχειακή διαχείριση και τη φυσική προστασία της καταγεγραμμένης κληρονομιάς, να παράγει αξιόπιστα πρότυπα και τις βέλτιστες πρακτικές και να ενθαρρύνει το διάλογο, την ανταλλαγή και τη μετάδοση αυτής της γνώσης και εμπειρογνωμοσύνης, πέρα από τα εθνικά σύνορα». (πηγή <https://ovigreek.wordpress.com/2016/06/09/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AD%CF%82-%CF%83%CF%85%CE%BC%CE%B2%CE%BF%CF%8D%CE%BB%CE%B9%CE%BF-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CF%89%CE%BD>).

B. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Εθνικών Αρχειονόμων/European Board of National Archivists (E.B.N.A.)

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Εθνικών Αρχειονόμων/European Board of National Archivists (E.B.N.A.), είναι το θεσμικό αυτό όργανο που συνέρχεται ως σύνδεσμος μεταξύ των Γ.Α.Κ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς μέσω αυτού παρακολουθείται και ενημερώνεται η υπηρεσία για τις εξελίξεις και τις αποφάσεις που αφορούν το μέλλον των αρχειακών φορέων σε επίπεδο Ευρωπαϊκό. ΤΟ Ε.Β.Ν.Α, συνέρχεται κάθε έξι μήνες στην πρωτεύουσα της χώρας όπου προεδρεύει την ανάλογη χρονική περίοδο επί της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στις διεργασίες του μετέχουν οι Διευθυντές των εθνικών και κρατικών αρχείων των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εκεί γίνονται οι συζητήσεις για όλα τα στρατηγικά πλάνα και θέματα που αφορούν την αρχειονομία και τις υπηρεσίες των αρχείων όπως λόγου χάρη η ψηφιοποίηση, η συντήρηση των ηλεκτρονικών αρχείων και σχετικά προβλήματα που ενδεχομένως να αντιμετωπίζουν οι υπηρεσίες των αρχείων.

Τον Ιούνιο του 2014 οργανώθηκε στα Γ.Α.Κ, η Συνάντηση Εργασίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Εθνικών Αρχειονόμων με αφορμή την ανάληψη της προεδρίας της χώρας μας στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συνάντηση διεξήχθη πέντε και έξι του μηνός στο συνεδριακό κέντρο Ζάππειο Μέγαρο στην αίθουσα journey προσελκύοντας πολυάριθμο κοινό. Συνολικά συμμετείχαν πενήντα εννέα άτομα εκ των οποίων δεκαπέντε ομιλητές. Οι συμμετέχοντες ήταν Γενικοί Διευθυντές των Εθνικών Αρχείων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπρόσωποι των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε, οι εθνικοί πραγματογνώμονες των χωρών αυτών σε θέματα αρχειακά και τέλος, διακεκριμένοι Έλληνες επιστήμονες. Επιπλέον, η Εφορεία των Γ.Α.Κ και ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων αποτέλεσαν τους επίσημους από την Ελλάδα καλεσμένους της εκδήλωσης.

Τα θέματα των ομιλιών με ερμηνεία σε τρεις διαφορετικές γλώσσες (ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά), ήταν τα εξής:

- 1) Ιστορική αναδρομή και έμφαση στους στόχους και τους σκοπούς της αρχειακής υπηρεσίας από τον Πρόεδρο της Εφορείας των Γ.Α.Κ κ. Νίκο Καραπιδάκη, κα. Μινώτου Μαριέττα Διευθύντρια της Κεντρικής Υπηρεσίας των Γ.Α.Κ, και τον κ. Νέστωρ Μπαμίδη Διευθυντή του Ιστορικού Αρχείου Μακεδονίας με αφορμή την συμπλήρωση των 100 χρόνων της υπηρεσίας από την ίδρυσή της. Ταυτόχρονα, δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην χρήση του «@αρχαιομνήμων» λογισμικού διαχείρισης αρχειακών δεδομένων καθώς και στην ψηφιοποίηση που πραγματοποιήθηκε στο αρχειακό υλικό της υπηρεσίας.

- 2) Μελέτες περίπτωσης των χωρών Βέλγιο, Μάλτα και Νορβηγία που αφορούσαν στην παροχή υπηρεσιών υψηλού επιπέδου στους πολίτες μέσα από την πείρα των εθνικών αρχειακών φορέων.
- 3) Νέες τεχνολογίες στα αρχεία μέσω κοινωνικών δικτύων και του διαδικτύου, εκπρόσωποι της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ισλανδίας και της Ελλάδας παρουσίασαν πως μπορούν να αξιοποιηθούν αυτές οι νέες τεχνολογίες αναδεικνύοντας παράλληλα τον αρχειακό πολιτισμό.
- 4) Αρχεία, Δημόσια Διοίκηση και Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση: η Πρόκληση ανοιχτών δεδομένων. Εξειδικευμένοι επιστήμονες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως και εκπρόσωποι της Ιταλίας, Ολλανδίας, και της Μεγάλης Βρετανίας παρουσίασαν τις τελευταίες εξελίξεις στο θέμα των ανοιχτών δεδομένων. Τη δεύτερη ημέρα της συνάντησης εργασίας από κοινού των E.B.N.A και E.A.G στην συνεδρίαση στην Αθήνα άρχισε μία συζήτηση για την μελλοντική συνεργασία ευρωπαϊκού επιπέδου των αρχειακών φορέων με μία από κοινού παρουσίαση των θέσεων εκπροσώπων των Εθνικών Αρχείων της Γαλλίας, της Γερμανίας, του Λουξεμβούργου και της Ολλανδίας. Οι επιστημονικές αυτές συναντήσεις εργασίας στέφθηκαν με επιτυχία δεδομένης της συμμετοχής, και των συγχαρητήριων προφορικών και γραπτών που δέχθηκε στη συνέχεια η υπηρεσία (<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/synergasies#diorganosi-synantisis-ergasias-tou-evropaikoy-symvouliou-ton-ethnikon-arxeionomon-european-board-of-national-archivists-e-b-n-a-sta-g-a-k>).

Στη συνέχεια, η Ευρωπαϊκή Ομάδα Αρχείων/ European Archives Group(E.A.G.), η οποία συμμετείχε στο παραπάνω συνέδριο, συστάθηκε στις 14 Νοεμβρίου του 2005 από το Συμβούλιο της Ευρώπης, με στόχο να προωθήσει συγκεκριμένα θέματα για την ανάπτυξη των αρχείων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι στόχοι για τους οποίους θα εργαζόταν ήταν η συντήρηση των αρχείων, η πρόληψη καταστροφών και κλοπής τους, η δημιουργία και η συντήρηση μιας διαδικτυακής πύλης αρχείων στην Ε.Ε, η διεπιστημονική συνεργασία στον τομέα των ηλεκτρονικών αρχείων καθώς και η ανάπτυξη μιας βάσης νομικών δεδομένων για τα αρχεία της Ε.Ε. Οι συναντήσεις της E.A.G. για αυτό το εγχείρημα ήταν εξαμηνιαίες (<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/synergasies#evropaiki-omada-arxeion-european-archives-group-e-a-g>).

Γ. **DLM (Document Lifecycle Management) Forum Foundation**

Στις δέκα και έντεκα Ιουνίου 2014 διοργανώθηκε στα Γ.Α.Κ, η Συνάντηση του Φόρουμ για τη Διαχείριση του Κύκλου Ζωής των Εγγράφων / DLM (Document Lifecycle Management) Forum Foundation. Το DLM Forum, υλοποιήθηκε το 1997 από μία πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και την στήριξη των Εθνικών Αρχείων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Έως το 2002 το DLM Forum αποτελούσε προσπάθεια βασιζόμενη στη συνεργασία, της οποίας το νήμα υποκινούνταν από τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Αργότερα, εξελίχθηκε σε μία κοινότητα ευρύτερη των ενδιαφερόμενων εμπλεκόμενων μερών στο χώρο των αρχείων (ιστορικών και ενεργών), των εγγράφων και της διαχείρισης του κύκλου ζωής της σε ολόκληρη την Ευρώπη. Το DLM Forum αποτελεί πλέον αυτόνομο όργανο από το τρίτο συνέδριο της Βαρκελώνης το 2002, με μέλη από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Διαθέτει πλέον προμηθευτές, τελικούς χρήστες, ιδρύματα και ενώσεις.

Είναι ένα ευρωπαϊκό κέντρο το οποίο ορίζει οδηγίες και πρότυπα για τη διαχείριση της ηλεκτρονικής πληροφορίας και των ηλεκτρονικών αρχείων. Ακόμη, αποτελεί έναν από τους πιο βασικούς φορείς σε επίπεδο διεθνές και ευρωπαϊκό ορίζοντας κατευθυντήριες οδηγίες και πρότυπα σχετικά με την διαχείριση των ηλεκτρονικών αρχείων.

Ένα παράδειγμα του έργου του είναι ότι το 2001 το DLM Forum δημοσίευσε το ευρωπαϊκό πρότυπο MoReq (Model Requirements for the Management of Electronic Records). Έπειτα, το 2008 ακολούθησε το MoReq2. Το πρότυπο αυτό περιγράφει και μοντελοποιεί τις λειτουργικές απαιτήσεις για τη διαχείριση των ηλεκτρονικών αρχείων και επικεντρώνεται κυρίως στις λειτουργικές απαιτήσεις των συστημάτων διαχείρισης των ηλεκτρονικών αρχείων (Electronic Records Management Systems/ERMS). Τα Γ.Α.Κ. είναι ενεργό μέλος αυτού του ευρωπαϊκού οργάνου καθώς μετέχουν στις επιστημονικές συναντήσεις του με ομιλίες και επιστημονικές παρεμβάσεις. Στις συναντήσεις του, που υλοποιούνται κάθε εξάμηνο στην χώρα Προεδρίας της Ε.Ε., τα Γ.Α.Κ. συμμετείχαν με επιστημονικό προσωπικό αρκετές φορές στο παρελθόν.

Διεξήχθη στο Αμφιθέατρο Γ. Κρανιδιώτης, του Υπουργείου Εξωτερικών και συμμετείχαν ογδόντα άτομα εκ των οποίων είκοσι τέσσερις ομιλητές.

Οι συμμετέχοντες ήταν Διευθυντές Εθνικών Αρχείων, Ανώτατα Στελέχη Αρχειακών Οργανισμών, Επικεφαλής Εταιρειών, IT Experts, Επικεφαλής Υπουργείων, Στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης, Ακαδημαϊκοί, Επαγγελματίες του χώρου. Η Εφορεία των Γ.Α.Κ., Ακαδημαϊκοί, και Υπουργοί ήταν οι προσκεκλημένοι ακροατές.

Οι ομιλίες της συνάντησης αφορούσαν τα συστήματα διαχείρισης των ηλεκτρονικών αρχείων, τα ηλεκτρονικά αρχεία, την δημόσια διοίκηση και ηλεκτρονική διακυβέρνηση, το μέλλον του MOREq, μελέτες περίπτωσης εφαρμογών διαχείρισης συστημάτων ηλεκτρονικών αρχείων, την διαχείριση αρχείων και νέων τεχνολογιών καθώς και το project E-ARK.

Η διοργανώτρια χώρα εκπροσωπήθηκε στο πρόγραμμα με ομιλία, με θέμα «Οι προκλήσεις των Γενικών Αρχείων του Κράτους στη διαχείριση των ηλεκτρονικών αρχείων». Το κείμενο επεξεργάστηκαν οι αρχειονόμοι της Κ.Υ. των Γ.Α.Κ., κ. Βασιλική Δελέγκου, Ελένη Μαμμά και Γεωργία Τσούρη και παρουσιάστηκε από την κ. Γεωργία Τσούρη.

Αξίζει να αναφερθεί, πως και αυτή η συνάντηση αποτέλεσε προσωπική επιτυχία για τα Γ.Α.Κ. σύμφωνα με μηνύματα που δέχθηκαν τόσο από τους καλεσμένους, όσο και από τους κ. Zoltan Szatucsek (νέο Πρόεδρο του DLM FORUM FOUNDATION) και κ. Jon Garde (απερχόμενο Πρόεδρο του DLM FORUM FOUNDATION) (<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/synergasies#document-lifecycle-management-dlm-forum>).

Δ. Ευρωπαϊκό έργο APENET (Archives Portal of Europe on the Internet)

Τα Γ.Α.Κ. συμμετείχαν στο Ευρωπαϊκό έργο APENET (Archives Portal of Europe on the Internet) το οποίο, πραγματοποιήθηκε μέσω της συνεργασίας των European Archivists Group (EAG) και EContentPlus. Οι αρχειακοί εθνικοί φορείς που έλαβαν μέρος ήταν από τις χώρες που ακολουθούν: Ισπανία, Γαλλία, Γερμανία, Φιλανδία, Σουηδία, Σλοβενία, Μεγάλη Βρετανία, Λετονία, Μάλτα, Πορτογαλία, Πολωνία, Ολλανδία, Ιρλανδία και Ελλάδα, με υπεύθυνη την Ισπανία για τον συντονισμό και την διοίκηση του έργου. Κεντρικός στόχος του ήταν η δημιουργία μιας διαδικτυακής πύλης για τα αρχεία στην Ευρώπη ως κοινό σημείο πρόσβασης για αρχειακές περιγραφές και τα σχετικά ψηφιακά τους αντικείμενα, αναπτύσσοντας εργαλεία που επιτρέπουν την διάσωση των περιεχομένων ακόμα και στην διαδικτυακή πύλη. Έτσι, με την συμβολή αυτού του προγράμματος ψηφιοποιήθηκαν μεγάλοι όγκοι υλικού των Γ.Α.Κ. και πλέον βρίσκονται αναρτημένα στο διαδίκτυο. Επιπλέον, το πρόγραμμα λειτούργησε ως ένα δίκτυο συνεργασίας και εργαλείο συγκέντρωσης αρχείων στην αρχειακή βιβλιοθήκη EUROPEANA. Τα αρχεία που παραχώρησαν τα Γ.Α.Κ. στην διάθεση του διεθνούς κοινού μέσω αυτής της Ευρωπαϊκής πύλης ήταν τα εξής: αρχεία περιόδου Όθωνος, αρχείο Βενετικής Διοίκησης καθώς και η «Επίσημη Εφημερίδα της Κρητικής Πολιτείας, 1898-1914».

Με στόχο τη σωστή λειτουργία και διατήρηση της Ευρωπαϊκής Πύλης Αρχείων στο διηνεκές, δημιουργήθηκε το Archives Portal Europe Foundation (APEF), με έδρα τη Χάγη. Πιο αναλυτικά, στη Ρίγα της Λετονίας τον Ιούνιο του 2015, ενόψει της

συνάντησης της Διευθύνουσας Εκτελεστικής Επιτροπής του APEX - ESC (APEX Executive Steering Committee - ESC), αποφασίστηκε να συνεργαστούν οι εκπρόσωποι των Ευρωπαϊκών Εθνικών Αρχειακών Φορέων με το APEF δρώντας, ως υποστηρικτές του APEF, εφόσον μετείχαν στην κοινοπραξία του Ευρωπαϊκού Προγράμματος APEX. (Το Ευρωπαϊκό Έργο APEX (Archives Portal Europe network of eXcellence) που τελειοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2015, παρέχει στους Ευρωπαίους πολίτες πολύτιμο αρχειακό υλικό των Γ.Α.Κ, το οποίο περιέχει 27.000 περιγραφικές μονάδες συνδεδεμένες με 345.000 ψηφιακά αντικείμενα, και αναφέρεται στο αρχειακό υλικό του 19ου αιώνα, αλλά και σε παλαιότερα μοναδικά έγγραφα). Τα Γ.Α.Κ. λοιπόν, έλαβαν πρόσκληση συνεργασίας από την διοίκηση του Archives Portal Europe Foundation (APEF) η οποία, έκρινε σημαντική την συνεισφορά της Ελλάδας στο πρόγραμμα καθώς πολυάριθμα ήταν τα οφέλη που θα κέρδιζαν μέσω αυτής της συνεργασίας, όπως για παράδειγμα την επίβλεψη στην πολιτική της Διοικητικής Επιτροπής και τη γενική πορεία των υποθέσεων του Ιδρύματος έως και τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν την υποδομή του Archives Portal Europe Foundation (APEF) για την ανάπτυξη μίας δικής τους διαδικτυακής αρχειακής πύλης.

Ε. Πολυεθνικό ερευνητικό πρόγραμμα e-ARK (European Archival Records and Knowledge Preservation)

Στη συνέχεια, τα Γ.Α.Κ. έλαβαν μέρος μέσω δύο εκπροσώπων τους στο πολυεθνικό ερευνητικό πρόγραμμα e-ARK (European Archival Records and Knowledge Preservation), το οποίο δημιουργήθηκε από την Ευρωπαϊκή Κομισιόν με την χορηγία του ICT Policy Supportive Programme (PSP) μέσα από το Competitiveness and Innovation Framework Programme (CIP). Οι κύριοι στόχοι του ήταν να συμβουλευεί, να διαδίδει τα αποτελέσματα του προγράμματος στο ενδιαφερόμενο κοινό, και να κατοχυρώσει πως τα αποτελέσματα του προγράμματος e-ARK διατηρούνται συμβατά με τις διεθνείς απαιτήσεις και νομοθεσίες, όπως ομοίως με τα εργαλεία και τις υποδομές που διευκολύνουν τις αρχειακές διαδικασίες.

ΣΤ. Βάση νομικών δεδομένων για τα αρχεία της Ευρώπης

Επιπλέον, μετείχαν στην κατασκευή μιας βάσης νομικών δεδομένων για τα αρχεία της Ευρώπης European Legal Database (EURONOMOS), με στόχο την εύκολη πρόσβαση σε κείμενα νομικά και κανονιστικά προκειμένου να μπορεί η κάθε χώρα να διαχειριστεί και να διατηρεί τα διοικητικά της έγγραφα και τα αρχεία. Η συγκεκριμένη βάση είναι επίσης ικανή να προσφέρει μια σφαιρική εικόνα των νομικών κανόνων, να ευαισθητοποιήσει τους αρχειονόμους σε θέματα νομικά, να διευκολύνει τις συνεργασίες στο διεθνές επίπεδο, καθώς και μέσω της βάσης να στηρίξει την επιστήμη της αρχειονομίας διότι συνδέεται καταλυτικά με τον νομικό κλάδο (<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdilwseis>).

Α. Η Ελληνική Επανάσταση του 1821: Ψηφιακό Αρχείο

Τα Γ.Α.Κ. με αφορμή την επέτειο των διακοσίων χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση έως σήμερα επικέντρωσαν το ενδιαφέρον τους στο αρχειακό υλικό του 1821 συμμετέχοντας στο πρόγραμμα «Η Ελληνική Επανάσταση του 1821: Ψηφιακό Αρχείο», με συντονιστή το Κέντρο Έρευνας Ανθρωπιστικών Επιστημών (Κ.Ε.Α.Ε.), που αποσκοπεί στην δημιουργία και στην ελεύθερη πρόσβαση των πολιτών σε επίπεδο διεθνές, σε μια ψηφιακή πύλη που θα εμπεριέχει συγκεντρωμένα όλα τα σχετικά με την Ελληνική Επανάσταση του 1821 αρχειακά τεκμήρια λόγου χάρη οπτικό υλικό(έργα τέχνης, αντικείμενα καθημερινής χρήσης, κειμήλια, μνημεία, κτήρια), ηχητικό και οπτικοακουστικό υλικό (μουσική και τραγούδια, ντοκιμαντέρ, ταινίες).

Ο ερευνητής λοιπόν, θα έχει στη διάθεση του όχι μόνο τις συλλογές αλλά και οποιοδήποτε αρχειακό τεκμήριο εκείνης της περιόδου τον ενδιαφέρει. Το ερευνητικό πρόγραμμα πορεύεται με τη λογική και τις πρακτικές των Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Επιστημών. Οργανώνει το περιεχόμενό του στην ψηφιακή πύλη, και ενημερώνεται από κοινού από τους φορείς που μετέχουν στο συγκεκριμένο πρόγραμμα. Για να διαχειριστεί τα δεδομένα των ανθρωπιστικών επιστημών παράγει ψηφιακά εργαλεία όπως (ψηφιακά εκθέματα, μηχανισμούς αναζήτησης, βάσεις δεδομένων και παρουσιάσεις). Από την μεριά τους τα Γ.Α.Κ. συγκέντρωσαν το σχετικό υλικό που θα αποτελεί το φυσικό αντικείμενο και το διαίρεσαν στις ομάδες χειρόγραφα, αγωνιστές και συμμετοχή νησιών, μέρος εκ των οποίων είναι ήδη ψηφιοποιημένο.

Προκειμένου να πραγματοποιηθεί το πρόγραμμα το Κ.Ε.Α.Ε. εκτός των Γ.Α.Κ. συνεργάζεται και με την Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος (Ε.Β.Ε.), την Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, το Μορφωτικό Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων, το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (Ε.Ι.Ε.), το Μουσείο Μπενάκη, το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (Ε.Λ.Ι.Α.) – Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης (Μ.Ι.Ε.Τ), το Ίδρυμα Καπετάν Βασίλη και Κάρμεν Κωνσταντακοπούλου, το Κέντρο Ελληνικής Μουσικής Φοίβος Ανωγειανάκης και τέλος το Κέντρο Νέου Ελληνισμού (Centrum Modernes Griechenland/CeMoG) του Ελεύθερου Πανεπιστημίου του Βερολίνου (Freie Universität Berlin).

Το Αρχείο Εθνικού Ταμείου (Περίοδος Αγώνος), που αποτελείται από τριάντα δύο φακέλους και περιέχει αλληλογραφία του Εκτελεστικού Σώματος με τα Υπουργεία της Οικονομίας, του Πολέμου, των Εσωτερικών, των Ναυτικών, της Θρησκείας, της Αστυνομίας και του Δικαίου και με τη Γενική Γραμματεία ήταν αυτό που τεκμηριώθηκε στο πρώτο μέρος του προγράμματος. Ύστερα, ακολούθησε το αρχείο Μινιστηρίου/Γραμματείας/Υπουργείου της Οικονομίας (Περίοδος Αγώνος), που αποτελείται από εκατόν έναν φακέλους. Ειδικότερα, τεκμηριώθηκαν οι εξήντα ένας φάκελοι και εμπεριέχεται αλληλογραφία του Υπουργείου της Οικονομίας με το Εκτελεστικό Σώμα, το Βουλευτικό Σώμα, τη Γενική Γραμματεία και με τα Υπουργεία των Ναυτικών, της Αστυνομίας, του Πολέμου, της Θρησκείας και του Δικαίου

(<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdilwseis#i-elliniki-epanastasi-tou-1821-psifiako-arxeio>).

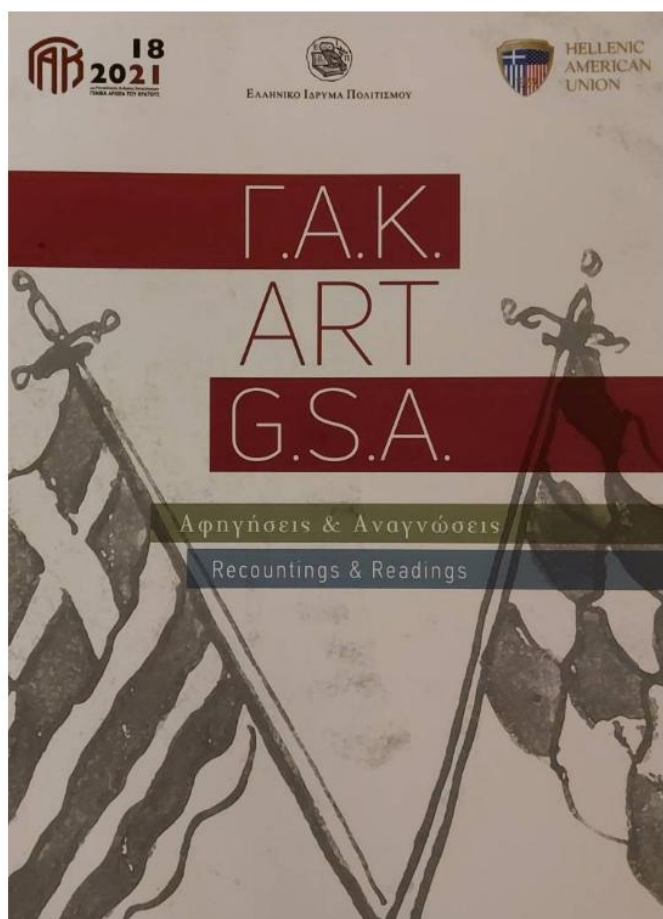
B. Εικαστική έκθεση «Γ.Α.Κ-ART: Αφηγήσεις & Αναγνώσεις»

Στις 18 Οκτωβρίου 2021 εγκαινιάστηκε στην γκαλερί Ελληνοαμερικανικής Ένωσης στην Αθήνα η αρχαιακή και εικαστική έκθεση «Γ.Α.Κ-ART: Αφηγήσεις & Αναγνώσεις», προς τιμήν της επετείου των 200 χρόνων από την κήρυξη της Ελληνικής Επανάστασης όπου είκοσι οχτώ άτομα του καλλιτεχνικού χώρου εμπνεόμενοι από αρχαιακά τεκμήρια των Γ.Α.Κ. που αφηγούνται σημαντικές στιγμές της περιόδου του Αγώνα ή αναπαριστούν εμβληματικές προσωπικότητες αλλά και αφανείς ήρωες του, δημιούργησαν εικαστικά έργα τα οποία, εκτίθονταν στην έκθεση μαζί με το σχετικό αρχαιακό υλικό.

Η έκθεση αυτή ήταν πρωτοβουλία των Γ.Α.Κ, του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού, της Ελληνοαμερικανικής Ένωσης και διήρκεσε δύο μήνες επίσης διαθέτει και εικονική περιήγηση δίνοντας με αυτόν τον τρόπο τη δυνατότητα της εξ αποστάσεως περιήγησης. Στη συνέχεια, εκδόθηκε και ο κατάλογος της έκθεσης με τίτλο «Γ.Α.Κ.-ART: ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ», ο οποίος διοργανώθηκε από τα Γ.Α.Κ, το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού και την Ελληνοαμερικανική Ένωση. Την έκδοσή του επιμελήθηκε το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού όπως επίσης αποτέλεσε και το κεφάλαιο της χρηματοδότησής της. Τέλος, η δομή του ακολουθεί τον αφηγηματικό ιστό της έκθεσης και διαιρέθηκε σε πέντε θεματικές ενότητες με κριτήριο τις θεματικές επιλογές των δημιουργών: Σύμβολα, Γυναικεία παρουσία, Πολεμικές επιχειρήσεις, Φιλελληνισμός.

Δημιουργίες των καλλιτεχνών της Έκθεσης Γ.Α.Κ.-ART.

(πηγή <https://www.hau.gr/el-gr/culture/events/2021/gak-art-afigiseis-anagnoseis>).

Εξώφυλλο της έκδοσης του καταλόγου «Γ.Α.Κ.-ART: ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ» (πηγή <http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdoseis/5-katalogoi-ektheseon/35-g-a-k-art>).

Γ. Κοινή έκθεση των Γ.Α.Κ με το Ίδρυμα Ευγενίδου

Εν συνεχεία, το Ίδρυμα Ευγενίδου και τα Γ.Α.Κ. οργάνωσαν από κοινού την έκθεση «Τρέξε επάνω εις τα κύματα της φοβεράς θαλάσσης (Α. Κάλβος, Ωδή προς Αγαρηνούς)1821. Ο Αγώνας στη θάλασσα». Η έκθεση αποτελείται από έξι ενότητες και παρουσιάζει την ελληνική ναυτιλία χρονολογικά και θεματικά ,πριν και κατά το ξέσπασμα της Επανάστασης, το θεσμό της ναυσιπλοΐας, τις πιο σημαντικές πολεμικές επιχειρήσεις, τον ελληνικό στόλο, τις καταδρομικές επιχειρήσεις, την πειρατεία, το Θαλάσσιο Δικαστήριο καθώς και τις προσωπικότητες που διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο κατά τον Ναυτικό Αγώνα.

Η ιστορική πορεία προβάλλεται μέσα από μουσειακά κειμήλια και από το αρχειακό υλικό. Ένα υλικό που περιέχει καινοτόμες τεχνολογικές εφαρμογές και τρισδιάστατα πλοία που είχαν πολεμήσει στην Ναυμαχία του Ναυαρίνου. Τα τρισδιάστατα αυτά πλοία υλοποιήθηκαν χάρις στο Έργο ΝΑΥΣ, το οποίο συντόνισε το Ίδρυμα Ευγενίδου με επιστημονικό υπεύθυνο τη Σχολή Ναυπηγών Μηχανολόγων του

Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Ψηφιακές και εικονικές εφαρμογές πραγματοποιήθηκαν από το Ινστιτούτο Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΠΙΤΗΛ) μέσω του Έργου ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ-1821.

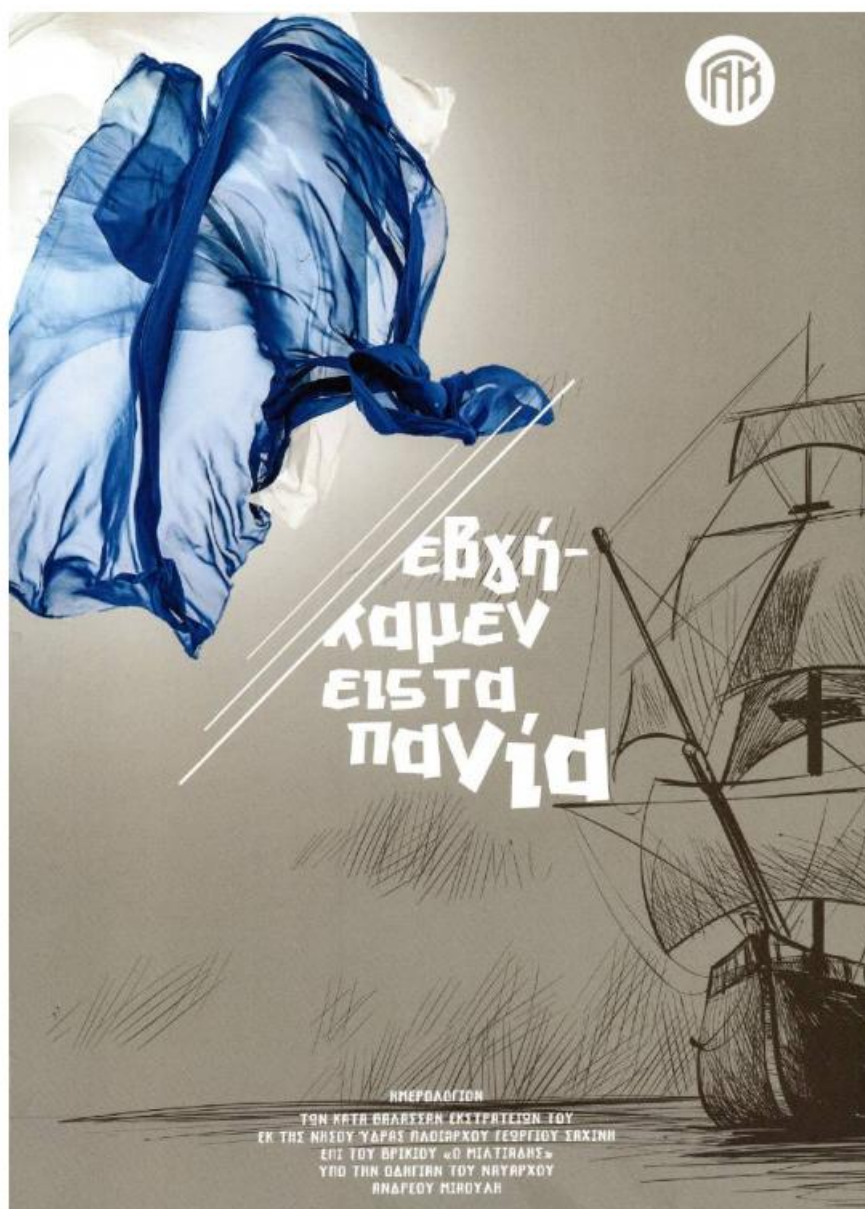
Ακόμη, υλοποιήθηκε και σειρά ιστορικών αφηγήσεων (podcasts) με τίτλο «Ιστορικά Παραλειπόμενα» που αποτελούν κομμάτι της ξενάγησης στην φυσική έκθεση, για επιπλέον πληροφορίες για την Ελληνική Επανάσταση. Το υλικό της έκθεσης προήλθε από το Archivio di Stato της Νάπολης και από την ιδιωτική συλλογή των Δημήτρη και Ανδρονίκης Κωστοπούλου. Τα μουσειακά κειμήλια της έκθεσης παραχωρήθηκαν από τα ΓΑΚ Ύδρας. Η εταιρεία «Architectonofilia» ήταν υπεύθυνη για την αρχιτεκτονική μελέτη και την κατασκευή της. Την μουσική σύνθεση «Θάνατός δε επικυριαρχίαν απώλεσεν», για τις ανάγκες της έκθεσης επιμελήθηκε ο συνθέτης ηλεκτρονικής μουσικής Δημήτρης Πετσετάκης (Μέλος του ΣΕΣΗΜ).

Η έκθεση συνοδεύτηκε από την έκδοση «Εβγήκαμεν εις τα πανία...» πρόκειται για το προσωπικό ημερολόγιο καταστρώματος πολεμικού σκάφους του Αγώνα. Είναι το χειρόγραφο ημερολόγιο του πλοίαρχου του πλοίου «Μιλτιάδης», Γεώργιος Σαχίνης, από το 1824 ως το 1827, στο οποίο έγραφε για τις πολεμικές επιχειρήσεις που έλαβαν χώρα υπό τις οδηγίες του Ναυάρχου Ανδρέα Μιαούλη ,όπως και για την καθημερινότητα των πληρωμάτων και ναυτικών που πολεμούσαν υπέρ της ελευθερίας της πατρίδος. Την χορηγία αυτής της ειδικής και ταυτόχρονα τόσο σημαντικής έκδοσης ανέλαβε εξ ολοκλήρου το Ίδρυμα Μποδοσάκη, και κανείς μπορεί να ανατρέξει και στην ψηφιακή βιβλιοθήκη των Γ.Α.Κ. προκειμένου να την «ξεφυλλίσει».

Άλλη μία έκδοση, ήταν αυτή που προέκυψε από την συνεργασία των Γ.Α.Κ. με το Archivio di Stato της Νάπολης με τίτλο «Νάπολη και Ελληνική παλιγγενεσία/Napoli e Risorgimento Greco 1821-2021», στην οποία περιέχονται συνολικά εκατόν πενήντα επτά τεκμήρια σχετικά με την Επανάσταση του 1821 από τα αρχεία και της συλλογές της Ελλάδας, της Κύπρου και της Νάπολης.

Στο πλαίσιο της έκθεσης πέρα από τις προαναφερθείσες εκδόσεις οργανώθηκε και διαδικτυακό εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Σαν καράβι μικρό που λιμάνι θα πιάσει», για παιδιά Ε και ΣΤ δημοτικού, και γυμνασίου με στόχο να προσελκύσουν τους μαθητές να γνωρίσουν το αρχειακό υλικό και τα γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασης με τρόπο δημιουργικό, καινοτόμο και ψυχαγωγικό ταυτόχρονα.

Το πρόγραμμα αποτελείται από τις θεματικές α) «Λύσε το μυστήριο», β) «Διάδωσε τα νέα». Η διάρκεια του προγράμματος ήταν ενενήντα λεπτά και η οργάνωση του ήταν μια πρωτοβουλία των Γ.Α.Κ. και του Ιδρύματος Ευγενίδου.

Εξώφυλλο της
ειδικής
έκδοσης
«Εβγήκαμεν
εις τα
πανία...»
(πηγή
<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdoseis/8-istorikes-piges/34-evgikamen-eis-ta-pania>).

Εξώφυλλο της έκδοσης «Νάπολη και Ελληνική Παλιγγενεσία 1821-2021» (πηγή <http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdoseis/8-istorikes-piges/81-napoli-kai-elliniki-paliggenesia-napoli-e-risorgimento-greco-1821-2021>).

Δ. Το 1821 μέσα από τα Γενικά Αρχεία του Κράτους

Στις 25 Φεβρουαρίου του 2021 τα Γ.Α.Κ. σε συνεργασία με το 1ο και 5ο ΠΕΚΕΣ Αττικής, συνδιοργάνωσαν μια επιμορφωτική διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: «Το 1821 μέσα από τα Γενικά Αρχεία του Κράτους», με σκοπό να προβάλουν στο κοινό τα πολύτιμα τεκμήρια που διαθέτει η Κεντρική Υπηρεσία από το ιστορικό αρχείο του 1821.

Συμμετείχαν στην ημερίδα οι κκ. Άννα Κουλικούρδη και Κατερίνα Ζωγράφου, από το Τμήμα Αναγνωστηρίου και Αρχειακής Έρευνας με την εισήγηση: «Πηγές για το 1821 στην Κεντρική Υπηρεσία των Γενικών Αρχείων του Κράτους» και από το Τμήμα Προβολής, Επικοινωνίας και Εκπαιδευτικών Δράσεων η κ. Χριστίνα Σάρρα, με την εισήγηση: «Ζητούμεν την ανεξαρτησίαν του Γένους, και υπέρ ταύτης συνεισφέρομεν όλοι, και όπλα και πλοία και σώματα...» και η κ. Γεωργία Λαρίση, με την εισήγηση: «Προτάσεις αξιοποίησης αρχειακού υλικού για το 1821, στην εκπαιδευτική διαδικασία».

Ε. Έκδοση «Το 1821 και οι πρωταγωνιστές του»

Ακολουθεί η δράση «200 χρόνια Ελεύθεροι», της Τράπεζας Πειραιώς, η οποία, χρηματοδότησε στα Γ.Α.Κ. την έκδοση «Το 1821 και οι πρωταγωνιστές του».

Η έκδοση, η επιμέλεια και ο συντονισμός έγιναν από τα Γ.Α.Κ. στηριζόμενες στα τεκμήρια της Υπηρεσίας. Τα τεκμήρια που επιλέχθηκαν ήταν από τα αρχεία και τις αρχειακές συλλογές της Προεπαναστατικής Περιόδου, των Πολιτικών και Διοικητικών Αρχών του Αγώνα, της Συλλογής Γιάννη Βλαχογιάννη, και των Μικρών

Συλλογών, κυρίως από τα αρχεία των αγωνιστών που διαθέτουν και την προσωπική τους αλληλογραφία αλλά και από τη Συλλογή Χαρακτικών. Η ανάδειξη αυτή των γραφών των πρωταγωνιστών του 1821, αποσκοπεί στην αποτύπωση ξεχωριστών ιστορικών στιγμών. Ο στόχος της έκδοσης επιτυγχάνεται με την παρουσίαση ενδεικτικών και ανέκδοτων τεκμηρίων. Από τα χρόνια του Ρήγα μέχρι τον Καποδίστρια, η ανθολογία των αρχειακών τεκμηρίων που παρουσιάζεται εδώ συνδέεται με πρόσωπα της προεπαναστατικής περιόδου και του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, με πρωταγωνιστές των χρόνων του Αγώνα 1821-1828 και της περιόδου του πρώτου Κυβερνήτη, του Ιωάννη Καποδίστρια. Μερικές από τις όψεις που αναδεικνύονται είναι η μύηση από την Υπέρτατη Αρχή της Φιλικής Εταιρείας, η πρώτη προκήρυξη και η έναρξη της Επανάστασης, η πρώτη εφημερίδα της, η οργάνωση του Αγώνα, η αγωνία της αποδοχής του από το διεθνές περιβάλλον, ο αγώνας στη θάλασσα και οι νικηφόρες ναυμαχίες, η πολιορκία του Μεσολογγίου, ο εμφύλιος πόλεμος (1824 -1826), οι αγωνίες για την επιβίωση των στρατευμάτων εξαιτίας της έλλειψης ανεφοδιασμού και καθώς και το παράπονο των αγωνιστών.

Τα τεκμήρια, διαθέτουν την αμεσότητα της πληροφορίας που διασώζουν, καθώς προβάλλουν σε πραγματικό χρόνο την οργάνωση πολεμικών επιχειρήσεων από τους ίδιους τους πρωταγωνιστές, γι αυτό το λόγο σε πολλά τεκμήρια συναντούμε ορθογραφικά, συντακτικά και εκφραστικά λάθη στον γραπτό λόγο. Για τη διευκόλυνση του αναγνώστη, κάθε αναπαραγωγή του πρωτότυπου τεκμηρίου συνοδεύεται από τη μεταγραφή της κάνοντας κάποιες απαραίτητες διορθώσεις και προσθέτοντας κάποια επεξηγηματικά σχόλια, συμπληρωματικά για την κατανόηση του κειμένου και της χρονικής περιόδου εγγραφής του τεκμηρίου. Ο χαρακτήρας της έκδοσης είναι εκπαιδευτικός καθώς παροτρύνεται η έκδοση να χρησιμοποιείται ως μέσω διδασκαλίας για μια αποτελεσματική και όχι επιφανειακή μάθηση των

πρωταγωνιστών και των γεγονότων της Ελληνικής Επανάστασης διεισδύοντας, στις πηγές της Ιστορίας και στις προσωπικότητες των ηρώων. Η έκδοση διατίθεται και στην ψηφιακή βιβλιοθήκη των Γ.Α.Κ. με τη μορφή pdf.

Εξώφυλλο της έκδοσης
«Το 1821& οι πρωταγωνιστές του».

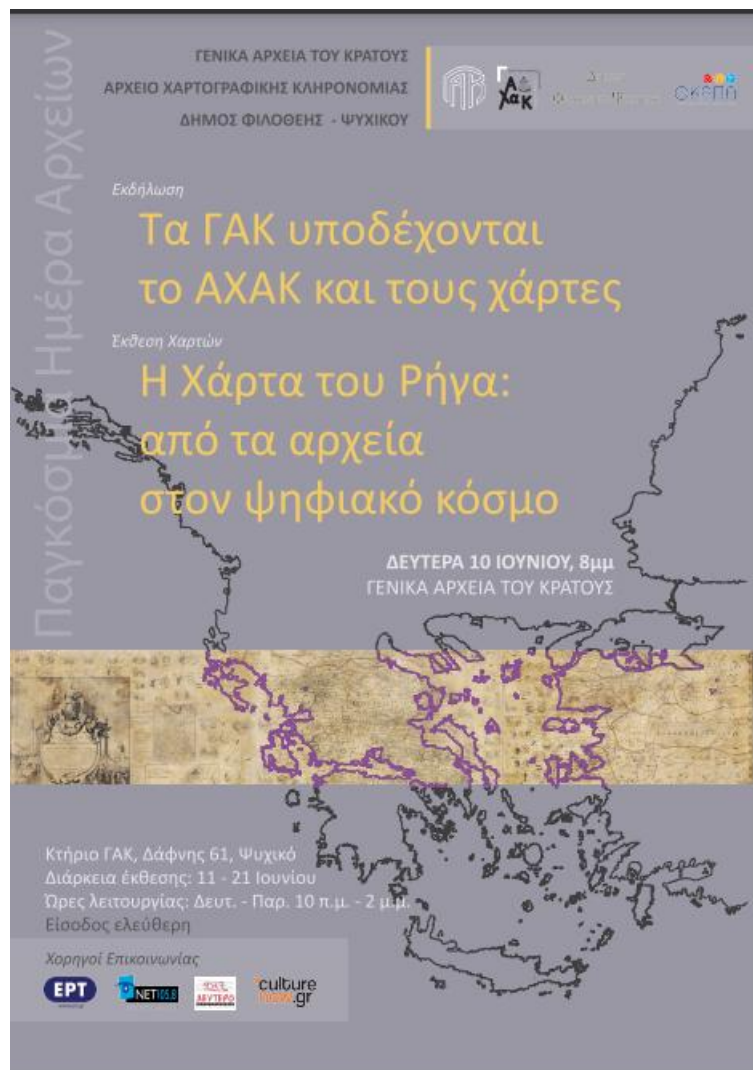
(πηγή

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdoseis/8-istorikes-piges/33-to-1821-kai-oi-protagonistes-tou>).

Επιστημονικές εκδηλώσεις στο πλαίσιο της Διεθνούς Ημέρας Αρχείων.

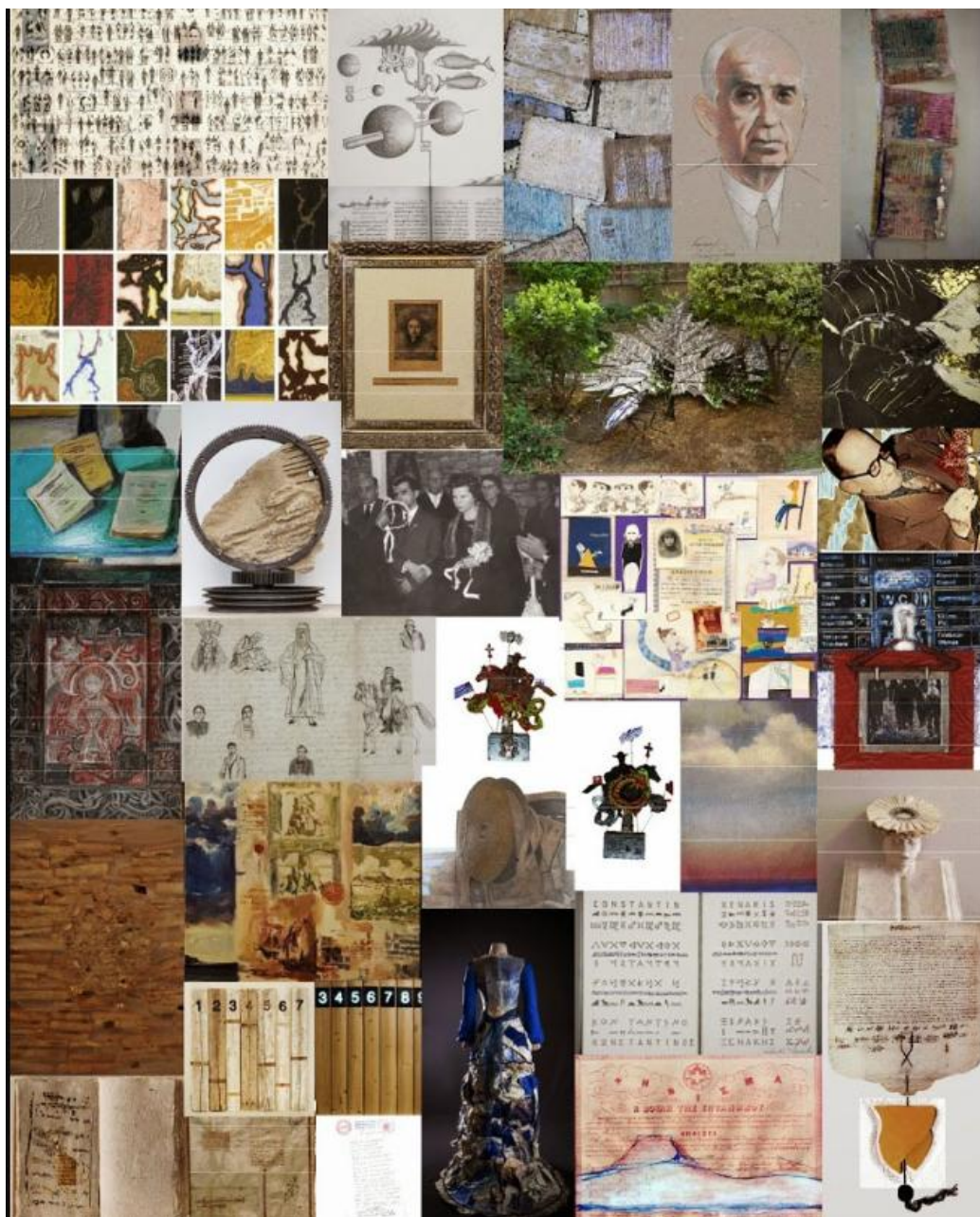
Το 2013, συνδιοργανώθηκε από τα Γ.Α.Κ. και τον Δήμο Φιλοθέης-Ψυχικού η εκδήλωση με έκθεση «Η Χάρτα του Ρήγα – από τα αρχεία στον ψηφιακό κόσμο», καθώς η εκδήλωση ήταν αφιερωμένη στο μοναδικό χαρτογραφικό έργο του Ρήγα Βελεστινλή. Ο συγκεκριμένος χάρτης φυλάσσεται στην Κεντρική Υπηρεσία μετά την συγχώνευση του Αρχείου Χαρτογραφικής Κληρονομιάς (Α.Χ.Α.Κ.) με τα Γ.Α.Κ. , και σκοπός της εκδήλωσης ήταν η γνωριμία του κοινού με την Χάρτα του Ρήγα συμβάλλοντας στην ιστορική μνήμη.

Αφίσα της εκδήλωσης(πηγήhttp://www.gak.gr/media_files/images/Periexomeno-all/2_Drastiriotes/Ekdiloseis/kentrikiypiesia/diethnisimeraarxeiwn/2013/AFISA.pdf).

Το 2014, πέραν από τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Αρχείων, η υπηρεσία γιόρτασε και τα 100 χρόνια από ιδρύσεως της 1914-2014 με μια εικαστική έκθεση με τίτλο «Γ.Α.Κ-ART». Τα Γ.Α.Κ. ενώθηκαν ξανά με την τέχνη καλώντας στο χώρο τους περίπου τριάντα ανθρώπους της τέχνης (λόγου χάρη γλύπτες, ζωγράφους) οι οποίοι, δημιούργησαν εικαστικές παραστάσεις στο αρχειακό υλικό διαμορφώνοντας

την έκθεση με μια ευχάριστη gallery και προσελκύοντας πλήθος κόσμου στην Κεντρική Υπηρεσία ώστε να θαυμάσουν την έκθεση.

Αφίσα της εκδήλωσης (πηγή http://www.gak.gr/media_files/images/Periexomeno-all/2_Drastiriotites/Ekdiloseis/kentrikiypiresia/diethnisimeraarxeiwn/2014/AFISA.jpg).

Το έτος 2015, τα Γ.Α.Κ. με την υποστήριξη του Δήμου Φιλοθέης-Ψυχικού κάλεσαν το κοινό να περάσει μία μέρα στα Γ.Α.Κ. μέσω της εκδήλωσης «Ανοιχτή Ημέρα Αρχείων», όπου είχε την ευκαιρία το κοινό να περιηγηθεί, να ξεναγηθεί στους χώρους της Κεντρικής Υπηρεσίας και να απολαύσει προβολές οπτικοακουστικού υλικού σχετικές με την ιστορική αναδρομή και την δράση των Γ.Α.Κ από αρχειακό υλικό όχι μόνον της Κεντρικής αλλά και των Περιφερειακών Υπηρεσιών που συλλέχθηκε ειδικά για την εκδήλωση. Στην εκδήλωση συμμετείχε και ο γεωπόνος κ.

Νίκος Θυμάκης με μια ομιλία πρωτότυπη με θέμα « Από την έμπνευση στην πράξη: Τοπιοτέχνηση και Κηποτεχνία, μέσα από την έρευνα των αρχείων. Αναμόρφωση Ιστορικών Κήπων, προσαρμογή της αρχής της θεματικότητας, δημιουργία νέων φυτοτεχνικών δομών, με βάση αρχειακό υλικό», και ταυτόχρονα με την ομιλία παρουσιάστηκε σε ειδικές προθήκες αρχειακό υλικό και εκδόσεις σχετικές, τις οποίες συμβουλευτηκε ο κ. Θυμάκης για την συγγραφή της ομιλίας του.

Αφίσα της εκδήλωσης
(πηγή
http://www.gak.gr/media_files/images/Periexomeno-all/2_Drastiriotes/Ekdilosis/kentrikiypiresia/diethnisi/meraarxeiwn/2015/AFISA.jpg).

Το 2016, ακολούθησε η εκδήλωση με τίτλο «περί αρχείων...και άλλων δαιμονίων», όπου επικεντρώθηκε τόσο στην προβολή του αρχειακού υλικού και της χρησιμότητας του στην Δημόσια Διοίκηση όσο, στην εικόνα των χρηστών για το προφίλ της υπηρεσίας και την παροχή όσο το δυνατόν καλύτερων υπηρεσιών από την πλευρά της. Τέλος, στην εκδήλωση μετείχαν με σχετικές ομιλίες διακεκριμένοι ερευνητές από όλους τους επιστημονικούς κλάδους που έχουν ανατρέξει κατά καιρούς στα Γ.Α.Κ. για την έρευνά τους μοιράζοντας, με το κοινό τις προσωπικές τους εμπειρίες.

Αφίσα της
εκδήλωσης(πηγή
http://www.gak.gr/media_files/images/Periexomeno-all/2_Drastiriotites/Ekdiloseis/kentrikiypiresia/diethnisimeraarxeiwn/2016/PROGRAMMA.pdf0)

Το 2017 τα Γενικά Αρχεία του Κράτους (Γ.Α.Κ.), ο Δήμος Φιλοθέης-Ψυχικού και η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων γιόρτασαν την Παγκόσμια Ημέρα Αρχείων διοργανώνοντας εκδήλωση με τη συμμετοχή της Τράπεζας της Ελλάδος, της ΕΡΤ και της Εταιρείας Ελλήνων Σκηνοθετών. Η θεματική επικεντρώθηκε στη γυναικεία δραστηριότητα μέσα από αρχειακές πηγές. Η εκδήλωση με τίτλο «εκ γυναικός πηγάζει τα κρείττω», πραγματοποιήθηκε στην Κεντρική Υπηρεσία των Γ.Α.Κ., Δάφνης 61 στο Ψυχικό, και αποτελούνταν από σχετικές ομιλίες, έκθεση αρχειακού υλικού, ψηφιακού και πρωτοτύπου, των συμμετεχόντων φορέων, καθώς και προβολή του ντοκιμαντέρ με τίτλο: «Περисκόπιο – Ελληνικό Φεμινιστικό Έντυπο» από το Αρχείο της ΕΡΤ. Ταυτόχρονα, τοποθετήθηκαν ειδικές προθήκες αρχειακού υλικού για την παρουσίαση της συγκεκριμένης έκθεσης. Η πλούσια συλλογή αρχειακού υλικού, τεκμήρια της οποίας επιδείχθηκαν στην Κεντρική Υπηρεσία των Γ.Α.Κ., οι ομιλίες που παρουσιάστηκαν, καθώς και η προβολή της ταινίας, ανέδειξαν τον αγώνα για τη γυναικεία χειραφέτηση ως βασικό θεμέλιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας και ως παράμετρο συνδιαμόρφωσης της ελληνικής ιστορίας. Τον γενικό συντονισμό, και την

επιστημονική εύθυνη της εκδήλωσης είχε η Διευθύντρια της Κεντρικής Υπηρεσίας των Γ.Α.Κ, κα. Μινώτου Μαριέττα.

Επιπλέον, το 2018, η Αθήνα ανακηρύχθηκε από την UNESCO «Παγκόσμια Πρωτεύουσα Βιβλίου 2018», με αφορμή το γεγονός αυτό υλοποιήθηκε το πρόγραμμα «Ανοικτές Συλλογές», από τον Απρίλιο του 2018 μέχρι τον Απρίλιο του 2019 όπου φορείς “άνοιξαν” και πρόβαλαν το υλικό τους στο κοινό, τα Γ.Α.Κ. συμμετείχαν ενεργά στη δράση με την επαναλειτουργία της συγκεκριμένης έκθεσης προβάλλοντας για άλλη μία φορά την δραστηριότητα των γυναικών μέσα από το αρχειακό τους υλικό.

Αφίσα της εκδήλωσης(πηγή http://www.gak.gr/media_file/s/images/Periexomeno-all/2_Drastiriotes/Ekdiloseis/kentrikiypiresia/diethnisimeraarxeiwn/2017/AFISA.pdf).

Το 2018, η Κεντρική Υπηρεσία των Γ.Α.Κ., το Ιστορικό Αρχείο του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, το Ιστορικό Αρχείο του Δήμου Αθηναίων και Δήμος Φιλοθέης-Ψυχικού συνδιοργάνωσαν την εκδήλωση με τίτλο «τα φάρμακά σου φέρε Τέχνη..., που κάμνουνε –για λίγο– να μη νοιώθεται η πληγή» :αφηγήσεις μέσα από τα αρχεία Υγείας. Εμπεριείχε ομιλίες, και έκθεση σχετική με τα αρχεία Υγείας που φυλάσσονται στα Γ.Α.Κ. (λόγου χάρη ,αρχείο από το Νοσοκομείο Σωτηρία το οποίο βρίσκεται στα Γ.Α.Κ. και αφηγείται ανθρώπινες καθημερινές ιστορίες των ασθενών, όπως αυτή της ποιήτριας Μαρίας Πολυδούρη και του ποιητή

Γιάννη Ρίτσου, οι οποίοι γνωρίστηκαν μέσα στο νοσοκομείο και αντάλλαξαν μεταξύ τους ποιήματα).

ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΑ
Εθνικών και Κοινοβουλευτικών
Πρωτοκόλλων Αθηνών
ΙΣΤΟΡΙΚΟ
ΑΡΧΕΙΟ
ΔΗΜΟΣ
ΑΘΗΝΑΙΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΚΟ
ΑΡΧΕΙΟ
ΔΗΜΟΣ
ΦΙΛΟΘΕΗΣ-ΨΥΧΙΚΟΥ

**ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΗΜΕΡΑ
ΑΡΧΕΙΩΝ**

«Τα φάρμακά σ' φέρε Τέχνη...,
π' κάμνυνε —για λίγο— να μη νοιώθεται η πληγή»*
αφηγήσεις μέσα από τα αρχεία υγείας

συνοδευμένη πάντοτε υπό πολλών δυσχερειών, οι
ένασκούμενοι εν τῇ Ἀστυκλινικῇ φοιτῆται ἔχουσι
πάντοτε πολύτιμον καταύγιον τὰς ἐπιστημονικάς
συμβουλὰς καὶ ὁδηγίας τοῦ διευθυντοῦ καὶ τῶν ἰα-
τρῶν τοῦ καταστήματος, οἱ ποὶ καὶ τῶν μικρῶν καὶ
κατ' ὀλίγον δυνάμει πτεροῦντων ἐξασφαλίσαι καὶ
μόνοι εἰς τὰ ἴδια ἀποβλέπουσιν, ὡς καὶ πολλὰ
λάκεις τῆς ποιικίλης ζωῆς.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐν αὐτῇ ἔχουσιν τακτικοὶ μα-
θηταὶ τῆς Ἀστυκλινικῆς καὶ τῆς Ἰατρικῆς ἐν τῶν δι-
δακτορικῶν μαθημάτων Πανεπιστημίου, ἐξ ὧν 18
εὐδοκίμων ἀποτέλουν τὰς πρακτικὰς ἐξετάσεις
ἐλαβόντων αὐτὸν ἰσάκων ἐξέχουσιν τὸ τῆς
ιατρικῆς ἐπιστήμης, καὶ οἱ εἰς τὴν
Ἀστυκλινικῇ φοιτῶντες αὐτοὶ καὶ οἱ ἐξ ἐν-
Πανεπιστημίου καὶ τῆς Ἀστυ-
κλινικῆς ἀποβλέπουσιν, ὡς καὶ πολλὰ
ἐνεκα οἰκίας καὶ τῶν ἐξω-
τερικῶν πρὶν ἢ ὑποστῇ τὰς νεοσφαιμέναις πρακτι-
κῇ ἐξετάσεις. Προσέτι 21 φοιτῆται τῆς Ἰατρικῆς
ἐπὶ τῇ Ἀστυκλινικῇ ἀσκούμενοι εἰς τὴν
πρὸς τὸν ἀγρῶντον ἐπὶ
καὶ τῶν ἰατρῶν τοῦ κα-

ΟΜΙΛΙΕΣ

ΕΚΘΕΣΗ
«...ἐλπίς παρέστη...»
αρχεϊακά τεκμήρια γιὰ τὴν υγεία

**ΔΕΥΤΕΡΑ 18 ΙΟΥΝΙΟΥ 2018
ΩΡΑ 19:30**

Με τὴν ευγενικὴν υποστήριξιν **ΟΚΑΠΑ**

Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους | Κεντρικὴ Ὑπηρεσία
Δάφνης 61, Τ.Κ. 15452 Ψυχικὸ | 210 6782270 | organosis@gak.gr | www.gak.gr

Αφίσα της
Εκδήλωσης(πι-
νηγή
http://www.gak.gr/media_files/images/Periexomeno-all/2_Drastiriotites/Ekdilos/eis/kentrikiypiresia/diethni_simeraarxeiw_n/2018/AFIS_A.gif).

Ακολουθεί, η εκδήλωση του 2019 με τίτλο «Δεκαετία του '60, μια νεολαία σε εξέγερση», με την συνδιοργάνωση της Εταιρείας Μελέτης της Ιστορίας της Αριστερής Νεολαίας (Ε.Μ.Ι.Α.Ν.), το Κέντρο Έρευνας Νεότερης Ιστορίας (Κ.Ε.Ν.Ι.) του Παντείου Πανεπιστημίου και του Δήμου Φιλοθέης-Ψυχικού. Παρουσιάζεται μέσα από τα αρχεία η δυναμική των νέων εκείνης της εποχής προσπαθώντας, να διεκδικήσουν ένα ισχυρό κοινωνικό ρόλο καταφέροντας με αυτό των τρόπο να αλλάξουν τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες και να προάγουν την άνθηση σε πολλούς

τομείς όπως στη μουσική, στα εικαστικά, στον κινηματογράφο, στην τεχνολογία κ.α. Η ανησυχία που προέκυψε όμως ήταν εάν η εξέγερση οφειλόταν στον μεγάλο δυναμισμό τους ή απλά στην ανασφάλεια για το μέλλον τους. Η έκθεση περιείχε υλικό από τους φορείς που συμμετείχαν τόσο σε πρωτότυπη, όσο και σε ψηφιακή μορφή και παρέμεινε ανοιχτή καθ' όλη την διάρκεια του έτους 2019.

Αφίσα της εκδήλωσης(πηγή http://www.gak.gr/media_files/Ekdilwseis/AFISSA.pdf).

Κλείνοντας την αναδρομή των αξιοπρόσεκτων δράσεων των Γ.Α.Κ., ενόψει της Παγκόσμιας Ημέρας Αρχείων αξίζει να αναφερθεί, πως το 2020 με τις εξαιρετικά πρωτόγνωρες και δύσκολες συνθήκες λόγω της πανδημίας του Covid-19 δεν επιτράπη σε κανένα φορέα να υλοποιήσει τις καθιερωμένες του δράσεις, ωστόσο το

Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων (Δ.Σ.Α), στο πλαίσιο εορτασμού της Διεθνούς Εβδομάδας Αρχείων #IAW2020, με τίτλο: «Empowering Knowledge Societies» παρουσίασε μία σειρά webinars που προβλήθηκαν την εβδομάδα από 8 έως 14 Ιουνίου 2020. (<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdiloseis>).

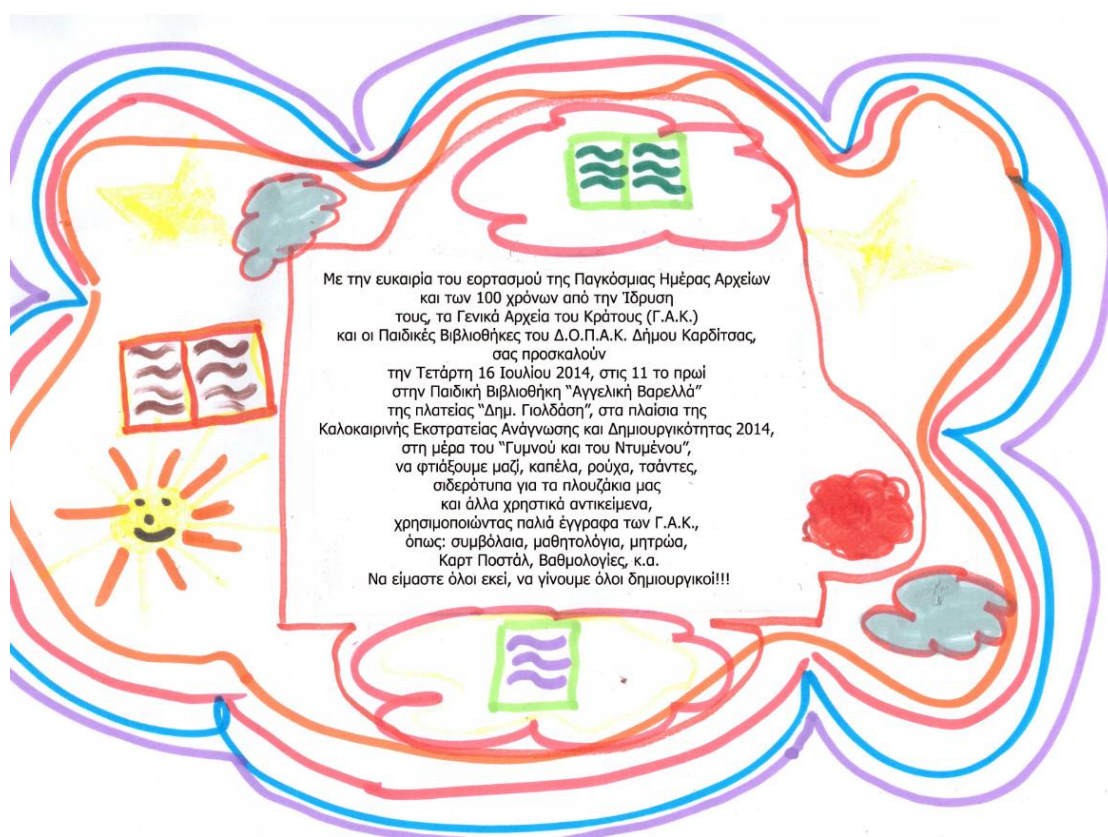
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΑ ΟΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΩΝ Γ.Α.Κ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΗΜΕΡΑΣ ΑΡΧΕΙΩΝ

2012	«ΟΤΑΝ ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΣΥΝΑΝΤΟΥΝ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ»
2013	«Η ΧΑΡΤΑ ΤΟΥ ΡΗΓΑ – ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΣΤΟΝ ΨΗΦΙΑΚΟ ΚΟΣΜΟ»
2014	«Γ.Α.Κ-ART»
2015	«ΑΝΟΙΧΤΗ ΗΜΕΡΑ ΑΡΧΕΙΩΝ»
2016	«ΠΕΡΙ ΑΡΧΕΙΩΝ...ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΔΑΙΜΟΝΙΩΝ»
2017	«ΕΚ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΠΗΓΑΖΕΙ ΤΑ ΚΡΕΙΤΤΩ»
2018	«ΤΑ ΦΑΡΜΑΚΑ ΣΟΥ ΦΕΡΕ ΤΕΧΝΗ..., ΠΟΥ ΚΑΜΝΟΥΝΕ –ΓΙΑ ΛΙΓΟ– ΝΑ ΜΗ ΝΟΙΩΘΕΤΑΙ Η ΠΛΗΓΗ»
2019	«ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '60, ΜΙΑ ΝΕΟΛΑΙΑ ΣΕ ΕΞΕΓΕΡΣΗ»

Εκτός από την κεντρική υπηρεσία των Γ.Α.Κ δράσεις υλοποιούν κάθε χρόνο και οι περιφερειακές της υπηρεσίες προάγοντας έτσι τον εξωστρεφή τους χαρακτήρα. Ακολουθούν οι χαρακτηριστικές δράσεις κάποιων εκ των περιφερειακών υπηρεσιών.

Αρχικά, το τμήμα Γ.Α.Κ. του Νομού Καρδίτσας με αφορμή τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Αρχείων 9 Ιουνίου, και την συμπλήρωση των 100 χρόνων από την δημιουργία τους, συνεργάστηκε το 2014 με τις παιδικές βιβλιοθήκες του Ν. Καρδίτσας και συμμετείχε στο πρόγραμμα « Η ημέρα του γυμνού και του ντυμένου», όπου μικροί και μεγάλοι δημιούργησαν καπέλα, ρούχα, σιδερότυπα για μπλουζάκια , τσάντες και πολλά ακόμη χρηστικά αντικείμενα με την χρήση παλαιών εγγράφων των Γ.Α.Κ.

Πρόσκληση της εκδήλωσης,

(πηγή http://gak.kar.sch.gr/text/16_07_2014/inv_01_16_07.jpg).

Στη συνέχεια, το 2016 συνδιοργάνωσε με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Καρδίτσας έκθεση με θέμα «Έκθεση εφημερίδων, περιοδικών συλλογών και φορέων του Ν. Καρδίτσας, μέσα από τη δωρεά αρχείου του Παναγιώτη Νάννου στα Γ.Α.Κ Αρχεία Ν. Καρδίτσας». Η έκθεση πραγματοποιήθηκε στο Αρχαιολογικό Μουσείο Καρδίτσας και διήρκεσε από τις 11 έως 28 Ιουνίου του 2016. Την έκθεση συνόδεψε έντεχνη μουσική με την συμμετοχή του σχήματος "Local Alarm". Τέλος, υπεύθυνη για την διοργάνωση της ήταν η Προϊσταμένη των Γ.Α.Κ Ν. Καρδίτσας κα. Ελπινίκη Αγγελίνα.

Στις 7 Αυγούστου του 2016 οργανώθηκε επίσης ημερίδα από τα Γ.Α.Κ. Ν. Καρδίτσας με θέμα « Το Δημοτικό Τραγούδι στον 21 αιώνα. Μια σύγχρονη ανάγνωση. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στο πολιτιστικό κέντρο « Αντώνης Σαμαράκης» στο Μορφοβούνι Καρδίτσας.

Πρόσκληση

Τα ΓΑΚ Αρχαία Ν. Καρδίτσας και ο Δήμος Λίμνης Πλαστήρας προσκαλούν στην ημερίδα
«Το Δημοτικό Τραγούδι στον 21ο αιώνα. Μια σύγχρονη ανάγνωση».
Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί στο
Πολιτιστικό Κέντρο «Αντώνης Σαμαράκης» στο Μορφοβούνι Καρδίτσας
την Κυριακή 7 Αυγούστου 2016 και ώρα 10.30 π.μ.

Οργάνωση: • Γ.Α.Κ. Αρχαία Νομού Καρδίτσας • Δήμος Λίμνης Ν. Πλαστήρα

Συνδιοργάνωση: • Περιφέρεια Θεσσαλίας - Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας

Πρόσκληση της εκδήλωσης (πηγή <http://gak.kar.sch.gr/News/imerida/proskl.pdf>).

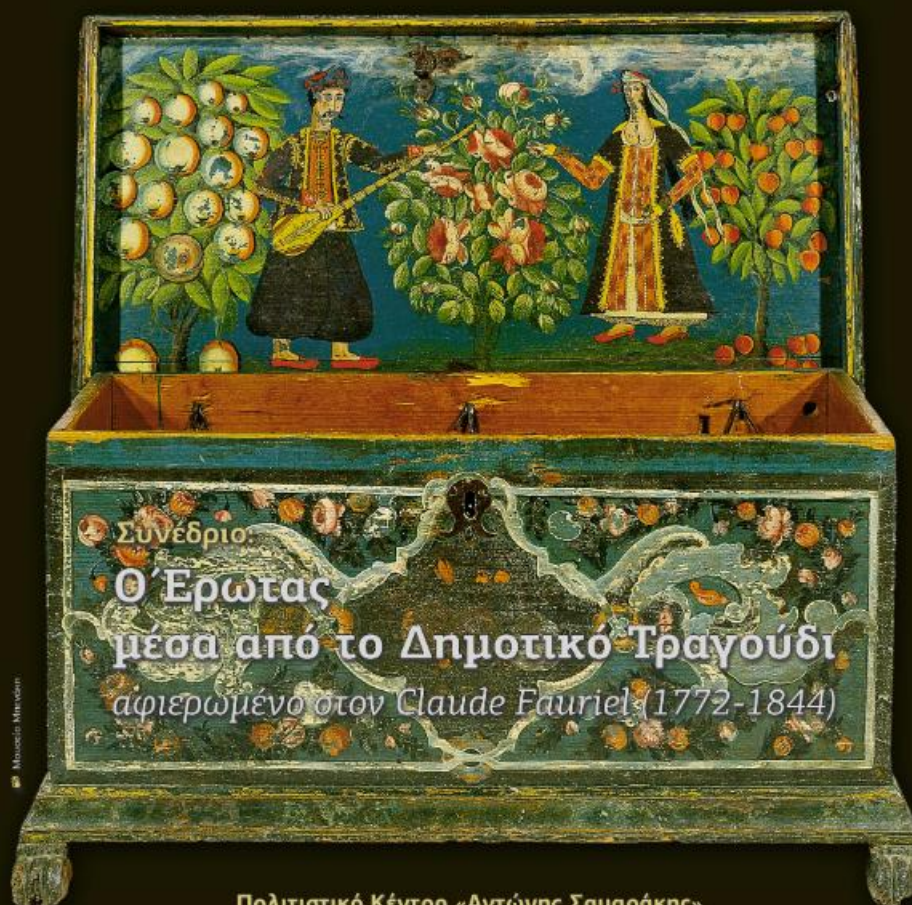
Το 2017, για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Αρχείων διοργάνωσαν έκθεση φωτογραφίας και μουσικής βραδιάς με την συμμετοχή της μπαντίνας του Μουσικού Σχολείου Καρδίτσας. Το θέμα της έκθεσης ήταν «Ένα οδοιπορικό στη σχολική ζωή της Καρδίτσας κατά τον 19^ο και 20^ο αιώνα», μέσα από το αρχείο του Βασίλη Μαγόπουλου, και η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στο Αρχαιολογικό Μουσείο Καρδίτσας. Η έκθεση φωτογραφιών ήταν διαθέσιμη στο κοινό από 10 έως 30 Ιουνίου του 2017.

Αφίσα της εκδήλωσης (πηγή <http://gak.kar.sch.gr/PHA/AFISA.jpg>).

Επιπροσθέτως, τον Ιούνιο του 2018 το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας-Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, τα Γενικά Αρχεία του Κράτους Νομού Καρδίτσας, ο Δήμος Λίμνης Πλαστήρα, και το Γαλλικό Ινστιτούτο Λάρισας συνδιοργάνωσαν Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα «Ο Έρωτας μέσα από το Δημοτικό Τραγούδι» αφιερωμένο στον ακαδημαϊκό και μελετητή των δημοτικών τραγουδιών Claude Fauriel (1772 – 1844). Το συνέδριο υλοποιήθηκε 1, 2 και 3 Ιουνίου 2018 στο Πολιτιστικό Κέντρο «Αντώνης Σαμαράκης», στο Μορφοβούνι Καρδίτσας.

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας
Γενικά Αρχεία του Κράτους Νομού Καρδίτσας
Δήμος Λίμνης Πλαστήρα
Γαλλικό Ινστιτούτο Λάρισας

Πολιτιστικό Κέντρο «Αντώνης Σαμαράκης»
Μορφοβούνι, Δήμος Λίμνης Πλαστήρα Καρδίτσας, 1-3 Ιουνίου 2018

Αφίσα του Συνεδρίου,

(πηγή <http://gak.kar.sch.gr/News/PanellinioSynedrio/afisa.jpg>).

Τον Αύγουστο του 2018 πραγματοποιήθηκαν ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις στο Βλάσι και στο Πετρίλο με πρωτοβουλία των Αρχείων Ν. Καρδίτσας, των Αρχείων Ν. Ευρυτανίας και του Δήμου Αργιθέας συνδιοργανώνοντας κοινή εκδήλωση με θέμα: Στ' Άγραφα, Ένα ταξίδι. Αρχή του ταξιδιού: η Αργιθέα Αγράφων. Ανακαλύπτοντας χάρτες, τοπωνύμια των Αγράφων και δημοτικά τραγούδια της Αργιθέας.

ΓΑΚ-ΑΡΧΕΙΑ ΝΟΜΟΥ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΓΑΚ-ΑΡΧΕΙΑ ΝΟΜΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΙΘΕΑΣ

**Στ' Αγραφα... ένα ταξίδι.
Αρχή του ταξιδιού: η Αργιθέα Αγράφων.**

Χάρτες – Τοπωνύμια των Αγράφων
και Δημοτικά Τραγούδια της Αργιθέας

Τετάρτη 8 Αυγούστου 2018, 8:00μ.μ., Λαογραφικό Μουσείο Βλασίου (πλατεία)
Πέμπτη 9 Αυγούστου 2018, 8:00μ.μ., Δημοτικό Σχολείο Μάγειρου Πετρίλου

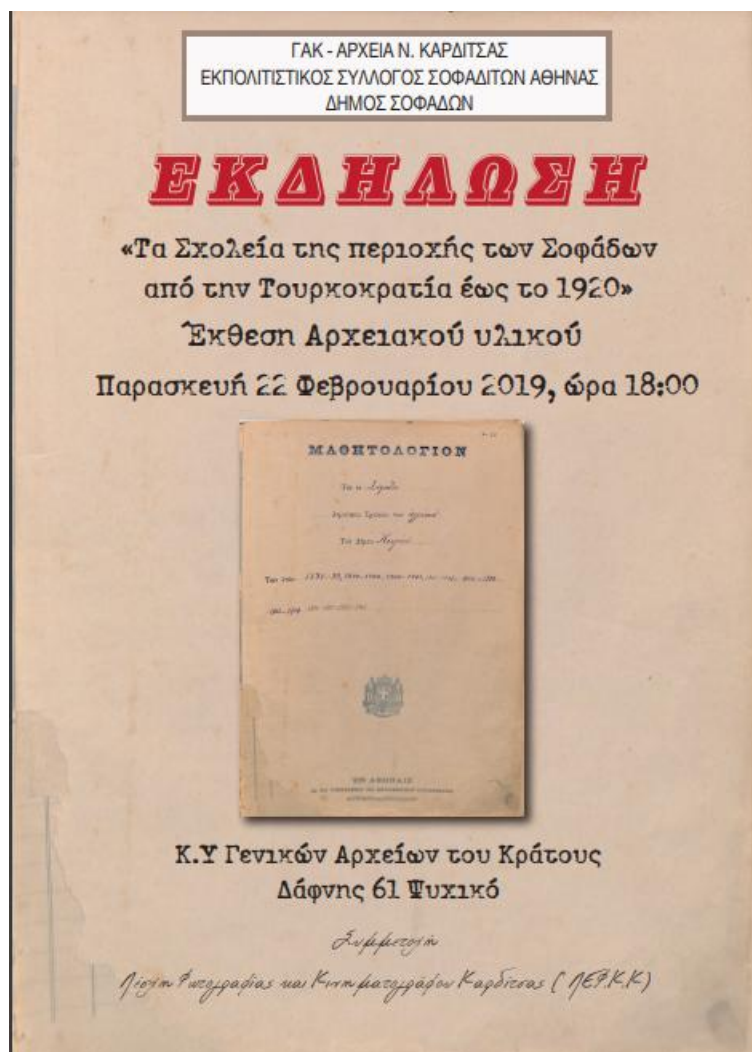
Συμμετοχή
Λέσχη Φωτογραφίας & Κινηματογράφου Καρδίτσας
Σύλλογος Βλασιωτών «Η Καραβούλα»
Σύλλογος Απανταχού Πετρίλιωτών «Το Πετρίλο»

Πληροφορίες: τηλ. 2441071631 | gaknk@otenet.gr | <http://gak.kar.sch.gr>

Αφίσα της εκδήλωσης,

(πηγή http://gak.kar.sch.gr/Actvt/Argitheia/Afisa_Argitheia.pdf).

Τέλος, τα Γενικά Αρχεία του Κράτους Ν. Καρδίτσας, ο Δήμος Σοφάδων και ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Σοφαδιτών Αθήνας πραγματοποίησαν από κοινού εκδήλωση με θέμα «Τα Σχολεία της περιοχής των Σοφάδων από την Τουρκοκρατία έως το 1920». Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στις 22 Φεβρουαρίου 2019 στην Κεντρική Υπηρεσία των Γενικών Αρχείων του Κράτους, Δάφνης 61 στο Ψυχικό (<http://gak.kar.sch.gr/>).

Αφίσα της Εκδήλωσης,

(πηγή <http://gak.kar.sch.gr/Arxiki/EkdilosiSofades/afisa.pdf>).

Ακολουθούν τα Αρχεία Ν. Λάρισας όπου με αφορμή τον εορτασμό των 100 χρόνων από την ίδρυση των Γενικών Αρχείων του Κράτους και της Παγκόσμιας Ημέρας Αρχείων στις 9 Ιουνίου, συμμετείχαν στο Φεστιβάλ Πηνειού 2014 με πολυάριθμες δράσεις και εκθέματα. Οι επισκέπτες γνώρισαν τους δημάρχους της πόλης μέσα από τα πρακτικά του Δημοτικού Συμβουλίου, εντόπισαν παλιά κτίρια στο χάρτη της πόλης και παρακολούθησαν προβολή φωτογραφιών και αρχαικών τεκμηρίων. Οι νεαροί επισκέπτες ζωγράρισαν το πανό του περιπτέρου μας «Ο αλοΓΑΚης κατεβαίνει στο ποτάμι», και δημιούργησαν το λεύκωμα «Γνωρίζω την πόλη μου».

Τα ΓΑΚ* κατεβαίνουν στο ποτάμι...

Γιορτάζουμε την Παγκόσμια Ημέρα Αρχείων
και σας περιμένουμε στο Φεστιβάλ Πηνειού,
το απόγευμα της Τετάρτης 19 Ιουνίου.

Γνωρίζετε ότι όλοι δημιουργούμε αρχεία;
Οι καθημερινές μας συναλλαγές αποτυπώνονται σε έντυπα και
ηλεκτρονικά μέσα και διαμορφώνουν τις ιστορικές πηγές του μέλλοντος!
Από το μαθητολόγιο του δημοτικού σχολείου ως το συμβόλαιο του
παππού, αφήνουμε το αποτύπωμά μας στην ιστορία του τόπου μας.
Ελάτε στο περίπτερό μας να ρίξετε μια ματιά
στο αρχειακό υλικό της Λάρισας!

*Γενικά Αρχεία του Κράτους - Αρχεία Νομού Λάρισας

Αφίσα της εκδήλωσης,

(πηγή <http://gak.lar.sch.gr/Actvt/Poikiles%20Drastiriotites/afisa.pdf>).

Επιπλέον, τα Γ.Α.Κ Ν. Λάρισας για το σχολικό έτος 2014-2015 και 2015-2016 πρότειναν μία σειρά εκπαιδευτικών προγραμμάτων στοχεύοντας στην πρώτη επαφή και γνωριμία των παιδιών με την έρευνα και τις πηγές. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα ήταν τα εξής: Αναμνήσεις από τη σχολική τάξη, Μάθημα στη μηχανή του χρόνου, Ανακαλύπτω την ιστορία του σχολείου μου, Γνωρίζω τη γειτονιά του σχολείου μου, Ψάχνοντας την ιστορία της πόλης, Ο θεσμός της προίκας, Γίνομαι αρχειονόμος για μια μέρα, Ζωγραφίζω τον ΑλοΓΑΚη (<http://gak.lar.sch.gr/>).

Εκπαιδευτικά προγράμματα υλοποιούν επίσης τα Γ.Α.Κ Σάμου από το 1990 έως σήμερα τόσο στο παλιό όσο και στο νέο κτήριο τους. Διοργανώνουν επισκέψεις σχολείων κάθε βαθμίδας ανά τάξη ξεναγώντας τα στους χώρους του Αρχείου και παραδίδοντας μαθήματα τοπικής ιστορίας από τις πηγές και από προβολές διαφανειών. Επιπλέον, το προσωπικό των Γ.Α.Κ έπειτα από την σύμφωνη γνώμη των διευθυντών των σχολείων, πραγματοποιεί κάθε έτος επισκέψεις σε σχολεία δημοτικά και γυμνάσια στοχεύοντας έτσι στην καλύτερη ενημέρωση των μαθητών για την αποστολή των Γ.Α.Κ και διδάσκοντας ταυτόχρονα μαθήματα τοπικής ιστορίας στους μαθητές Ε' και Στ' τάξεων του δημοτικού και Γ' τάξεως του

γυμνασίου. Στο δημοτικό στο μάθημα τοπικού περιβάλλοντος διδάσκεται το βιβλίο Σάμος, πατρίδα μου, το οποίο βασίζεται σε πηγές και αρχειακό υλικό των Γ.Α.Κ. Μαθήματα τοπικής ιστορίας οργανώθηκαν επίσης από τα Γ.Α.Κ στο Ενιαίο Λύκειο Σάμου με εισηγητή τον ιστορικό της Σάμου Αλέξη Σεβαστάκη, ο οποίος μίλησε στους μαθητές για το κίνημα των Καρμανιόλων στη Σάμο και την επανάσταση του 1821. Επιπροσθέτως, τα Γ.Α.Κ Σάμου παρείχαν πληροφορίες και υλικό στα πλαίσια της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και μελέτης της τοπικής ιστορίας ενισχύοντας καταυτόν τον τρόπο ερευνητικές εργασίες μαθητών γυμνασίων και λυκείων. Τέλος, σε συνεργασία με τους σχολικούς συμβούλους πραγματοποίησαν τις εισηγήσεις: Η Σάμος από τον εποικισμό μέχρι σήμερα, Τοπική ιστορία και σχολείο, Τοπική ιστορία και οικογένεια σε σεμινάρια δασκάλων του νησιού (<http://gak.sam.sch.gr/>).

Στη συνέχεια, τα Γ.Α.Κ Κέρκυρας συμμετέχουν ενεργά σε διάφορα σεμινάρια ενισχύοντας έτσι περισσότερο τον ρόλο τους. Κάποια από αυτά τα σεμινάρια είναι τα εξής: Αρχεία Βενετικής Διοίκησης, Οργάνωση περιφερειακών Αρχείων, Σημασία της αρχειακής τεκμηρίωσης στην αποκατάσταση κτηρίων της παλαιάς πόλης της Κέρκυρας, Δυνατότητες πολιτιστικού τουρισμού μέσα από την αξιοποίηση των Αρχείων της Κέρκυρας, Διαχείριση και επεξεργασία αρχειακού υλικού: ταξινόμηση περιγραφή και εργαλεία έρευνας, Αρχεία Νομού Κέρκυρας: Ιστορική αναδρομή, σύγχρονη πραγματικότητα, Η εξελικτική πορεία της αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας της πόλης της Κέρκυρας κατά τους νεότερους χρόνους, Προσεγγίσεις στην ιστορία της Κέρκυρας κατά τους νεότερους χρόνους, και Πολιτικές καταστάσεις που επηρέασαν τη διαμόρφωση της πόλης της Κέρκυρας κατά τους νεότερους χρόνους. Τέλος, συμμετέχουν και σε σημαντικά προγράμματα όπως: «Οργάνωση και Προώθηση Εκδηλώσεων Τέχνης και Πολιτισμού», «Πρακτική Άσκηση φοιτητών του τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας του Ιονίου Πανεπιστημίου», «Τοπική Ιστορία της Κέρκυρας», και στο πρόγραμμα «Κινητικότητας εκπαιδευτικών του επιχειρησιακού προγράμματος εκπαίδευσης και αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ) (<http://gak.ker.sch.gr/>).

Επιπλέον, τα Γ.Α.Κ. Ν. Ζακύνθου στο πλαίσιο ευαισθητοποίησης των παιδιών σε θέματα γενικής και τοπικής ιστορίας αλλά και στην επαφή τους με την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου τους κάλεσαν μαθητές της Ε' και ΣΤ' τάξης δημοτικού στην εκδήλωση με θέμα «Μια μέρα στα Γενικά Αρχεία Ζακύνθου», η οποία διήρκεσε από τις 11/05/2015 έως 15/05/2015 και πραγματοποιούνταν σε καθημερινή βάση από τις 9μ.μ. έως τις 12μ.μ. στην Ιστορική Βιβλιοθήκη της Ζακύνθου. Διαρκούσε ενενήντα λεπτά και ο συνολικός αριθμός των μαθητών άγγιζε τους εκατόν σαράντα. Πρωταρχικός στόχος της εκδήλωσης ήταν η ενημέρωση για την συμβολή των αρχείων στην διάσωση και διατήρηση της συλλογικής ιστορικής μνήμης και η παρουσίαση δειγμάτων από τη συλλογή του Αρχείου όπως χειρόγραφα, κώδικες εκκλησιών και έντυπα που καλύπτουν χρονικά την περίοδο από τον 16ο αι. έως τον 20ο αι. Εστίασαν συνοπτικά στις σημαντικές τεχνικές και μεθόδους συντήρησης που εφαρμόζονται κατά τη διαδικασία της αποκατάστασης των ασυντήρητων έργων και παρουσίασαν στους μαθητές ολοκληρωμένα συντηρημένα έργα. Τέλος, δίδαξαν στα παιδιά την τέχνη της βιβλιοδεσίας και τα παρότρυναν να κατασκευάσουν το δικό τους βιβλιαράκι εφαρμόζοντας τις τεχνικές αυτές. Ακόμη στα Γ.Α.Κ Ν. Ζακύνθου υπάρχει μόνιμη συλλογή τεκμηρίων και αντικειμένων της Κατοχικής Περιόδου (1941-1944). Η συγκεκριμένη συλλογή συνοδεύεται από φωτογραφικό υλικό (συλλογής Νικολάου Βαρδιάνη) ,στηριζόμενο στην μετακομιδή οστών των ομήρων που πνίγηκαν κατά την διάρκεια της Ιταλικής Κατοχής του 1941. Τέλος, τα Γ.Α.Κ Ν. Ζακύνθου από κοινού

με την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και την Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη Ζακύνθου έχουν πραγματοποιήσει κάποιες αξιοπρόσεκτες εκδόσεις όπως «Γεωργία Κόκλα-Παπαδάτου, Αρχείο Παναγιώτη Χιώτη 1837-1895, Κατάλογος, Ζάκυνθος, 2008», «Ούγος Φώσκολος, Οι Τάφοι, εισαγωγή-επιμέλεια Γεωργία Κόκλα-Παπαδάτου, Ζάκυνθος, 2007», και «Η Ζωγράφος Μαρία Ρουσέα, (λεύκωμα), Ζάκυνθος, 2011» (<https://gak.zak.sch.gr/>).

Ακόμη, τα Γ.Α.Κ- Ιστορικό Αρχείο Κρήτης έχουν καθιερώσει ετήσιο Μαθητικό Διαγωνισμό Συλλογής Προφορικών Μαρτυριών και Μαθητικό Διαγωνισμό Ζωγραφικής για τη Μάχη της Κρήτης και την Αντίσταση (1941- 1945) για τους μαθητές κάθε ηλικίας αποστέλλοντας σχετικές προκηρύξεις του διαγωνισμού κάθε χρόνο στα σχολεία. Εκτός από διαγωνισμούς και ξεναγήσεις το μουσειακό τμήμα του Ιστορικού τους Αρχείου οργανώνει κατά καιρούς και συμπόσια όπως λόγου χάρη το συμπόσιο με θέμα «Η Κρήτη από τη σκοπιά της ιστορίας των γυναικών και της σχέσης των φύλων: Οθωμανική περίοδος και Κρητική Πολιτεία» (<http://gak.chan.sch.gr/>).

Στη συνέχεια αξίζει να αναφερθούν ,τα Γ.Α.Κ Κεφαλληνίας όπου έχουν παρουσιάσει κατά καιρούς ενδιαφέρουσες εκθέσεις όπως: Η Εξέγερση της Σκάλας του 1849 (σε συνεργασία με την Κοινότητα Σκάλας), Επτάνησος Πολιτεία 1800-1807 (σε συνεργασία με την Εταιρεία Κεφαλληνιακών Ιστορικών Ερευνών, Δημοτικό Θέατρο «Ο Κέφαλος»), Κώδικες και νοταριακά έγγραφα από το Βυζάντιο μέχρι σήμερα (σε συνεργασία με τη Συντονιστική Επιτροπή Συμβολαιογραφικών Συλλόγων Ελλάδας Μουσείο της Πόλεως των Αθηνών), Έτος Ανδρέα Λασκαράτου - Παλαίτυπα Α. Λασκαράτου (σε συνεργασία με την Εταιρεία Κεφαλληνιακών Ιστορικών Ερευνών και την Ιακωβάτειο Βιβλιοθήκη Ληξουρίου), Ναυτιλιακά Έγγραφα Κεφαλονιάς και Ιθάκης - Έγγραφα ναυτικής οικογένειας Βεργωτή, 16ος-19ος αι.(στο πλαίσιο του Εορτασμού της Ναυτικής Εβδομάδας 2002 Δημοτικό Θέατρο «Ο Κέφαλος»), και τέλος έλαβαν μέρος στην 6^η Έκθεση Βιβλίου του 2^{ου} Ενιαίου Λυκείου Αργοστολίου με τίτλο «Εκδόσεις εν Κεφαλληνία 1862-1955» (<http://gak.kef.sch.gr/>).

Επιπροσθέτως, τα Γ.Α.Κ Ν. Πέλλας σε συνεργασία με τη σχολική σύμβουλο φιλολόγων στην Έδεσσα οργάνωσαν ημερίδα για τους φιλόλογους του Ν. Πέλλας με θέμα «Τα δημόσια αρχεία ως πρωτογενείς μαρτυρίες στην έρευνα της τοπικής ιστορίας, αρχεία και αρχειακές υπηρεσίες. Τέλος, συμμετείχαν στα επιμορφωτικά σεμινάρια νεοαποσπασμένων εκπαιδευτικών στα Γ.Α.Κ με εισήγηση για τις εκκαθαρίσεις των αρχείων (υπόδειγμα αποτέλεσε το αρχείο του Ο.Α.Ε.Δ.).

Τρόπους ποικίλους για την ανάδειξη και προβολή της αρχειακής αξίας καθώς και την καλλιέργεια της αρχειακής συνείδησης στο κοινό χρησιμοποιούν και τα Γ.Α.Κ Ν. Ροδόπης όπως εκπαιδευτικά προγράμματα και παιχνίδια μέσα από τα οποία οι μαθητές γνωρίζουν με δημιουργικό τρόπο την ιστορία του τόπου τους. Ενδεικτικά αναφέρονται κάποια από τα εκπαιδευτικά τους προγράμματα όπως το : «Φτιάξε την δική σου Ιστορία, τον δικό σου κόσμο», όπου οι μικροί επισκέπτες γράφουν και σχολιάζουν πάνω σε μια φωτογραφία (<http://gak.pel.sch.gr/>).Επίσης, ακολουθεί το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο οποίο οι μαθητές του Εργαστηρίου Ζωγραφικής του Θρακικού Ωδείου Κομοτηνής, ηλικίας από πέντε έως δεκατριών ετών, επισκέφτηκαν τα Γ.Α.Κ. Ν. Ροδόπης και ζωγράφισαν την Κομοτηνή και την εξοχή της Ροδόπης παίρνοντας ιδέες από αρχειακά τεκμήρια του νομού, όπως φωτογραφίες, κατάστιχα

κ.ά. Τέλος, ξεναγήθηκαν μαζί με τις οικογένειές τους στα Γ.Α.Κ. Ν. Ροδόπης αντικρίζοντας από κοντά γραφομηχανές και πολύγραφους καθώς και έγγραφα, οπτικοακουστικά αρχεία, χάρτες της πόλης κ.ά. (<http://gak.rod.sch.gr/>).

Τέλος αξίζει να αναφερθούν τα Γ.Α.Κ. Ν. Φθιώτιδας, όπου μέσα από ποικιλόμορφες δράσεις έχουν εξελίξει σημαντικά τον ρόλο και το έργο τους με την πάροδο των χρόνων. Κάποιες από τις δράσεις αυτές είναι αρχικά, η τηλεφωνική συνέντευξη που έδωσε η προϊσταμένη Σοφία Βακιρτζηδέλη στις 16/01/2014 στον Ραδιοφωνικό Σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδος (89,5fm), στον δημοσιογράφο Κωνσταντίνο Παππά και στην εκπομπή του με θέμα «Η Εκκλησία που παροικεί στη Λαμία», μιλώντας για την ίδρυση και λειτουργία της υπηρεσίας, τους σκοπούς και τους στόχους, το αρχειακό υλικό κ.ά. Στη συνέχεια η εκδήλωση που υλοποίησαν με αφορμή τα σαράντα χρόνια λειτουργίας της υπηρεσίας στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του Δήμου Λαμιέων για τα εκατόν ογδόντα χρόνια από την απελευθέρωση της Λαμίας από τους Τούρκους. Ταυτόχρονα με την συγκεκριμένη εκδήλωση πραγματοποιήθηκε έκθεση αρχειακού υλικού και ομιλίες επί του θέματος από ανθρώπους των γραμμάτων. Η κα. Άλκηστη Χιδίρογλου-Ζαχαριάδη, Καθηγήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στο τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, έκανε λόγο για τα «Αρχεία και Πολιτισμός», ο κ. Δημήτριος Θ. Νάτσιος, Φιλολόγος, τ. Προϊστάμενο των Γ.Α.Κ. Ν. Φθιώτιδας, αναφέρθηκε στο θέμα «Η δημιουργία του Ιστορικού Αρχείου Λαμίας», και τέλος η κα. Σοφία Βακιρτζηδέλη, Βιβλιοθηκονόμος, Προϊσταμένη των Γ.Α.Κ. Ν. Φθιώτιδας, μίλησε για «Τα Αρχεία στη σύγχρονη εποχή». Έπειτα, το 2013 διοργάνωσαν εκδήλωση με θέμα «Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι μέσα από το ημερολόγιο ενός απλού στρατιώτη» σε συνεργασία με το Δήμο Λαμιέων στο πλαίσιο του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Αρχείων και της 100ης επετείου των Βαλκανικών Πολέμων στο Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Λαμιέων.

Το 2013 παρουσίασαν για πρώτη φορά και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Γνωριμία με τα Γ.Α.Κ. Ν. Φθιώτιδας. Η ιστορία μιας οικογένειας μέσα από το αρχείο της» στην ημερίδα με θέμα «Γνωριμία με τα Μουσεία της Φθιώτιδας και τα Εκπαιδευτικά Προγράμματά τους», που διοργανώθηκε από τα Γραφεία Σχολικών Δραστηριοτήτων των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε συνεργασία με τη ΙΔ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, στο Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Λαμιέων - Σοφία Βακιρτζηδέλη. Εκτός από τα παραπάνω διοργάνωσαν και κάποιες ομιλίες, η μια εκ των οποίων είχε το εξής θέμα «Η Γιαννιτσού μέσα από τα Γενικά Αρχεία του Κράτους» στην «1η Ημερίδα Τοπικής Ιστορίας Γιαννιτσούς», άλλη μια ομιλία η οποία είχε απήχηση στο κοινό ήταν αυτή με θέμα «Γ.Α.Κ. Ν. Φθιώτιδας: χθες, σήμερα, αύριο» στην ημερίδα «Οργάνωση των Βιβλιοθηκών και η αξιοποίηση από αυτές των Τ.Π.Ε.». Ακόμη τα Γ.Α.Κ. Ν. Φθιώτιδας πραγματοποίησαν και την εισήγηση με θέμα «Οι 1107 ψηφοφόροι του Δήμου Καλλιδρομητών στις βουλευτικές εκλογές του 1850», στο επιστημονικό συνέδριο «Ιστορία και Πολιτισμός της περιοχής του δήμου Δομνίστας - Ευρυτανίας», όπως επίσης και την εισήγηση με θέμα «Οι πληρεξούσιοι του Ν. Φθιώτιδας που υπέγραψαν το Σύνταγμα της Ελλάδας το 1844 και το πρακτικό εκλογής των πληρεξουσίων της τότε επαρχίας Ζητουνίου» στο 5ο Συνέδριο Φθιωτικής Ιστορίας (<http://gak.fth.sch.gr/>).

2.2.α: Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος: Ιστορική Αναδρομή.

Κατά την διάρκεια του 15^{ου} αιώνα με την άνθηση της τυπογραφίας παρατηρήθηκε παραγωγή ελληνικών βιβλίων στο εξωτερικό καθώς η Ελλάδα ήταν υπό κατοχή. Ωστόσο τα ελληνικά μοναστήρια είχαν αρχίσει να δημιουργούν μέσα από δωρεές και αγορές τις δικές τους συλλογές. Αργότερα στην περίοδο του Διαφωτισμού, λόγιοι του ελλαδικού χώρου και δάσκαλοι είχαν ήδη δημιουργήσει τις προσωπικές τους βιβλιοθήκες τις οποίες, πολλές φορές δώριζαν σε σχολεία και μονές του τόπου τους. Το 1830 με την ίδρυση του Ανεξάρτητου πλέον Ελληνικού Κράτους, γεννήθηκε η ανάγκη για ίδρυση βιβλιοθηκών λόγω της εξέλιξης της παιδείας και του ελλαδικού κράτους γενικότερα. Έτσι αναπτύχθηκε ένα δίκτυο βιβλιοθηκών αποτελούμενο από μια Κεντρική Δημόσια Εθνική Βιβλιοθήκη στην πρωτεύουσα, δημόσιες ανά περιφερειακό κέντρο και τέλος σχολικές στα δημοτικά και γυμνάσια της χώρας, υπεύθυνη όλων ήταν η Κεντρική. Σκοπός τους πέρα από την συλλογή βιβλίων ήταν η καλλιέργεια της Παιδείας και η δημιουργία βάσεων για την ανάπτυξη ενός σύγχρονου Εθνικού Κράτους.

Η μακράιωνη ιστορία της Ε.Β.Ε ξεκινά το 1829 με την ίδρυση του Ορφανοτροφείου στην Αίγινα από τον Ιωάννη Καποδίστρια (1776-1831), μέσα στα σχέδια του οποίου προβλέπονταν η λειτουργία αποθήκης για τα βιβλία που είχαν συγκεντρωθεί από τις δωρεές φιλελλήνων πριν και κατά την Επανάσταση. Πρόεδρος της επιτροπής του Ορφανοτροφείου ήταν ο πρωτεργάτης του, λόγιος και πολιτικός Ανδρέας Μουστοξύδης (1785-1860), ο οποίος ήταν επίσης υπεύθυνος για όλα τα ιδρύματα που συστεγάζονταν στον ίδιο χώρο με τις εγκαταστάσεις του Ορφανοτροφείου.

Η αποθήκη κατάφερε μέσα στο σύντομο διάστημα των δύο ετών να συγκεντρώσει χίλιους δέκα οκτώ τόμους συγγραμμάτων με πολυάριθμα αντίτυπα. Το ένα τρίτο της προοριζόταν για σχολεία, το ένα τρίτο πωλήθηκε και στην θέση του αγοράστηκαν νέα συγγράμματα και το υπόλοιπο εν τρίτο παρέμεινε στον χώρο της αποθήκης. Οι τόμοι της αυξήθηκαν ραγδαία και με αφορμή αυτό, ο δάσκαλος του σχολείου της Αίγινας, Γεώργιος Γεννάδιος αποφάσισε να συντάξει τον πρώτο κατάλογο της (1786-1854), που ανερχόταν στους επτακόσιους εβδομήντα επτά τίτλους και χίλιους οκτακόσιους εξήντα έξι τόμους. Αυτά τα συγγράμματα αποτέλεσαν τον πρώτο πυρήνα της Εθνικής Βιβλιοθήκης, η οποία συστάθηκε στην Αίγινα τον Μάιο του 1832 με τον Γεώργιο Γεννάδιο ως επιστάτη της.

Η Εθνική Βιβλιοθήκη το 1834 μετεγκαταστάθηκε από την Αίγινα στην Αθήνα στο Μέγα Λουτρό στην περιοχή της ρωμαϊκής αγοράς, έπειτα στον ναό της Παναγίας Γοργοεπηκόου και στο Μετόχι της Καισαριανής.

Ωστόσο, έως τότε δεν είχε κατορθώσει τον κύριο σκοπό της δηλαδή την ανακήρυξη της σε Κεντρική Βιβλιοθήκη που θα καθοδηγούσε το δίκτυο των υπόλοιπων δημόσιων βιβλιοθηκών και που θα τις εξασφάλιζε βιβλία, λόγω της ανεπαρκούς καταλογογράφησης και της μη κατάλληλης στέγασης της.

Η κατάσταση άλλαξε το 1842 με την συμβολή της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Αθηνών, η οποία αναπτύσσονταν εκείνη την περίοδο με γοργούς ρυθμούς αναζητώντας επίσης νέα στέγη καταλήγοντας στην συνένωσή της με την Εθνική Βιβλιοθήκη. Σύμφωνα με το Βασιλικό Διάταγμα, έφορος της νέας πλέον Βιβλιοθήκης ορίστηκε από την κυβέρνηση ο Γεώργιος Κοζάκης Τυπάλδος (1790-1867).

Οι δωρεές βιβλίων συνέχισαν να είναι αδιάκοπες, κύριες πηγές αποτελούσαν τα ακαδημαϊκά ιδρύματα της Ευρώπης και της Αμερικής. Ωστόσο, οι δωρεές αυτές δεν ήταν αρκετές, έλλειπαν τα επιστημονικά δημοσιεύματα καθώς και πολλά ελληνικά βιβλία που ήταν απαραίτητα για την Εθνική Βιβλιοθήκη, εξαιτίας του περιορισμένου κρατικού προϋπολογισμού. Οι δύο Βιβλιοθήκες παρέμειναν ενωμένες μέχρι το 1902 αλλά μεταφέρθηκαν σε διπλανό κτήριο το Βαλλιάνειο Μέγαρο.

Το έργο ήταν δωρεά των αδελφών Βαλλιάνων όπου μετά από την συνάντηση του Παναγή του ενός εκ των τριών αδελφών με τον πρωθυπουργό Χαρίλαο Τρικούπη το 1884 αποφάσισαν από κοινού να αναλάβει εξ ολοκλήρου το έργο μαζί με τους αδελφούς του.

Το 1888 ξεκίνησε το χτίσιμο της Εθνικής Βιβλιοθήκης με υπεύθυνο τον Δανό αρχιτέκτονα Θεόφιλο Χάνσεν, και υπεύθυνο για την επίβλεψή του τον Ερνέστο Τσίλλερ. Η σύνθεση του κτηρίου ακολούθησε τον δωρικό ρυθμό με αναγεννησιακά στοιχεία και οι εγκαταστάσεις της άγγιζαν τα 22.000 τμ. Όμως, η κοινή στέγη των δύο Βιβλιοθηκών εξακολουθούσε να αποτελεί πρόβλημα. Υπήρξαν κάποιες προσπάθειες για την διαχώρισή τους από νωρίς που όμως δεν απέδωσαν. Όχι τουλάχιστον μέχρι το 2018 που λόγω λειτουργικών δυσκολιών και κτηριακού προβλήματος η Εθνική Βιβλιοθήκη μετεγκαταστάθηκε στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Σκοπός της μετεγκατάστασης ήταν να δημιουργηθεί ένα κέντρο γνώσης σύγχρονο πλέον, για να συμβαδίζει με την ψηφιακή εποχή καλύπτοντας τις ανάγκες της μέσω της ηλεκτρονικής καταγραφής των τεκμηρίων και της ελεύθερης πρόσβασης των πολιτών σε όλο το υλικό της. Η σύμβαση που είχε υπογράψει το 2009 η Ελληνική Κυβέρνηση από κοινού με το Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος προέβλεπε την ανέγερση νέου κτηρίου συνολικής έκτασης 210.000 τμ. όπου προοριζόταν για την Εθνική Βιβλιοθήκη, την Εθνική Λυρική Σκηνή και τέλος για το πάρκο του Ιδρύματος. Αρχιτέκτονας του συγκεκριμένου έργου ήταν ο Ιταλός Ρέντζο Πιάνο και αποτελούσε δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος.

Η Εθνική Βιβλιοθήκη, ορίζεται ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου σύμφωνα με τον νόμο 3149/2003 άρθρο 1, την εποπτεία της οποίας έχει το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Όργανα Διοίκησης ορίστηκαν ο Γενικός Διευθυντής και το επταμελές Εφορευτικό Συμβούλιο με τετραετή θητεία.

Επιπλέον σύμφωνα με το άρ. 1 παρ. 5 του Ν 4452/2017, σκοπός της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος (Ε.Β.Ε) είναι ο εντοπισμός, η συγκέντρωση, η οργάνωση, η περιγραφή και η διαφύλαξη στο διηνεκές Τεκμηρίων του ελληνικού πολιτισμού και της πρόσληψής του διαχρονικά, καθώς και σημαντικών αντιπροσωπευτικών

Τεκμηρίων της πνευματικής παραγωγής του ανθρώπου και η διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης σε αυτά, με γνώμονα την ελευθερία της γνώσης, της πληροφόρησης και της έρευνας. Για την εκπλήρωση του σκοπού της η ΕΒΕ ιδίως: (α) Αναπτύσσει, διατηρεί και διαφυλάσσει Ειδικές Συλλογές οι οποίες περιλαμβάνουν Τεκμήρια: (αα) που δημιουργούνται ή δημοσιεύονται στην Ελλάδα, καθώς και Τεκμήρια που δημιουργούνται ή δημοσιεύονται στο εξωτερικό, αλλά συνδέονται ή έχουν συνάφεια με τους ανθρώπους, τη χώρα, τις παραδόσεις και τον πολιτισμό της Ελλάδας, (ββ) που είναι αντιπροσωπευτικά της πνευματικής παραγωγής. Για τον σκοπό αυτόν, παρακολουθεί συστηματικά την εγχώρια και διεθνή παραγωγή Τεκμηρίων και μεριμνά για την πρόσκτησή τους. (β) Λειτουργεί ως το επίσημο Εθνικό Αποθετήριο και Αρχείο ψηφιακών δημοσιευμάτων, δεδομένων και μεταδεδομένων που παράγονται στη χώρα ή αφορούν τον ελληνικό πολιτισμό. Στην ανωτέρω λειτουργία περιλαμβάνεται η παρακολούθηση και η αρχειοθέτηση του παγκόσμιου ιστού (web-archiving) ή άλλου τεχνολογικού περιβάλλοντος. Προς τούτο αναλαμβάνει, κατανέμει και συντονίζει σε εθνικό επίπεδο τις σχετικές δράσεις (Κανελλοπούλου-Μπότη, 2020, σ.71).

Η διάρθρωσή της έγινε σε Τμήματα, τρεις Υπηρεσίες και δύο Γραφεία ως εξής: Τμήμα Γραμματείας, Τμήμα Αναγνωστηρίου, Τμήμα Εισαγωγής, Γραφείο ISSN-ISBN-ISMN στο οποίο εμπεριέχεται το Τμήμα Καταλόγων, Γραφείο Εθνικής Βιβλιογραφίας όπου εμπεριέχει το Τμήμα Μηχανογράφησης και Τεκμηρίωσης, το Τμήμα Χειρογράφων και Ομοιοτύπων, την Υπηρεσία Περιοδικών και Εφημερίδων, την Υπηρεσία Συντήρησης και τέλος η Υπηρεσία Ψηφιοποίησης Μικρογράφησης και Φωτογραφίας.

Οι δύο υπηρεσίες που λειτουργούν παράλληλα με το νέο κτήριο της Εθνικής Βιβλιοθήκης, και επέχουν συλλογές της είναι το κτήριο του Βοτανικού και το Βαλλιάνειο Μέγαρο (Αθήνα). Στο Κέντρο Πολιτισμού Σταύρος Νιάρχος υπάρχουν τα Τμήματα: Γενικής Συλλογής, Χειρογράφων, Αρχείων και Ειδικών Συλλογών, Δανειστικής Συλλογής και τα Αναγνωστήρια δημόσιας χρήσης. Στο κτήριο του Βοτανικού απευθύνονται οι συγγραφείς και εκδότες για την κατάθεση τεσσάρων αντιτύπων-τεκμήρια κάθε είδους και μορφής υλικού μέσου(έντυπο, οπτικοακουστικό και ηλεκτρονικό),όπως προβλέπεται από τον νόμο 4452/2017. Στο Βαλλιάνειο Μέγαρο τοποθετήθηκαν οι συλλογές των εφημερίδων για αναγνώστες και ερευνητές. Οι συλλογές διακρίνονται σε γενικές και ειδικές. Οι γενικές αποτελούνται από βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες και μικροταινίες. Οι ειδικές αποτελούνται από χειρόγραφα και ομοιότυπα, σπάνια και πολύτιμα, αρχειακές συλλογές, αφίσες, έργα τέχνης, παπύρους και χάρτες.

Σύστημα Ταξινόμησης και Καταλογογράφησης

Το 1867 στις προσπάθειες οργάνωσης της, υιοθετήθηκε το γερμανικό σύστημα με τρεις καταλόγους σε μορφή δελτίων που όμως δεν απέδωσε. Το 1880 ξεκίνησαν εργασίες για μια εξ ολοκλήρου νέα καταλογογράφηση που στηρίχθηκε σε πέντε βασικές ενότητες οι οποίες ήταν: α) Θεολογία, β) Αρχαιολογία, γ) Γλωσσολογία ,δ) Ελληνική Φιλολογία, ε) Λατινική Φιλολογία. Ωστόσο το 1903 αποφασίστηκε η επαναφορά των καταλόγων με τη μορφή δελτίων.

Η δημιουργία τους σταμάτησε ξαφνικά λόγω του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και συνεχίστηκε ξανά μετά τον πόλεμο μέχρι το 1977 με το σύστημα της Χάλλης. Το 1978 υιοθετήθηκαν νέοι κανόνες οι Αγγλο-Αμερικάνικοι Κανόνες Καταλογογράφησης, εκ τότε η ταξινόμηση των βιβλίων γινόταν με βάση τον αριθμό εισαγωγής. Το 1983 τυπώθηκε ο κατάλογος με τα αρχέτυπα της και το 1990 ξεκίνησε την έκδοση της ετήσιας ελληνικής βιβλιογραφίας με πρότυπα εγχειρίδια ,και καταλόγους βοηθητικούς για τους βιβλιοθηκονόμους καλύπτοντας έτσι πολλές βιβλιοθηκονομικές ανάγκες. Το 2004 είχε πλέον αυτοματοποιημένο σύστημα βιβλιοθηκών το HORIZON , σήμερα την θέση του έχει πάρει το ανοιχτό λογισμικό KOHA. Τέλος αξίζει να επισημανθεί, πως σταθμοί στην εξέλιξη της Εθνικής Βιβλιοθήκης αποτέλεσαν η δημιουργία του τμήματος χειρογράφων το 1883 και η δημιουργία του ιστορικού αρχείου το 1895. Απαραίτητη ήταν η δημιουργία του ιστορικού της αρχείου καθώς δεν υπήρχαν τότε τα Γενικά Αρχεία του Κράτους (https://www.aboutlibraries.gr/libraries/handle/20.500.12777/lib_2392).

Βαλλιάνειος Βιβλιοθήκη

(πηγή <https://artmemagazine.gr/vallianio-megaro-athens-greece/>).

Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος: Εθνική Βιβλιοθήκη.

(πηγή <https://enallaktikiagenda.gr/idruma-stavros-niarchos-neo-spiti-ethnikis-vivliothikis/>).

2.2.β: Ε.Β.Ε: Χαρακτηριστικές Περιπτώσεις Εξωστρέφειας.

Η Ε.Β.Ε πέραν από τον πρωταρχικό της στόχο δηλαδή την συγκέντρωση, την περιγραφή, την οργάνωση, την διαχείριση και την διαφύλαξη των τεκμηρίων της εστιάζει επίσης, στην προβολή των συγκεκριμένων τεκμηρίων ως ανοιχτός εξωστρεφής φορέας πολιτισμού. Οι τρόποι με τους οποίους η Ε.Β.Ε εκφράζει την εξωστρέφεια της τα τελευταία χρόνια είναι ποικιλόμορφοι ωστόσο, θα επικεντρωθούμε στις πιο χαρακτηριστικές δράσεις εξωστρέφειας που αφορούν το άνοιγμα στο ευρύτερο κοινό.

Μνημόνιο Συνεργασίας

Το μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ της Εθνικής Βιβλιοθήκης και της MONUMENTA είχε αντικείμενο την υλοποίηση του έργου της MONUMENTA με θέμα «Καταγραφή, συντήρηση και ψηφιοποίηση του Αρχείου της εταιρείας Εργοληπτική ΑΕ» που υλοποιήθηκε με δωρεά από το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος.

Στόχος ήταν να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος και της MONUMENTA, καθώς και από κοινού παροχή τεχνογνωσίας, διασφαλίζοντας την ποιότητα των εργασιών. Η συνεργασία προέβλεπε αφότου ολοκληρωνόταν το έργο το φυσικό και ψηφιακό αρχείο να περιέλθει στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος. Οι φάκελοι που καταγράφηκαν, συντηρήθηκαν και ψηφιοποιήθηκαν ήταν η Εργοληπτική ΑΕ και το Αρχείο της, η Οικοδομή Παπαλεονάρδου, η Οικοδομή Αιγυπτιακής Πρεσβείας, και το Μέγαρο Γεωργίου Αργυρίου. Ο φάκελος με τίτλο η Εργοληπτική ΑΕ περιέχει συνολικά περίπου δέκα χιλιάδες τεκμήρια. Πρόκειται για αρχιτεκτονικά σχέδια, τοπογραφικά, φωτογραφίες, επιστολές, διοικητικά έγγραφα, κατάστιχα και διαφημιστικά έντυπα, που χρονολογούνται από το 1920 έως το 1956 και αφορούν μεταξύ άλλων την κατασκευή κατοικιών, ξενοδοχείων, εκπαιδευτικών κτιρίων, νοσοκομείων, δρόμων και αποχετευτικών δικτύων.

Επιπλέον, ο φάκελος του έργου της Εργοληπτικής «Οικοδομή Παπαλεονάρδου», περιέχει σαράντα πέντε αρχιτεκτονικά σχέδια κατασκευασμένα από ημιδιάφανο χαρτί, τα οπτικά χαρακτηριστικά του οποίου εμφανίζονται αλλοιωμένα λόγω της φυσικής οξείδωσης του υλικού. Οι εργασίες, που υλοποιήθηκαν από την ομάδα Συντήρησης της MONUMENTA, εστίασαν στις στερεώσεις και συνενώσεις των αποκολλημένων τμημάτων των σχεδίων, με σκοπό την ενίσχυση του χάρτινου φορέα. Ο φάκελος του έργου της Εργοληπτικής «Οικοδομή Αιγυπτιακής Πρεσβείας», περιέχει συνολικά 37 τεκμήρια (έγγραφα και σχέδια), τα οποία αφορούν τις εργασίες συντήρησης που ανέλαβε η εταιρεία το 1930. Τα σχέδια ήταν εκτυπωμένα με φωτοαναπαραγωγικές μεθόδους, με αποτέλεσμα να είναι ευαίσθητα στην παρουσία του φωτός, στις εναλλαγές θερμοκρασίας και υγρασίας, καθώς και στη χημική διάβρωση. Οι εργασίες, που έγιναν από την ομάδα συντήρησης της MONUMENTA, περιελάμβαναν τον στεγνό καθαρισμό των σχεδίων, την επιπεδοποίησή τους, καθώς και τη μηχανική αποκατάσταση των φθορών τους.

Τέλος, ο φάκελος του Μεγάρου Γεωργίου Αργυρίου περιέχει σχέδια, επιστολές, προϋπολογισμούς, απολογισμούς δαπανών, στατικούς υπολογισμούς, πίνακες κατασκευής κ.ά. Τα σχέδια περιλαμβάνουν δεκαεννιά πρωτότυπα σε ημιδιάφανο χαρτί, είκοσι αντίγραφα κυανοτυπίας και δώδεκα αντίγραφα θετικής εκτύπωσης. Σε κάποια από αυτά υπήρχε τοπικός αποχρωματισμός και οξείδωση εξαιτίας της επαφής τους με παρακείμενα υλικά ή μετά από έκθεση σε φωτεινή ακτινοβολία. Όλα τα σχέδια εμφάνισαν εξασθένηση του υποστρώματος και απώλεια ελαστικότητας, με αποτέλεσμα να οδηγήσει σε σημαντικές μηχανικές φθορές με τη μορφή των σχισιμάτων, αποκολλήσεων και απωλειών. Οι εργασίες, που πραγματοποιήθηκαν από την ομάδα συντήρησης της MONUMENTA, εστίασαν στο άνοιγμα των σχεδίων και την εφαρμογή χαμηλής εφύγρανσης προκειμένου να επιτευχθεί η επιπεδοποίησή τους, (<https://www.nlg.gr/listed/monumenta/>).

Εκθέσεις

A. ΤΑ ΠΕΤΕΙΝΑ, ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ ΑΘΗΝΑ 2017

Το 2018 παρουσιάστηκε στο κοινό η πρώτη έκθεση φωτογραφίας του ποιητή Ζαφειρόπουλου Κώστα, με τίτλο «ΤΑ ΠΕΤΕΙΝΑ, ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ ΑΘΗΝΑ 2017». Η έκθεση είχε διάρκεια δύο μηνών, στεγάστηκε στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος και η είσοδός ήταν καθημερινά ελεύθερη για τους επισκέπτες.

Περιλάμβανε φωτογραφικά πορτραίτα και πλαισιώθηκε από ηλεκτροακουστική σύνθεση του Κωστή Κηλύμη, γραμμένη ειδικά για τη συγκεκριμένη περίπτωση. Στα πορτραίτα αυτά ο δημιουργός αποτύπωσε με ποιητική ευαισθησία τα εκφραστικά πρόσωπα ανθρώπων που βίωναν δυσμενείς συνθήκες, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο βλέμμα τους. Το βλέμμα αυτό φανέρωνε τον εσωτερικό πόνο, την αγωνία και τα βιώματά τους, δίχως να απαιτεί τη συναισθηματική συμμετοχή των άλλων. Άλλωστε, ο Κώστας Ζαφειρόπουλος αντιμετώπισε τα άτομα αυτά με απόλυτο σεβασμό, αποδίδοντάς τους την αξιοπρέπεια που δικαιούνται. Είναι άτομα που γνώρισε από κοντά και φωτογραφήθηκαν με τη συναίνεσή τους.

Η έκθεση ξεκίνησε με μια προεπισκόπηση της χαοτικής μεγαλούπολης, της Αθήνας, και συνέχισε με τη φωτογραφία ενός πληγωμένου περιστεριού. Από το πετεινό του ουρανού, με ευρηματικό τρόπο, ο φακός του Ζαφειρόπουλου πέρασε στα «πετεινά» της πόλης, δηλαδή σε ανθρώπους που μαγνήτισαν τους θεατές με την αυθεντικότητα της όψης τους και την περιπέτεια του προσώπου τους. Μέσα από την αλήθεια που απέπνεαν τα πρόσωπα αυτά απηύθυναν τελικά στους θεατές μία έκκληση φιλοξενίας, όπως εύστοχα παρατήρησε ο Πρόεδρος του Εφορευτικού Συμβουλίου της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος, Σταύρος Ζουμπουλάκης, ο οποίος προγραμμάτισε και επιμελήθηκε την έκθεση.

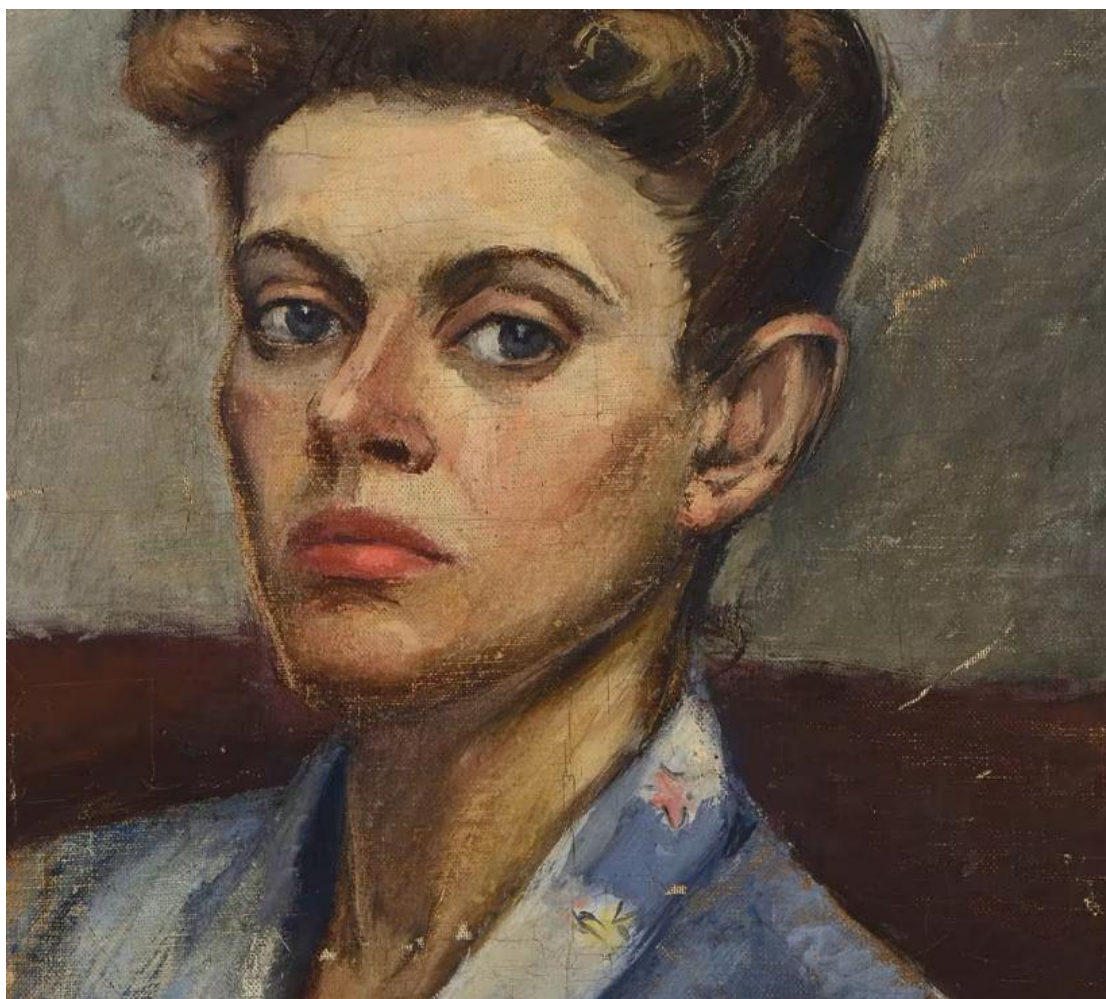

Αφίσα της έκθεσης: ΤΑ ΠΕΤΕΙΝΑ.

(πηγή <https://www.nlg.gr/static-page/fotografika-portrait-poy-kathilonoy-n-stin-ethniki-vivliothiki-ta-peteina-toy-kosta-zafeiropoyloy-ergo-realismoy-kai-poiitikis-eyaisthisias/>).

Β. Ελένη Σταθοπούλου: Η Γεωμετρία των Χρωμάτων

Στη συνέχεια, η έκθεση: Ελένη Σταθοπούλου: Η Γεωμετρία των Χρωμάτων. Συνδιοργανώθηκε από την Ε.Β.Ε και το Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος όπου αποτέλεσε την πρώτη αναδρομική παρουσίαση της ζωγράφου με σκοπό να γίνει το έργο της ευρέως γνωστό, καθώς είχε συμβάλει με αυτό στην σύνδεση των Ελλήνων ζωγράφων με τη Διεθνή εικαστική καινοτομία. Η έκθεση περιείχε εκατόν πενήντα έργα της ζωγράφου με μια ευρεία γκάμα, για πρώτη φορά της ολοκληρωμένης καλλιτεχνικής της δραστηριότητας. Διήρκεσε δύο μήνες, με ελεύθερη πρόσβαση και συνοδεύτηκε από κατάλογο και συλλογικό τόμο, ο οποίος αποτελεί έκδοση της Ε.Β.Ε. Τέλος, την επιμέλειά της είχε ο Σπύρος Μοσχονάς, διδάκτωρ Ιστορίας της Τέχνης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ελένη Σταθοπούλου: Η Γεωμετρία των Χρωμάτων.

(πηγή <https://www.nlg.gr/static-page/epanearxi-anadromikis-ekthesis-eleni-stathopouloy-i-geometria-ton-chromaton-20-05/>).

Γ. Οι εξόριστοι

Στη συνέχεια, η Εθνική Βιβλιοθήκη φιλοξένησε την έκθεση του Μιχάλη Μαδένη με τίτλο «Οι εξόριστοι». Η έκθεση διήρκησε δύο μήνες και αναφερόταν σε ασθενείς ενός ψυχιατρικού νοσοκομείου. Στη σειρά αυτή των πορτρέτων, ο Μαδένης αναδεικνύει ως κυρίαρχη φόρμα τη ζωγραφική ή σχεδιαστική επιφάνεια του προσώπου. Τις μορφές τις περιβάλλει απροσδιόριστος σκοτεινός χώρος, από τον οποίο αναδύονται και φωτίζονται δυνατά. Έτσι, δίνεται η δυνατότητα στον θεατή να προσέξει όλες τις λεπτομέρειες των εικονιζόμενων, οι οποίοι με τη σειρά τους, τον οδηγούν σε εκείνο που οι κοινωνικές συμβάσεις τον έμαθαν συνήθως να αποφεύγει: το ανθρώπινο βλέμμα. Την έκθεση επιμελήθηκε ο Ν. ΠΑΙΣΙΟΣ και οι χορηγοί της ήταν η Νάσια και ο Κωνσταντίνος Ευριπίδη. Τέλος, συνοδεύονταν από λεπτομερή κατάλογο, τον οποίο είχε επιμεληθεί ο Σταύρος Ζουμπουλάκης.

Αφίσα της έκθεσης: Οι Εξόριστοι.

(πηγή <https://www.nlg.gr/static-page/ekthesi-michali-madeni-oi-exoristoi/>).

Δ. Ανδρέας Βουρλούμης, ο Αττικός

«Ανδρέας Βουρλούμης, ο Αττικός», ο συγκεκριμένος ζωγράφος ήταν εκπρόσωπος του δεύτερου μισού του 20^{ου} αιώνα, εκτός από παραστατικός ζωγράφος και υποστηρικτής του ιμπρεσιονισμού ήταν επίσης και λάτρης του αττικού χορού. Ζωγράφιζε σε καμβά και χαρτί κυρίως τόπους, στους οποίους είχε ζήσει αποτυπώνοντας ταυτόχρονα την ευαισθησία και την συγκίνηση του προσώπου του. Ανάμεσα στα μέρη της Αθήνας που ζωγράφιζε, ήταν ο Λυκαβηττός, ο Ύμηττός, η Κηφισιά, ο Χολαργός, γειτονιές του Παγκρατίου καθώς και η Αίγινα. Η έκθεση συνοδεύτηκε με έγχρωμο κατάλογο διακοσίων σαράντα οκτώ σελίδων ο οποίος, αποτέλεσε και έκδοση της Ε.Β.Ε. προσπαθώντας να τονίσει την αξία της σπουδαιότητας του ζωγράφου. Ο κατάλογος περιείχε κείμενα των Παναγή Βουρλούμη, Φανής-Μαρίας Τσιγκάκου, Αλέξη Τσαούση, Σπύρου Μοσχονά, Σταύρου Ζουμπουλάκη, Κωνσταντίνου Παπαγεωργίου, και Αθηνάς Κυριακώδη. Διήρκεσε περίπου τρεις μήνες, και την επιμέλεια είχαν αναλάβει η Αθηνά Κυριακώδη και ο Σπύρος Μοσχονάς.

ΕΒΕ ΕΚΘΕΣΗ **ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΟΥΡΛΟΥΜΗΣ**
Ο ΑΤΤΙΚΟΣ → EXHIBITION **ANDREAS**
VOURLLOUMIS: A PAINTER NLG
OF ATTICA

Εθνική
Βιβλιοθήκη
της Ελλάδος
ΕΒΕ National
Library NLG
of Greece

21.12
2022
↓
28
02.2023

Αφίσα της έκθεσης «Ο ΑΤΤΙΚΟΣ»

(πηγή <https://www.nlg.gr/static-page/andreas-voyrloymis-o-attikos/>).

Ε. Ξεδιπλώνοντας

«Ξεδιπλώνοντας», πρόκειται για μια έκθεση βιβλιοδεσίας της καταξιωμένης σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο βιβλιοδέτριας-συντηρήτριας Ευαγγελίας Μπίζα. Οι εφαρμοσμένες τέχνες, στις οποίες κατατάσσεται και η τέχνη της βιβλιοδεσίας, απαιτούν μια αυτοπειθαρχία που συχνά δεν συμπορεύεται με την καλλιτεχνική ιδιοσυγκρασία. Η Μπίζα απέδειξε ότι μπορεί να συνδυάσει και τα δύο, από την πρώτη στιγμή που εμφανίστηκε στο βιβλιοδετικό πεδίο. Οι εργασίες της στα τέλη της δεκαετίας του '80, λίγο μετά από το τέλος των βασικών της σπουδών, ενώ τηρούν αυστηρά την τεχνική και τους κανόνες της κλασικής βιβλιοδεσίας εμπεριέχουν συγχρόνως τα σπέρματα που θα αναπτύξει και θα επικρατήσουν στις επόμενες εργασίες της. Η έκθεση ήταν διαθέσιμη για ένα μήνα καθημερινά και η είσοδός της ήταν ελεύθερη για το κοινό που επιθυμούσε να αποκτήσει γνώσεις για το καινοτόμο αυτό πεδίο της καλλιτεχνικής βιβλιοδεσίας.

ΕΒΕ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΜΠΙΖΑ
→ ΞΕ ΔΙ ΠΛΩ
ΝΟ ΝΤΑΣ

ΕΚΘΕΣΗ
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑΣ

ΔΙΑΡΚΕΙΑ **08.05**
→ 11.06
2023

ΩΡΑΡΙΟ
 Δευ-Κυρ
9.30 → 20.00
 Αίθουσα Πολλαπλών
 Προβολών 2ου
 ορόφου ΕΒΕ, ΚΠΙΣΝ
 Είσοδος Ελεύθερη

Εθνική Βιβλιοθήκη
της Ελλάδος National
Library of Greece

 ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ
 FOUNDATION
 CULTURAL
 CENTER

 ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
 ΙΔΡΥΜΑ
 ΣΤΑΥΡΟΣ
 ΝΙΑΡΧΟΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

Αφίσα της έκθεσης «Ξεδιπλώνοντας».

(πηγή <https://www.nlg.gr/static-page/i-ethniki-vivliothiki-tis-ellados-eve-paroysiazeti-tin-ekthesi-vivliodesias-tis-eyaggelias-mpiza-me-titlo-xediplonontas/>).

ΣΤ. Άγγελος Σπαχής (1903-1960)

Ακολουθεί η έκθεση με τίτλο «Άγγελος Σπαχής (1903-1960)», με θέμα το έργο του ταλαντούχου γραφίστα, ο οποίος αν και αυτοδίδακτος, συγκαταλέγεται μεταξύ των πλέον πρωτοποριακών Ελλήνων καλλιτεχνών του Μεσοπολέμου. Η έκθεση περιείχε ένα σύνολο των έργων του, μεταξύ των οποίων, σχέδια, βιβλία, ελαιογραφίες, μακέτες, διαφημίσεις, αντικείμενα, κατασκευές, φωτογραφίες, γελοιογραφίες και συνοδευόταν από εκτενή κατάλογο. Διήρκεσε δύο μήνες και την επιμελήθηκαν οι Αλέξανδρος Παπαγεωργίου-Βενετάς, Ν. Π. Παΐσιος, Κωνσταντίνα Ντακόλια, και Αθηνά Κυριακώδη. Τέλος, την επιμέλεια της έκδοσης του καταλόγου ανέλαβε ο Σταύρος Ζουμπουλάκης.

Αφίσα της έκθεσης « Άγγελος Σπαχής».

(πηγή <https://www.nlg.gr/static-page/ekthesi-quot-aggelos-spachis-1903-1960-quot/>).

Z. Εκδόσεις για τη Μαρία Κάλλας

Επιπροσθέτως, στην Εθνική Βιβλιοθήκη πραγματοποιήθηκε η έκθεση με τίτλο «Εκδόσεις για την Κάλλας σε όλον τον κόσμο, μια έκθεση στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος». Η Ε.Β.Ε κατέχει συλλογή εκδόσεων για τη Μαρία Κάλλας που εμπλουτίστηκε το 2022 με τη δωρεά χιλίων οκτακοσίων περίπου τεκμηρίων από τον Benedict Gagelmann, στην οποία αποφαίνεται η έκταση της Διεθνούς βιβλιογραφίας για την Κάλλας. Με αφορμή τη συμπλήρωση των εκατό χρόνων από τη γέννηση της μεγάλης σοπράνο, παρουσιάστηκε για πρώτη φορά μέρος της συλλογής, της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος, μεταξύ των οποίων βιβλία για κοινό κάθε ηλικίας, εκδόσεις από τον Καναδά ως τη Νότια Αφρική και από τη Γουατεμάλα ως την Ιαπωνία. Οι επισκέπτες είχαν την δυνατότητα να γνωρίσουν από κοντά μια μεγάλη ποικιλία εκδόσεων για την Κάλλας, από μυθιστορηματικές βιογραφίες και μελέτες έως κόμικς και βιβλία μαγειρικής σε ποικίλες γλώσσες.

Την επιμέλεια της έκθεσης είχε η Μουσειολόγος Ανδρομάχη Γκαζή, καθηγήτρια στο Τμήμα Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού του Παντείου Πανεπιστημίου, στο πλαίσιο της έκθεσης πραγματοποιήθηκαν ξεναγήσεις στο κοινό.

Ταυτόχρονα, οργανώθηκε εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Μαρία Κάλλας: Σοπρ'Ανω Κάτω στη Βιβλιοθήκη...», στο οποίο η Ε.Β.Ε προσκάλεσε τους μαθητές να γίνουν μουσικοί ερευνητές σε ένα παιχνίδι μυστηρίου και ανακαλύψεων. Με στόχο, οι μαθητές να ανακαλύψουν τους σημαντικότερους σταθμούς της ζωής της Μαρίας Κάλλας.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε 10.12.2023, 17.12.2023 και 14.1.2024, ώρες 10.30-12 και 13:00-14:30, με διάρκεια ενενήντα λεπτών.

Απευθυνόταν σε παιδιά από οκτώ έως δώδεκα ετών, την υλοποίηση ανέλαβε η Ομάδα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Ε.Β.Ε και η συμμετοχή ήταν δωρεάν.

Η. Επιτάφιος Θρήνος – Εννέα Παραλλαγές

Τέλος αξίζει να αναφερθεί, η έκθεση ζωγραφικής του Κονταράτου Ιωάννη με τίτλο «Επιτάφιος Θρήνος – Εννέα Παραλλαγές». Οργανώθηκε στη μνήμη του Φίλιππου Χ. Τσιμπόγλου, Γενικού Διευθυντή της Ε.Β.Ε (2014 -2023). Ήταν ανοιχτή προς το κοινό για περίπου δύο μήνες και την επιμέλεια της είχε ο Ν. Π. Παΐσιος (<https://www.nlg.gr/listed/ektheseis/>).

Αφίσα της έκθεσης «Επιτάφιος Θρήνος – Εννέα Παραλλαγές».

(πηγή <https://www.nlg.gr/static-page/epitafios-thrinos-ennea-parallages/>).

Δράσεις με αφορμή την επέτειο των διακοσίων χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση

Η Εθνική Βιβλιοθήκη στο πλαίσιο του εορτασμού των διακοσίων χρόνων από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 υλοποίησε έναν αριθμό δράσεων στοχεύοντας στην ανάδειξη άγνωστων πτυχών της Ελληνικής Επανάστασης μέσω σημαντικών τεκμηρίων των συλλογών της, συγκεντρωμένα από την περίοδο του Αγώνα προς τον δρόμο της Απελευθέρωσης και της Ανεξαρτησίας από τον Τουρκικό Ζυγό.

A. Ψηφιακό Αρχείο 1821

Σε συνεργασία με το Κέντρο Έρευνας για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες (ΚΕΑΕ), συμμετείχε στο Ψηφιακό Αρχείο 1821. Με αποτέλεσμα, μεγάλο μέρος των φακέλων του αρχείου των Αγωνιστών της Ε.Β.Ε. να είναι διαθέσιμο δωρεάν στο κοινό σε ψηφιακή μορφή μέσω της πύλης (<https://1821.digitalarchive.gr/>). Μέσω της ψηφιακής πύλης κανείς μπορεί να αντλήσει πληροφορίες για τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες εκείνης της περιόδου, για την βιογραφία των Ηρώων του 1821 καθώς και πληροφορίες για άγνωστους Αγωνιστές.

B. Αριθμός Φύλλου 1821

Στη συνέχεια, υλοποιήθηκε ένας καινούριος κύκλος εκπαιδευτικών προγραμμάτων με τίτλο: Αριθμός Φύλλου 1821. Τα συγκεκριμένα προγράμματα άρχισαν τον Μάρτιο, ολοκληρώθηκαν τον Δεκέμβρη του 2021 και απευθύνονταν στα μέλη του Δικτύου Ελληνικών Βιβλιοθηκών, τα οποία κάλεσαν τα παιδιά όλης της χώρας να λάβουν μέρος στις δράσεις αυτές και μέσα από τεκμήρια, σπάνια έγγραφα και χειρόγραφα από την ειδική συλλογή της Ε.Β.Ε. να ανακαλύψουν μόνα τους και να κατανοήσουν καλύτερα τις πτυχές μιας άλλης εποχής. Στοχεύοντας, στην μελέτη και την γνωριμία με την Ελληνική Επανάσταση του 1821 μέσω μιας άλλης οπτικής γωνίας. Τα συγκεκριμένα εκπαιδευτικά προγράμματα απαρτίζονταν από δύο κύκλους εργαστηρίων, ο πρώτος περιελάμβανε τα εξής εργαστήρια: α) Στίχος... ελεύθερος, β) Δια... χρονική βιβλιοθήκη, γ) Κωδικός: Φιλικός, δ) Φουστανέλες και Σιγκούνια, ε) Οι γυναίκες στον Αγώνα.

Το πρόγραμμα «Στίχος..ελεύθερος», αναφέρεται στο τεκμήριο της Ε.Β.Ε «Υμνος εις την ελευθερίαν», του Διονύσιου Σολωμού και χρονολογείται το 1825. Στόχος του ήταν να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με την ποίηση και να εκφραστούν μέσα από αυτή. Απευθυνόταν σε ηλικίες δέκα και δεκατεσσάρων ετών και είχε διάρκεια ενενήντα λεπτά.

Το δεύτερο πρόγραμμα, «Δια..χρονική βιβλιοθήκη», αναφερόταν στο άρθρο του Ιωάννη Ιάκωβου Μάγερ «Περί του σχηματισμού Ελληνικής εθνικής βιβλιοθήκης, και περί φιλολογίας», όπου είχε δημοσιευθεί στην εφημερίδα Ελληνικά Χρονικά το 1824. Στόχος του, ήταν πέρα από την μελέτη των εφημερίδων, να κατανοηθεί η ανάγκη της τυπογραφίας και της δημιουργίας της Εθνικής Βιβλιοθήκης από μόλις εκείνη την εποχή. Απευθυνόταν επίσης σε ηλικίες δέκα και δεκατεσσάρων ετών και είχε διάρκεια ενενήντα λεπτά.

Το τρίτο πρόγραμμα «Κωδικός: Φιλικός», ήταν αφιερωμένο στους Φιλικούς και στην κατανόηση της χρησιμότητας και του ρόλου της Φιλικής Εταιρείας κατά την διάρκεια της Επανάστασης. Οι πληροφορίες αντλήθηκαν από τεκμήρια του αρχείου των Αγωνιστών. Η διάρκεια του ήταν ενενήντα λεπτά και οι ηλικίες που μπορούσαν να το παρακολουθήσουν ήταν μεταξύ εννέα και δεκατεσσάρων ετών.

Το επόμενο πρόγραμμα με τίτλο «Φουστανέλες και Σιγκούνια», αναφερόταν στο λεύκωμα «Ταξίδι στην Αθήνα και την Κωνσταντινούπολη», το οποίο αποτελεί μέρος της ειδικής συλλογής της Ε.Β.Ε. Το λεύκωμα αυτό είναι ένα ταξιδιωτικό βιβλίο της Ελλάδας του 19^{ου} αιώνα και περιέχει πορτραίτα, τοπία, παραδοσιακές φορεσιές και θρησκευτικές εικόνες. Σκοπός του ήταν τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με την παράδοση και να γνωρίσουν την

παραδοσιακή ενδυμασία των αγωνιστών του 1821 και ποια ήταν η αξία της. Απευθύνονταν σε ηλικίες έξι έως δέκα ετών και διαρκούσε ενενήντα λεπτά.

Το τελευταίο πρόγραμμα του συγκεκριμένου κύκλου εργαστηρίων «Οι γυναίκες στον Αγώνα», είχε σκοπό να αναδείξει την προσφορά και τον ηρωισμό των γυναικών κατά την διάρκεια του Αγώνα και παράλληλα να τονίσει μέσα από τεκμήρια που λειτουργούν ως ιστορικές πηγές πως και οι γυναίκες είχαν θέση στην ενεργό δράση. Το πρόγραμμα απευθύνονταν σε παιδιά μεταξύ έντεκα και δεκατεσσάρων ετών και διαρκούσε ενενήντα λεπτά.

Αγάπη Νιώτη • Αγγελική Κώση • Αγγελική Πάλλη-Βαρβολομαίου • Αγγελίνα Νικήταινα • Αγόρω Αγραφι-
ώτισσα (Καπετάνισσα της Ρούμελης) • Αγωνίστριες • Αδαμαντία Γρηγοριάδου-Παπαθεοδώρου • Αδελφές
Βλαστού • Αδελφή του Δημητρίου Αιινάνα • Αικατερίνη Αλεξάνδρου Μαυροκορδάτου • Αικατερίνη Γκο-
ντύλη • Αικατερίνη (Ρόζα Μπότσαρη-Καρατζά) • Αικατερίνη Θ. Κολοκοτρώνη-Καρούτσου • Αικατερίνη
Ιω. Μακρυγιάννη-Σκουζέ • Αικατερίνη Κωνσταντίνου Ράστη • Αικατερίνη Μαυροκορδάτου-Δοσίου • Αικα-
τερίνη Μενεξέ • Αικατερίνη Μιχαήλ Γκίκα • Αικατερίνη Σούτζου-Βαλέτα • Ακριβή Τσαρλαμπά-Ανδρού-
τσου • Αλεφάντω Ζαννά (Αλεφάντω η Γαλαξιδιώτισσα) • Αλτάνα Γριλλινού-Ιγγλέζου • Ανδρονίκη • Ανδρο-
νίκη Στάρκου • Ανθία Οικονόμου • Άννα Καλλέργη-Κοντογιάννη (Σπανονικόλα) • Άννα Κοντορέπα • Άννα
Λαούπη-Τριτζοπούλου • Άννα του Τρίγκα • Αντιγόνη Γιαννά • Αντωνούσα Καστανοπούλου (οπλαρχηγός/
Καστανοπούλα/Καστανάκη/Καστάνη) • Αργίτισσες • Αρετή Τσιτσιριδοπούλα • Αρχοντού Σταθάκου • Αση-
μίνα Λιδωρίκη-Γκούρα (Γκούραινα/Νταλιάννα) • Βασιλική • Βασιλική Κίτσου Κονταξή-κυρά Βασιλική • Βασι-
λική Μπότσαρη (κύρη του Μ.Μπότσαρη) • Βασιλική Τζαβέλα (Βασιλική η Αγρινιώτισσα) • Γαρυφαλλιά
Μιχάλβη • Γάτσαινα • Γερακάρη • Γεωργαντζά • Γεωργίτσα Σάφακα • Γιαλούρη • Γραφάκαινα • Γριά
Σφακιανή • Γυναίκες απ' το χωριό Λευκαδίτι • Γυναίκες της Αγουλινίτσας • Γυναίκες του Ασω-
πού • Γυναίκες του χωριού Καλλικράτη • Γυφτογιάννενα • Δελή-Μαρία Χαιδευτού • Δέσποινα Σκιαθίτου
-Αρφάνη • Δέσποινα Μισεγιάννη • Δέσποινα Κανάρη • Δέσποινα Παπαδημητρακάκη • Δεσποινού Παπαδη-
μητράκη • Δέσπω Λιακατά • Δέσπω Σέχου Μπότση (Μπότσαρη) • Δέσπω Φώτου Τζαβέλλα • Δέσπω Χρή-
στου Ανδρέου • Δημητράκαινα • Διακουμάκαινα • Δόμνα Βισβίξη-Χατζή (Βισβίζαινα) • Δόμνα Ευφροσύνη
Καλλιμάχη-Σούτζου • Δόμνα Μαργιώρα Ν.Μαυρογένους • Δόμνα Σμαράγδα Σκαρλάτου-Καλλιμάχη • Δομνί-
τσα Ραλλού Καρατζά-Αργυροπούλου • Δούκισσα της Πλακεντίας • Δώρα Ντ' Ιστρία (Ελένη Γκίκα) • Ειρήνη

Τα ονόματα των γυναικών του Αγώνα.

(πηγή <https://network.nlg.gr/arithmos-fylloy-1821-oi-gynaikes-ston-agon/>).

Ο δεύτερος κύκλος των εργαστηρίων «Αριθμός Φύλλου 1821», ξεκινούσε με το εργαστήριο «Φιάμολες και Παντιέρες», εστίαζε στις ναυτικές επαναστατικές σημαίες ,τα σύμβολά τους και είχε σκοπό να εξοικειώσει τα παιδιά με τις σημαίες , την σκοπιμότητα των σινιάλων μεταξύ των ναυτικών και τέλος να τα καθοδηγήσει στην κριτική σκέψη απέναντι στην σκοπιμότητα της δημιουργίας του Διεθνούς Κώδικα Σημάτων. Η διάρκεια του ήταν ενενήντα λεπτά και απευθυνόταν σε παιδιά μεταξύ εννέα και δώδεκα ετών.

Το επόμενο εργαστήριο με τίτλο «Σινιάλα της Νύχτας», είχε σκοπό να πληροφορήσει τους μαθητές πως επικοινωνούσαν τα καράβια τις νύχτες του Αγώνα και να τους ενημερώσει για το σύστημα κρυπτογράφησης τους. Επίσης απευθύνονταν σε μαθητές μεταξύ εννέα και δώδεκα ετών.

Στη συνέχεια, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Εφημερίδα με ... παπιγιόν» , στόχευε στην γνωριμία των παιδιών με τις πρακτικές συντήρησης ενός τεκμηρίου καθώς και στην καλλιέργεια αρχαιακής συνείδησης προκειμένου τα αρχεία να μεταχειρίζονται με ασφάλεια.

Το τελευταίο πρόγραμμα αυτής της σειράς εργαστηρίων είχε τίτλο «Ο Καραγκιόζης αποχαιρετά το '21». Στόχος του ήταν να φέρει τους μαθητές σε επαφή με την ιστορία με τρόπο διασκεδαστικό και αναπαραστατικό, μέσω του Θεάτρου Σκιών. Απευθυνόταν σε ηλικίες έξι έως δέκα ετών και διαρκούσε ενενήντα λεπτά. Η

οργάνωση των παραπάνω δράσεων επιτεύχθηκε μέσω της σελίδας του Δικτύου των Ελληνικών Βιβλιοθηκών (<https://network.nlg.gr/>) .

Γ. Εκθέσεις για το '21

Στην Εθνική Βιβλιοθήκη διοργανώθηκαν εκθέσεις με θέμα την Ελληνική Επανάσταση, όπως αυτή του Θανάση Μακρή με τίτλο «Εν ξιφήρεις». Πρόκειται για μια έκθεση ζωγραφικής με εκατόν έντεκα έργα του Θ. Μακρή στα οποία σχεδιάζε τους ανθρώπους του Αγώνα. Όχι τους ήδη γνωστούς αλλά τους απλούς ανθρώπους που πάλεψαν και αγωνίστηκαν εξίσου για την πατρίδα. Σκοπός της έκθεσης ήταν να αναγνωριστούν μέσα από τα έργα του αυτές οι προσωπικότητες. Η έκθεση είχε διάρκεια δύο μηνών και συνοδεύτηκε από κατάλογο, ο οποίος αποτελεί έκδοση της Ε.Β.Ε. Τέλος, την επιμέλεια της έκθεσης είχε η Κωνσταντίνα Ντακόλια (μεταδιδακτορική ερευνήτρια στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας).

Ακόμη, η Ε.Β.Ε. και το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος συνδιοργάνωσαν την έκθεση με θέμα «Τα τυπογραφεία της Ελληνικής Επανάστασης», με εκθέματα από την ειδική συλλογή της Ε.Β.Ε. Η έκθεση συνοδεύτηκε με ένα αριθμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων , με διαλέξεις αφιερωμένες στα τυπογραφεία και από έναν εκτενή κατάλογο που αποτέλεσε έκδοση της.

Άλλη μια έκθεση που οργανώθηκε το 2021 σε αυτό το πλαίσιο ήταν αυτή με τίτλο «Η επιρροή του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού στη διαμόρφωση του νέου Ελληνικού Κράτους», αποτελούσε μέρος ενός προγράμματος ERASMUS και πραγματοποιήθηκε με στόχο την διεύρυνση των γνώσεων ως προς την επιρροή που άσκησε ο Ευρωπαϊκός Διαφωτισμός εκείνη την περίοδο.

Δ. Οι Αγωνιστές στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Ακολούθησαν κι άλλες δράσεις όπως η «Προβολή και Ανάδειξη προσώπων του Αγώνα», που αφορούσε στην ανάδειξη των Αγωνιστών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπου παρουσίαζαν ιστορίες μέσω του αρχείου Αγωνιστών της Ε.Β.Ε. και του αρχείου των Αγωνιστών του 1821, αναρτώντας κείμενα για την ζωή και το έργο, καθώς και κάποιες φωτογραφίες τους.

Ε. Ξεναγήσεις στο Εργαστήριο Συντήρησης της Ε.Β.Ε

Στη συνέχεια, με αφορμή την Ευρωπαϊκή Ημέρα Αρχείων , υλοποιήθηκε η δράση με τίτλο «200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821: Προετοιμασία τεκμηρίων από το Εργαστήριο Συντήρησης Συλλογών της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος». Στο πλαίσιο της δράσης, πραγματοποιήθηκαν τέσσερις ξεναγήσεις στο Εργαστήριο Συντήρησης της Ε.Β.Ε, με σκοπό οι επισκέπτες να περιηγηθούν στους χώρους και να παρακολουθήσουν από κοντά την διαδικασία της συντήρησης και προετοιμασίας των εκθεμάτων που θα πλαισιώναν την δράση όπως τεκμήρια, βιβλία, πορτραίτα κ.α..

ΣΤ. Ιστορίες για το '21

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθεί, ο κύκλος αναγνώσεων με τίτλο «Ιστορίες για το 21», όπου μέσα από ιδιαίτερες ιστορίες για τον Αγώνα και την Επανάσταση, παρμένες από μυθιστορήματα, παιδικά βιβλία, αλλά και από ιστορικά αρχεία της Ε.Β.Ε, αποσκοπούσε να μυήσει το κοινό στην καθημερινότητα των ανθρώπων του Αγώνα.

Οι Ιστορίες αυτές ήταν διαθέσιμες καθ όλη την διάρκεια του 2021 στο κανάλι της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος στο Youtube, με σκοπό μέσω της δημιουργίας μιας οπτικοακουστικής βιβλιοθήκης, θεατές κάθε ηλικίας να μπορούν να παρακολουθήσουν ευχάριστα μέσω των αφηγήσεων ιστορίες για τα γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασης αλλά ταυτόχρονα και για τους ανθρώπους της.

Τις αφηγήσεις για το 1821 ανέλαβαν: η ηθοποιός Μαρία Ναυπλιώτου, η οποία αφηγήθηκε το απόσπασμα με τίτλο «Οι τρεις Πρώτοι» από το βιβλίο του Τ. Λάππα «Φιλική Εταιρεία: Οι πρόδρομοι του εικοσιένα» (Εκδόσεις Πεχλιβανίδης και Σία).

Η συγγραφέας Αγνή Στρουμπούλη αφηγήθηκε τη «Μαρτυρία Χίου» από το βιβλίο του Νικόλαου Μ. Βαλτικού «Τα δράματα και τα θάματα του 1822 και του 1881 στη Χίο: Οικογενειακές Αναμνήσεις», (Εκδόσεις Φιλοπρόοδος Όμιλος Κάμπου Χίου).

Στη συνέχεια, η ηθοποιός Λίλα Μπακλέση διάβασε το απόσπασμα Ο Σβίτσερο από το βιβλίο του Τάκη Λάππα «Φιλέλληνες στο Εικοσιένα» (Εκδόσεις Πεχλιβανίδης και Σία). Ο σκηνοθέτης, μεταφραστής, ηθοποιός και καλλιτεχνικός διευθυντής του θεάτρου «Πορεία» Δημήτρης Τάρλοου διάβασε το απόσπασμα με τίτλο «Όταν ο Θεοδωράκης Κολοκοτρώνης ανακατώνει τα σχέδια του Εσρέφμπεη», από το βιβλίο του Μ. Καραγάτση «Ο Κοτζαμπάσης του Καστρόπυργου» (Εκδόσεις Εστία). Τέλος, ο Δημήτρης Τάρλοου αφηγήθηκε επίσης το απόσπασμα με τίτλο «Οι κοτζαμπάσηδες και η Ελλάδα», από το βιβλίο του Μ. Καραγάτση «Αίμα χαμένο και κερδισμένο» (Εκδόσεις Εστία) (<https://www.nlg.gr/listed/1821-2021-epeteiakes-drasesis/>).

Ζ. Ψηφιακές εκθέσεις για το '21

Η Εθνική Βιβλιοθήκη δημιούργησε δύο ψηφιακές εκθέσεις με στόχο την εξ αποστάσεως πρόσβαση, προάγοντας έτσι την ισότιμη έρευνα και αναζήτηση. Και οι δύο εκθέσεις αφορούν την περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης.

Η πρώτη έχει τίτλο «Τα τυπογραφεία της Ελληνικής Επανάστασης», και αποτελείται από τις ενότητες: 1821, 1822, 1823, 1824, 1825, 1826, 1827, 1828, 1829, 1849, 1863, Gallery, Συντελεστές. Η δεύτερη ψηφιακή έκθεση έχει τίτλο «Η Επιρροή του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού στη διαμόρφωση του νέου Ελληνικού Κράτους», και αποτελείται από τις ενότητες: Ευγένιος Βούλγαρης, Ρήγας Βελεστινλής, Αδαμάντιος Κοραής, Gallery, Συντελεστές. Εκτός από τις ψηφιακές εκθέσεις διαθέτει και ψηφιακές συλλογές μέσω της πλατφόρμας ψηφιακών συλλογών. Η ψηφιοποίηση αυτών των τεκμηρίων γίνεται μέσω πόρων ή μέσω σημαντικών συνεργασιών Διεθνών Οργανισμών υψηλού επιπέδου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το Αμερικανικό Κέντρο για τη Μελέτη Χειρογράφων της Καινής Διαθήκης (CSNTM) με την πολύτιμη συμμετοχή του οποίου ολοκληρώθηκε το έργο ψηφιοποίησης της συλλογής των χειρογράφων της Καινής Διαθήκης. Το υπάρχον ψηφιοποιημένο υλικό διατίθεται δωρεάν στο κοινό και περιλαμβάνει τα εξής: τεκμήρια από τη Συλλογή

Χειρογράφων, υλικό από τα Σπάνια και Πολύτιμα, Χάρτες, και επιλεγμένα ψηφιοποιημένα Βιβλία της Γενικής Συλλογής. Μερικά από τα ψηφιοποιημένα της αρχεία είναι το Αρχείο Αγωνιστών (Αρχείο Επιτροπής Αγώνος), Αρχείο Γραμματείας Ναυτικών, Αρχείο Βασιλικής Βιβλιοθήκης, Αρχείο Λιβόρνου, Αρχείο Μονάχου, Αρχείο Μνήμονος Ναυπλίας, Αρχείο Νάξου, και τέλος το Αρχείο Ορφανοτροφείου Αιγίνης. Επίσης έχουν ψηφιοποιηθεί και εφημερίδες της συλλογής με τους τίτλους: Ελευθερία (1944-1967), Μακεδονία (1911-1981), Ριζοσπάστης (1917-1983), Εμπρός (1896-1969), Σκριπ (1893-1963), Ακρόπολις (1883-1884) και Ταχυδρόμος Αιγύπτου (1958-1977), οι ψηφιοποιημένες σελίδες των οποίων ανέρχονται στις 270.000. Στόχος αυτής της προσπάθειας είναι να γίνονται τακτικά προσκτήσεις αυτών των ψηφιακών συλλογών και να αποτελούν μια διαχρονική ανοιχτή πύλη έρευνας για τους χρήστες (<https://www.nlg.gr/static-page/psifiakes-ektheseis/>).

Ηλεκτρονικό Αναγνωστήριο

Το ηλεκτρονικό αναγνωστήριο υλοποιήθηκε με αφορμή το «Σχέδιο Υλοποίησης Μετεγκατάστασης της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος», με δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος. Στόχος του ήταν η δωρεάν πρόσβαση σε ελληνόγλωσσα ηλεκτρονικά βιβλία ιστορικά, λογοτεχνικά, επιστημονικά, τεχνών και γενικού ενδιαφέροντος, ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες των αναγνωστών, προάγοντας έτσι την ηλεκτρονική μελέτη και έρευνα.

Πύλη Αρχείου Ελληνικού Ιστού

Η Πύλη Αρχείου Ελληνικού Ιστού δίνει τη δυνατότητα στους χρήστες να πλοηγηθούν στο ιστορικό περιεχόμενο του Ελληνικού Ιστού. Το ιστορικό περιεχόμενο του Ελληνικού Ιστού αποτελεί ξεχωριστή συλλογή ιστοπεριεχομένου που περιλαμβάνει στιγμιότυπα όλων των ιστότοπων του τομέα .gr από το 1996 έως σήμερα. Η υπηρεσία αναπτύχθηκε σε συνεργασία με το Internet Archive, τον διεθνή οργανισμό που συλλέγει και διατηρεί το περιεχόμενο του παγκόσμιου ιστού.

Μέσω της Πύλης παρέχεται η δυνατότητα αναζήτησης στη συλλογή είτε με λέξεις κλειδιά είτε με URL. Η αναζήτηση περιλαμβάνει ιστοσελίδες, καθώς και άλλους τύπους αρχείων: εικόνες, αρχεία ήχου, βίντεο, PDF.

Το πρώτο έργο αρχειοθέτησης υλοποιήθηκε με αφορμή του προγράμματος Σχέδιο Μετεγκατάστασης της Εθνικής Βιβλιοθήκης στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (2015-2017) και ειδικότερα με αφορμή τις δράσεις Ψηφιακές Υπηρεσίες της Ε.Β.Ε σε συνεργασία με την Ερευνητική Ομάδα Εξόρυξης Γνώσης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Κατά την διάρκεια του έργου, το οποίο ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2017, οργανώθηκαν δύο μαζικές και τρεις θεματικές συγκομιδές με τις αντίστοιχες συλλογές ιστού.

Ακόμη, υλοποιήθηκε το Εθνικό Σύστημα Αρχειοθέτησης του Ελληνικού Ιστού, με στόχο να διαχειρίζεται το υλικό για τον επιμελητή των συλλογών αλλά ταυτόχρονα να λειτουργεί ως μηχανή αναζήτησης και ανάκτησης του περιεχομένου για τον ερευνητή. Τέλος, η Εθνική Βιβλιοθήκη συμβάλλει στις συνεργατικές συλλογές του Διεθνούς Οργανισμού International Internet Preservation Consortium. Οι οργανισμοί και τα μέλη του συλλέγουν ιστότοπους για θέματα παγκόσμιας σημασίας όπως η κλιματική αλλαγή, η προσφυγική κρίση, επίσης για γεγονότα όπως οι ευρωεκλογές και οι Ολυμπιακοί Αγώνες. Πρόκειται για μία επισκόπηση σημαντικών γεγονότων που είναι διαθέσιμα μέσω των συλλογών του Παγκόσμιου Ιστού (<https://netpreserve.org/projects/collaborative-collections/>).

Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Μέσω των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων παρέχονται καλύτερες δυνατότητες αξιοποίησης των Βιβλιοθηκών στην Ευρώπη και τεχνογνωσίας σε τοπικό, Εθνικό και Διεθνές επίπεδο.

A. Διαπίστευση Erasmus+ (2021-2027)

Το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Διαπίστευση Erasmus+ (2021-2027)», είναι ένα έργο, το οποίο θα ολοκληρωθεί το 2027 και έχει στόχο μέσα από επιμορφωτικές επισκέψεις και δράσεις, σε συνεργασία με Βιβλιοθήκες και Πολιτιστικά Ιδρύματα της Ευρώπης να ενισχύσει την εξέλιξη του Ευρωπαϊκού Προσανατολισμού της Ε.Β.Ε, και να διαδώσει καλές πρακτικές στον χώρο της Βιβλιοθηκονομίας, με επαγγελματίες από το εξωτερικό συνάπτοντας συνεργασίες σε Διεθνές επίπεδο.

B. Erasmus+ Κινητικότητα προσωπικού (2022-2023)

Στο πλαίσιο του παραπάνω προγράμματος υλοποιήθηκε το πρόγραμμα με τίτλο «Erasmus+ Κινητικότητα προσωπικού (2022-2023)», σκοπός του έργου, το οποίο συγχρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Erasmus+ της Ε.Ε είναι να προάγει την διασυνοριακή ανταλλαγή μεταξύ των μελών της Ε.Β.Ε με Πολιτιστικά Ιδρύματα της Ευρώπης.

Γ. Erasmus + Το μέλλον της πολιτιστικής κληρονομιάς στη Νεότερη Ευρώπη

Ακόμη, η Εθνική Βιβλιοθήκη συμμετείχε στο πρόγραμμα «Erasmus + Το μέλλον της πολιτιστικής κληρονομιάς στη Νεότερη Ευρώπη», στόχος του ήταν να προωθήσει καινοτόμους παιδαγωγικούς και επιστημονικούς μεθόδους Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς, εστιάζοντας σε λογοτεχνικές πηγές, χειρόγραφα και σπάνια βιβλία καθώς και στη μελέτη τους, από κοινού με σημαντικές βιβλιοθήκες της Ευρώπης, όπως την Κρατική Βιβλιοθήκη του Βερολίνου, την Εθνική Βιβλιοθήκη της Λετονίας, τις Βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου της Μπολόνιας και του Πανεπιστημίου Jagiellonian στην Κρακοβία και τη Βιβλιοθήκη του Μπορντώ. Το Πανεπιστήμιο του

Potsdam στη Γερμανία συντόνιζε το έργο με τη συμμετοχή επτά ακόμη Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων και άλλων Πολιτιστικών Φορέων. Τα αναμενόμενα αποτελέσματά του, ειδικά τα ψηφιακά ερευνητικά υποέργα που αφορούν σε λογοτεχνικές πηγές της πολιτιστικής κληρονομιάς, είναι ιδιαίτερης αξίας για τη Διεθνή ερευνητική κοινότητα και αναμένεται να εμπνεύσουν περαιτέρω δράσεις ερευνητικής καινοτομίας, καθώς και νέες συνεργασίες ανάμεσα σε Πανεπιστήμια, Βιβλιοθήκες και Μουσεία της Ελλάδας και του εξωτερικού. Στο πλαίσιο του έργου, η Εθνική Βιβλιοθήκη οργάνωσε την έκθεση με τίτλο «Η επιρροή του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού στη διαμόρφωση του νέου Ελληνικού Κράτους», όπου εκτέθηκαν για πρώτη φορά στο κοινό έργα διάσημων στοχαστών του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού μαζί με τις ελληνικές μεταφράσεις τους, από σημαντικούς εκπροσώπους του Νεοελληνικού Διαφωτισμού. Η έκθεση πραγματοποιήθηκε από 29.12.21 έως 27.02.22 ταυτόχρονα και στον ίδιο χώρο με την έκθεση της Ε.Β.Ε «Τα τυπογραφία της Ελληνικής Επανάστασης», και προσέλκυσε οκτώ χιλιάδες διακόσιους τριάντα ένα επισκέπτες.

Επίσης, υλοποιήθηκε μια ψηφιακή έκδοχή της έκθεσης στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, διαθέσιμη σε Παγκόσμιο επίπεδο μέσω της νέας ιστοσελίδας Digital Exhibitions. Επιπροσθέτως, δημιούργησε θέσεις πρακτικής άσκησης για φοιτητές σε όλη την Ευρώπη, οι οποίες μετά την ολοκλήρωση του έργου εξακολουθούν να ισχύουν κατόπιν αίτησης και έγκρισης από τα αρμόδια τμήματα της Ε.Β.Ε. Τέλος, διοργανώθηκε ημερίδα στους χώρους της μαζί με το Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Περίπου 70 καθηγητές και φοιτητές από Ευρωπαϊκά Πολιτιστικά Ιδρύματα παρακολούθησαν τα εργαστήρια. Το έργο χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ολοκληρώθηκε στις 31.12.2022.

Δ. Erasmus+ project: LIB(e)RO (2016-2018)

Τέλος αξίζει να επισημανθεί, το πρόγραμμα «Erasmus+ project: LIB(e)RO (2016-2018)», το οποίο αναπτύχθηκε και υλοποιήθηκε από μια ομάδα εταίρων από την Αυστρία, τη Γερμανία και την Ελλάδα. Το Danube-University Krems στην Αυστρία ήταν ο συντονιστής του έργου, ενώ το Πανεπιστήμιο του Passau (Γερμανία) και η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας ενεργούσαν ως στρατηγικοί εταίροι.

Σκοπός της δημιουργίας μιας πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης στο πλαίσιο του έργου LIB(e)RO, ήταν να αξιοποιήσει τις δυνατότητες των βιβλιοθηκών ως χώρους μάθησης ανηλίκων προσφύγων για την απόκτηση γλωσσικών δεξιοτήτων καθώς και διαπολιτισμικής κατανόησης, ώστε να βρουν τον δικό τους δρόμο σε ένα νέο κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο (<https://www.nlg.gr/listed/eyropaika-programmata/>).

Το έργο «Ενίσχυση Δημοσίων Βιβλιοθηκών», έχει ως αντικείμενο την δημιουργία ενός λειτουργικού σύγχρονου βιβλιοθηκονομικού συστήματος (Κοha) στις Βιβλιοθήκες, το οποίο να συγκεντρώνει όλα τα δεδομένα και μεταδεδομένα κάθε Βιβλιοθήκης στο νέο σύστημα. Τα έξοδα του έργου αποτέλεσαν εξ ολοκλήρου δαπάνη από τον προϋπολογισμό της Ε.Β.Ε. Η εγκατάσταση του Κοha έγινε σε εικονικά μηχανήματα που παρέχει το ΕΔΥΤΕ (πρώην ΕΔΕΤ). Η Ε.Β.Ε προχώρησε στην ολοκλήρωση του έργου μέσω τριών φάσεων. Στόχος ήταν η προσφορά υπηρεσιών μετάπτωσης δεδομένων στο βιβλιοθηκονομικό σύστημα Κοha και η υποστήριξη της λειτουργίας του για το σύνολο των δημοσίων Βιβλιοθηκών. Η Ε.Β.Ε προσκάλεσε όλες τις δημόσιες Βιβλιοθήκες της χώρας. Στην πρώτη φάση της πραγματοποίησης του έργου συμμετείχαν δέκα Βιβλιοθήκες, δέκα επιπλέον στη δεύτερη φάση και έντεκα επιπλέον Βιβλιοθήκες συμμετείχαν στην τρίτη φάση. Όλες οι δημόσιες Βιβλιοθήκες που συμμετέχουν στο έργο αποκτούν ένα σύγχρονο, λειτουργικό βιβλιοθηκονομικό σύστημα που καλύπτει όλες τις ανάγκες διαχείρισης των συλλογών τους και παροχής υπηρεσιών στους χρήστες. Μάλιστα κάποιες εξ αυτών επέχουν για πρώτη φορά με αφορμή το συγκεκριμένο έργο ,βιβλιοθηκονομικό σύστημα. Μέχρι σήμερα έχουν υλοποιηθεί τριάντα ένα εγκαταστάσεις Κοha, με διακόσιες οκτώ χιλιάδες πεντακόσιες εξήντα τέσσερις εγγραφές χρηστών, οκτακόσιες ενενήντα πέντε χιλιάδες επτακόσιες είκοσι έξι βιβλιογραφικές εγγραφές, χίλιες εβδομήντα εννέα χιλιάδες πεντακόσια εξήντα αντίτυπα τεκμηρίων, και χίλιες σαράντα οκτώ χιλιάδες επτακόσιες είκοσι δύο εγγραφές καθιερωμένων όρων.

Το έργο αποδεικνύει την ανάγκη τυποποίησης των δεδομένων των βιβλιοθηκών προκειμένου να υπάρξει διαλειτουργικότητα, ορίζει την κοινή προετοιμασία για μελλοντική μετάβαση στο MARC21, τη χρήση νέων προτύπων, όπως BIBFRAME, LRM, RDA, και τονίζει τη σημαντική εξοικονόμηση πόρων με αποτέλεσμα σημαντικοί πόροι να διατίθενται και σε άλλες εργασίες, όπως η καταλογογράφηση. Οι δημόσιες Βιβλιοθήκες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα είναι της Αίγινας, Αμφίκλειας, Ανδρίτσαινας, Αρεόπολης, Αταλάντης, Βυτίνας, Γρεβενών, Δημητσάνας, Δράμας, Έδεσσας, Ελευθερούπολης, Ζαγοράς, Ζακύνθου, Καλαμάτας, Καρπενησίου, Κέρκυρας, Κιλκίς, Λευκάδας, Μολάων, Μουζακίου, Ναυπάκτου, Ναυπλίου, Πεταλιδίου, Πύργου, Ρεθύμνου, Ρόδου, Σερρών, Σιάτιστας, Σπάρτης, Τρίπολης, και Χαλκίδας. Τέλος, άλλη μια σημαντική δράση ήταν η Καλοκαιρινή Εκστρατεία Ανάγνωσης και Δημιουργικότητας 2023, η οποία διοργανώθηκε από την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος και ολοκληρώθηκε με την συνεργασία της Ε.Β.Ε και του Ε.Κ.Π.Α, και συγκεκριμένα του Εργαστηρίου Παιδαγωγικών Εφαρμογών και Παραγωγής Εκπαιδευτικού Υλικού, του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης με υπεύθυνο τον Διευθυντή του Καθηγητή Κωνσταντίνου Δ. Μαλαφάντη. Σκοπός αυτής της εκστρατείας ήταν τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με τα βιβλία των ενηλίκων, με τα αναγνώσματά τους, με την αξία της φιλίας και να ταξιδέψουν σε διάφορα μέρη της χώρας μέσα από λογοτεχνικά αφηγήματα και συγκεκριμένα μέσα από τα έργα των συγγραφέων Άλκης Ζέη και της Ζωρζ Σαρή (<https://www.nlg.gr/static-page/libraries-opacs/>).

Ψυχαγωγικές Δράσεις

Η Καλοκαιρινή Εκστρατεία 2023 με τίτλο «100 ακριβώς! Θησαυροί της Άλκης και της Ζωρζ...», ξεκίνησε στις 16/6/23 και ολοκληρώθηκε στις 9/9/23. Οι δράσεις αυτές συνδέθηκαν με έργα των δύο συγγραφέων και οδήγησαν σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες βασισμένες σε θέματα όπως η ιστορία, τα συνθήματα, τα ταξίδια, οι καλοκαιρινές συναντήσεις, κ.ά. που έλαβαν χώρα στην Ε.Β.Ε. Η Καλοκαιρινή Εκστρατεία 2023 εκτός των άλλων αποτελούνταν από την ενότητα «Το Ραδιόφωνο της Καλοκαιρινής Εκστρατείας», με συνεντεύξεις ανθρώπων που γνώρισαν τις δύο συγγραφείς, μοιράζονται σημαντικές στιγμές που έζησαν μαζί τους. Τέλος, οι ηχογραφημένες αναγνώσεις οδήγησαν τους αναγνώστες στην πιο κοντινή βιβλιοθήκη και όλοι μπορούσαν να τις ακούσουν οποιαδήποτε στιγμή σκανάροντας ένα QRcode (<https://www.nlg.gr/static-page/kalokairini-ekstrateia-anagnosis-kai-dimioyrgikotitas/>) .

Εκπαιδευτικά Προγράμματα

Η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος εκτός των άλλων, οργανώνει κάθε χρόνο και εκπαιδευτικά προγράμματα σχεδιασμένα τόσο για παιδιά όσο και για ενήλικες στις εγκαταστάσεις της στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος και στο ιστορικό της κτήριο το Βαλλιάνειο Μέγαρο. Μαθητές κάθε ηλικίας έχουν τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με τις συλλογές και τα αρχεία της Ε.Β.Ε μέσα από τη συμμετοχή τους σε διασκεδαστικές δράσεις. Για το σχολικό έτος 2023-2024 έχουν οργανωθεί προγράμματα που περιέχουν δράσεις δημιουργικής γραφής, εικαστικών, τέχνης, μουσικής, φυσικής, μαθηματικών, φωτογραφίας με στόχο την διάδοση της γνώσης. Το πρόγραμμα αποτελείται από δράσεις από τα εκπαιδευτικά προγράμματα «Αλλά ΖΩ Σελίδα...επιστροφή στη βιβλιοθήκη» και από τα «Σημειωματάρια Τέχνης», που πραγματοποιούνται στις εγκαταστάσεις της Ε.Β.Ε στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος.

A. Καινούριος φίλος στη Βιβλιοθήκη

Αρχικά, το πρόγραμμα με τίτλο «Καινούριος φίλος στη Βιβλιοθήκη», για παιδιά πέμπτης και έκτης δημοτικού, και διάρκεια ενενήντα λεπτών, όπου τα παιδιά της Βιβλιοθήκης καλωσορίζουν τον Σιλάν με το κουτί του, τον Μελάκ που είναι μόνος, τον Φερεϋντούν με τον χαρταετό του, τον Ναβίντ που δεν ήρθε για διακοπές, την Αϊσέ το «σκληρό καρύδι», τον Μπαντάουι, τον πρίγκιπα Αμίρ, τη Ζαχρά και τον Νικόλα, τη Νουρ, τον Σαιντ, και τη Μαλάλα.

Διαβάζουν τις ιστορίες τους, τις περιπέτειες τους, τα ταξίδια τους, και μαθαίνουν να διαχωρίζουν έννοιες όπως αυτή του «πρόσφυγα» και του «μετανάστη». Πρόκειται για μια συνάντηση γνωριμίας με πραγματικούς ήρωες που ζουν ανάμεσά μας ή λογοτεχνικούς που ζουν στις Βιβλιοθήκες.

B. Σημειωματάριο Ζωγραφικής 1

Στη συνέχεια, ακολουθεί το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Σημειωματάριο Ζωγραφικής 1», για παιδιά του νηπιαγωγείου και δευτέρας δημοτικού, με διάρκεια ενενήντα λεπτών.

Σκοπός του προγράμματος είναι τα παιδιά να αφήσουν ελεύθερη την φαντασία, και να ξεδιπλώσουν τα ταλέντα τους παρασυρόμενα από την τέχνη, όπως έκανε και η Σόνια Ντελονέ. Η τέχνη αποτελεί μοναδικό τρόπο έκφρασης για τον άνθρωπο χωρίς όρια, διακριτή σε οτιδήποτε υπάρχει τριγύρω μας, κάτι που η Ντελονέ το είχε αντιληφθεί και πίστευε πως η ζωή και η τέχνη έχουν την ίδια έννοια.

Γ. Σημειωματάριο Ζωγραφικής 2

Επιπλέον, το πρόγραμμα «Σημειωματάριο Ζωγραφικής 2», για μαθητές τετάρτης και έκτης δημοτικού με διάρκεια επίσης ενενήντα λεπτών. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα ελεύθερης ζωγραφικής ώστε μέσα από τη ζωγραφική οι μαθητές να εκφράσουν τις σκέψεις τους με πάθος, να δώσουν μορφή σε αυτά που τους εμπνέουν, να απαλλαγούν από τους φόβους τους και να ταξιδέψουν με τη φαντασία σε μέρη που αγαπούν. Όπως έκανε και η γνωστή καλλιτέχνιδα Φρίντα Κάλο.

Δ. Σημειωματάριο Φωτογραφίας

Άλλο ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα είναι αυτό με τίτλο «Σημειωματάριο Φωτογραφίας», για τους μαθητές της πρώτης και τρίτης δημοτικού. Οι οποίοι, στο συγκεκριμένο πρόγραμμα διδάσκονται πως μέσω της φωτογραφίας μπορούν να κρατήσουν για πάντα κοντά τους ότι αγαπούν λ.χ. ένα σπάνιο τοπίο, μια ιδιόμορφη συνύπαρξη ζώων στο δάσος, έναν άνθρωπο. Μια φωτογραφική μηχανή είναι το μέσο αποτύπωσης των αγαπημένων μας στιγμών και πραγμάτων αλλά μπορεί και η ίδια να αποτελέσει αντικείμενο αγάπης, όπως συνέβη στην περίπτωση του βραβευμένου φωτογράφου Σεμπαστιάο Σαλγκάδο. Τα ξεχωριστά κλικ ενός ανθρώπου μπορούν να φτάσουν σε κάθε γωνιά του πλανήτη, προκαλώντας σε άλλους όμορφα συναισθήματα ή ακόμη και προβληματισμό για αυτά που συμβαίνουν σε οποιαδήποτε γωνιά του πλανήτη.

Ε. Ταινία μικρού μήκους «(Scripta... Volant), Τα γραπτά πετούν»

Κλείνοντας τον κύκλο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων της Ε.Β.Ε, ακολουθεί η δράση με τίτλο «(Scripta... Volant), Τα γραπτά πετούν», για τα παιδιά της τρίτης γυμνασίου έως δευτέρας λυκείου, και διάρκεια δύο ορών. Πρόκειται για την προβολή μιας μικρού μεγέθους βραβευμένης ταινίας animation, η οποία αποτελεί αφύπνιση για τα παιδιά που έλαβαν μέρος στη δράση με στόχο να αναρωτηθούν, να αναζητήσουν και να καταγράψουν κάποιες από τις εκδοχές του αλληγορικού περιεχομένου της. Οι μαθητές εργάζονται ομαδικά, ανταλλάσσουν απόψεις και παραθέτουν τις παρατηρήσεις και τις σκέψεις τους σχετικά με την σημασία του βιβλίου, και ταυτόχρονα με τη σημασία του στον πνευματικό βίο του ανθρώπου.

Όλες οι δράσεις στοχεύουν στην έρευνα αντλώντας πληροφορίες από εφημερίδες και περιοδικά από τις συλλογές της Ε.Β.Ε. Η συμμετοχή σε όλα τα εκπαιδευτικά

προγράμματα της Ε.Β.Ε είναι δωρεάν, και απευθύνονται τόσο σε σχολικές ομάδες, όσο και σε οικογένειες (https://www.nlg.gr/static-page/ekpaideusi_genikes-plirofories/).

Ξεναγήσεις

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθεί, πως η Ε.Β.Ε στο πλαίσιο της εξωστρέφειας οργανώνει ξεναγήσεις στις νέες της εγκαταστάσεις στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, κατόπιν ηλεκτρονικής υποβολής αιτήματος ξενάγησης.

Κατά τη διάρκεια της ξενάγησης το κοινό έχει την δυνατότητα να ανακαλύψει την ιστορία της Ε.Β.Ε από τα πρώτα στάδια της λειτουργίας της έως και τη μετεγκατάστασή της στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, καθοριστικό γεγονός για τη μετάβασή της στη νέα ψηφιακή εποχή. Παράλληλα, οι επισκέπτες ενημερώνονται για τις νέες υπηρεσίες, τη δυνατότητα πρόσβασης και χρήσης αυτών. Οι ξεναγήσεις ατομικές, ομαδικές ή σχολικές στο κτίριο της Ε.Β.Ε στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος είναι δωρεάν και πραγματοποιούνται από Τρίτη έως Παρασκευή, 09:30 με 14:30 , με διάρκεια εξήντα λεπτών, και αριθμό συμμετεχόντων ανά ξενάγηση δέκα έως είκοσι πέντε ατόμων (<https://www.nlg.gr/listed/xenagiseis/>).

2.3.α: Εθνικό Ιστορικό Μουσείο: Ιστορική Αναδρομή.

Η Ιστορική Εθνολογική Εταιρεία της Ελλάδος (Ι.Ε.Ε.Ε), Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, ιδρύθηκε το 1882 από φιλόστορες Έλληνες διανοούμενους με ευρύτερη παιδεία, κοινωνικό κύρος και βαθύτατη εθνική συνείδηση.

Με τη σύσταση και λειτουργία του Μουσείου της από το 1884, το οποίο είναι το πρώτο Μουσείο του νεότερου Ελληνισμού και αποτελεί «θησαυροφυλάκιο» των εθνικών μας κειμηλίων, του Αρχείου της με ιστορικά έγγραφα και έντυπα από το δέκατο έκτο αιώνα, καθώς και με τη Βιβλιοθήκη της με σπάνιες εκδόσεις που αφορούν στην ιστορία, την τέχνη και τον πολιτισμό της ίδιας περιόδου, επιτελεί σπουδαίο εθνωφελές και κοινωφελές έργο.

Καθ' όλο το χρονικό διάστημα της διαδρομής της δεν παρέκλινε από τους σκοπούς που έθεσαν οι ιδρυτές της και οι οποίοι συμπυκνώνονται στο ακόλουθο απόσπασμα, προερχόμενο από την πρώτη προκήρυξη της Ι.Ε.Ε.Ε, την οποία υπογράφουν ο Πρόεδρος Τιμολέων Φιλήμων και ο Γραμματέας Ν. Γ. Πολίτης: «ανάγκη (είναι) πρωτίστως να γνωρίση το έθνος εαυτό, δήλον ότι να γνωρίση επηκριβωμένως την ιδίαν ιστορίαν, κατά την ευρυτάτην έννοιαν αυτής, την περιλαμβάνουσιν την εξέτασιν ου μόνον των συμβάντων αλλά και του ανθρώπου, ου μόνον των εν διαφόροις περιόδοις του εθνικού βίου επελθόντων γεγονότων, αλλά και των επικρατουσών τότε ιδεών και της καθόλου κοινωνικής καταστάσεως, ων απόρροια ήσαν τα γεγονότα εκείνα».

Στην ίδια προκήρυξη, επίσης, επισημαίνεται: «Τα σπουδαιότερα των εγγράφων του Αρχείου, αι συλλογαί γλωσσικής ύλης και περιγραφαί των κυριοτέρων αντικειμένων του Μουσείου θα εκδίδονται εν ιδίω περιοδικώ συγγράμματι και εν άλλοις δημοσιεύμασιν, εφ' όσον οι πόροι της Εταιρείας θα επιτρέπωσι τούτο».

Από το δεύτερο χρόνο της ίδρυσής της, το 1883, η Εταιρεία άρχισε να εκδίδει το επιστημονικό της περιοδικό, «Δελτίον της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος», στους τριάντα δύο τόμους του οποίου έχουν δημοσιευθεί από έγκριτους καταξιωμένους επιστήμονες, Έλληνες και Ευρωπαίους, αξιόλογες μελέτες σχετικές με την ιστορία, λαογραφία, τέχνη και γενικά τον πολιτισμό του νεότερου Ελληνισμού.

Σε όλη τη διάρκεια του βίου της η Εταιρεία, εκτός από το επιστημονικό της περιοδικό, έχει εμπλουτίσει την ελληνική βιβλιογραφία με σπουδαίες επιστημονικές και εκπαιδευτικές εκδόσεις. Στο πλαίσιο της εκδοτικής της δραστηριότητας εντάσσεται και η σειρά των έως σήμερα εκδοθέντων ετησίων επιτραπέζιων ημερολογίων της. Τα ημερολόγια αυτά απευθύνονται στο ευρύτατο κοινό, στο οποίο προσφέρουν καθοριστικά στοιχεία που αφορούν στην ιστορία και τον πολιτισμό του νεότερου Ελληνισμού (Μινώτος, 2015, σ.7-8).

Η έναρξη και λειτουργία του Μουσείου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την πρώτη επίσημη δημόσια πανελλήνια παρουσία της Εταιρείας, την 25^η Μαρτίου 1884, όταν, με τη συνεργασία του Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός», οργάνωσε πανηγυρικά, σε αίθουσα του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου την «Έκθεση Μνημείων του Ιερού Αγώνος» με την εποπτεία του εθνικού μας ιστοριογράφου Κωνσταντίνου Παπαρρηγόπουλου. Στην έκθεση αυτή κλήθηκαν να συμμετάσχουν όλοι όσοι είχαν στην κατοχή τους ιστορικά κειμήλια. Οι οικογένειες των αγωνιστών του 1821 ανταποκρίθηκαν μ' ενθουσιασμό και εμπιστοσύνη σ' αυτή την πρόσκληση. Σημαίες, όπλα και στολές αλλά και έγγραφα από τον Ιερό Αγώνα προσφέρθηκαν για να εκτεθούν, καθώς και ακρόπρωρα, σημαίες πλοίων της Επαναστάσεως και προσωπογραφίες Αγωνιστών.

Η συρροή του κόσμου ήταν πρωτοφανής. Οι περιγραφές στον τύπο της εποχής ήταν χαρακτηριστικές και ενθουσιώδεις. Όταν έληξαν οι πανηγυρισμοί και έφτασε η ώρα να διαλυθεί αυτή η μοναδική στο είδος της έκθεση, οι περισσότεροι εκθέτες και ιδιαίτερα οι απόγονοι των Αγωνιστών της Ανεξαρτησίας που είχαν προσφέρει τα ιερά κειμήλια για να εκτεθούν προσωρινά, τα κατέθεσαν οριστικά στην Εταιρεία.

Τα κειμήλια αυτά αποτέλεσαν την πρώτη μόνιμη έκθεση του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, η οποία από το 1884 στεγάστηκε στο Πολυτεχνείο ύστερα από ενέργειες του Δ. Σ. της Εταιρείας και με την υποστήριξη του Χαριλάου Τρικούπη. Ο εμπλουτισμός των συλλογών του Μουσείου συνεχιζόταν με αμείωτο ρυθμό. Οι δωρεές ήταν αθρόες, αλλά και επιλεκτικές αγορές κειμηλίων δεν έλειψαν.

Η περισυλλογή όμως των κειμηλίων δεν περιορίστηκε μόνο στα στενά όρια του μικρού ελληνικού βασιλείου της εποχής. Η αναζήτηση επεκτάθηκε και στις περιοχές του υπόδουλου Ελληνισμού, την Ήπειρο, τη Μακεδονία, τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, τη Μικρά Ασία και την Κύπρο, όπου ζούσε ένας ακμαίος ελληνικός πληθυσμός πολύ μεγαλύτερος σε αριθμό από εκείνον που είχε ελευθερωθεί.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Εταιρεία οργάνωσε συγκεκριμένες αποστολές στις παραπάνω περιοχές. Έγινε μάλιστα το 1885 και ένας περίπλους τριών μηνών, μελών της Εταιρείας με το εύδρομο του Πολεμικού Ναυτικού «Ο Ναύαρχος Μιαούλης» που διατέθηκε γι' αυτό το σκοπό. Η αποστολή επισκέφθηκε πολλά νησιά των Κυκλάδων και των Βορείων Σποράδων αρχικά, τη Θεσσαλονίκη, το Άγιον Όρος, την Καβάλα, τη Λήμνο, τη Σαμοθράκη και τις ακτές της Μακεδονίας και της Θράκης, τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και τα Δωδεκάνησα, τη Σμύρνη, την Έφεσο και τα παράλια της Μικράς Ασίας έως την Κύπρο και τις ακτές της Συρίας έως την Αλεξάνδρεια.

Σε κάθε σταθμό περισυλλεγόταν ό,τι ήταν δυνατόν να συγκεντρωθεί με προσφορές αλλά και με αγορές (αντικείμενα, έγγραφα, παραδοσιακές φορεσιές, έργα λαϊκής τέχνης, κ.ά.).

Συγχρόνως, οι Έλληνες κάτοικοι των περιοχών αυτών ανέλαβαν να συγκεντρώσουν και να αποστείλουν αργότερα στην Εταιρεία για το Μουσείο, ό,τι ήταν δυνατόν να βρεθεί και να περισωθεί και έχουμε αρκετές τέτοιες αποστολές. Έτσι εμπλουτίστηκαν

οι παλαιότερες συλλογές του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου και η προσπάθεια συνεχίστηκε και συνεχίζεται αδιάλειπτα έως τις μέρες μας ανάλογα με τα μέσα και τις δυνατότητες του Μουσείου.

Το Μουσείο στη νέα του μορφή άνοιξε για το κοινό το Πάσχα του 1896, τις παραμονές της έναρξης των πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων. Έλληνες και ξένοι που είχαν φθάσει στην Αθήνα για να παρακολουθήσουν τους αγώνες επισκέφθηκαν το Μουσείο.

Τις επόμενες δεκαετίες τα κειμήλια πλήθαιναν συνεχώς από δωρεές και αγορές και ο χώρος του Πολυτεχνείου δεν επαρκούσε πλέον για την κανονική ανάπτυξη του Μουσείου της Εταιρείας. Έτσι γίνονταν διάφορες σκέψεις για την εξεύρεση ενός κατάλληλου ευρύτερου χώρου.

Το 1932 επικειμένης της μεταστεγάσεως Βουλής και Γερουσίας στο κτήριο των Παλαιών Ανακτόρων, έγινε από τον Ελευθέριο Βενιζέλο η αρχική παραχώρηση του κτηρίου της Παλαιάς Βουλής προς την Ιστορική και Εθνολογική Εταιρεία της Ελλάδος για τη μόνιμη εγκατάσταση του Μουσείου της.

Η παραχώρηση επανελήφθη και από την Κυβέρνηση Τσαλδάρη το 1935, μετά τη μεταφορά και εγκατάσταση της Βουλής στο κτήριο των Παλαιών Ανακτόρων.

Από το 1938 έγιναν ενέργειες και τον Μάρτιο του 1940 κινήθηκε η διαδικασία για την οριστική εγκατάσταση του Μουσείου στο κτήριο της Παλαιάς Βουλής. Μεσολάβησε όμως ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και τα κειμήλια του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου φυλάχτηκαν σε ιδιαίτερο ασφαλές καταφύγιο (στο χώρο του Αρχαιολογικού Μουσείου) για να προστατευθούν. Εκεί παρέμειναν καθ' όλο το διάστημα του Πολέμου και της Κατοχής.

Μετά την Απελευθέρωση όμως, επειδή καθυστερούσε η παράδοση του κτηρίου της Παλαιάς Βουλής, έγινε μίσθωση ενός οικήματος στη λεωφόρο Αμαλίας 38, του Συλλόγου Απόρων Γυναικών, όπου εκτέθηκαν προσωρινά τα κειμήλια του Μουσείου.

Τέλος το 1960 παραδόθηκε οριστικά το κτήριο της Παλαιάς Βουλής για τη στέγαση του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου και συγχρόνως ανελήφθησαν ορισμένες υποχρεώσεις από την Ελληνική Πολιτεία για την επιχορήγηση της Εταιρείας, ώστε να είναι δυνατή η φύλαξη και η απρόσκοπτη λειτουργία του Μουσείου. Μετά από δύο ετών έργα αποκατάστασης το κτήριο παραδόθηκε στην Ιστορική και Εθνολογική Εταιρεία. Το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο άνοιξε οριστικά για το κοινό το 1962.

Έκτοτε δεν έπαυσε να εκσυγχρονίζεται, χωρίς ποτέ να χάνει το σταθερό του χαρακτήρα. Σήμερα το Μουσείο, με τη μόνιμη έκθεσή του ανοικτή στο κοινό, έχει έντονο παιδευτικό χαρακτήρα ο οποίος ενισχύεται από εκπαιδευτικά προγράμματα.

Οργανώνει εκθέσεις περιοδικές, από τις πλούσιες συλλογές του και πραγματοποιεί εκδόσεις που τεκμηριώνουν και εκλαϊκεύουν την ιστορική μνήμη και συμβάλλουν

στην εθνική αυτογνωσία. Οι δραστηριότητες αυτές επιτυγχάνονται με ένα καλά επιλεγμένο και πρόθυμο επιστημονικό, τεχνικό και φυλακτικό προσωπικό.

Ακόμα μέσα στους σκοπούς του Μουσείου, είναι η βοήθεια προς άλλα μικρότερα περιφερειακά ιστορικά και λαογραφικά μουσεία, με τα οποία συνεργάζεται και υποστηρίζει.

Το 1979 περιήλθε στην Ιστορική Εθνολογική Εταιρεία η οικία του Λάζαρου Κουντουριώτη στην Ύδρα – δωρεά Παντελή και Ευφροσύνης Κουντουριώτη - η οποία με εξαιρετικές δυσκολίες και με την αρωγή του Υπουργείου Πολιτισμού αναστηλώθηκε (1994) και από το 2001 οργανώθηκε και λειτουργεί ως παράρτημα του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου (Μαζαράκης- Αινιάν, 2015, σ.9-11).

Το Μουσείο απαρτίζεται από τα εξής Τμήματα: το Αρχείο Ιστορικών Εγγράφων, τη Βιβλιοθήκη, τις Συλλογές, το Φωτογραφικό Αρχείο, και το Εργαστήριο Συντήρησης.

Αρχείο Ιστορικών Εγγράφων

Το αρχειακό υλικό προέρχεται κυρίως από δωρεές προσώπων ή φορέων αλλά και από αγορές. Καλύπτει την περίοδο από το 16ο μέχρι και το β' μισό του 20ού αι και μέσα από αυτό φωτίζονται οι πιο σημαντικές περιόδους της νεοελληνικής ιστορίας- Προεπαναστατικά αρχεία, Προετοιμασία του Αγώνα της Ανεξαρτησίας, Παλιγγενεσία - Δημιουργία Νέου Ελληνικού Κράτους, Αλυτρωτικά - επαναστατικά κινήματα εποχής βασιλείας του Γεωργίου Α', Μακεδονικός Αγώνας - Βαλκανικοί Πόλεμοι - Βόρειος Ήπειρος - Μ. Ασία – 1940, Μικρασιατική εκστρατεία, Έπος του '40 και Γερμανική Κατοχή-.

Πηγή έρευνας των γεγονότων της νεότερης ιστορίας αποτελεί και η ενδιαφέρουσα συλλογή εντύπων και μονοφύλλων, που περιλαμβάνει προκηρύξεις, θεσπίσματα, διατάγματα, πράξεις της Διοικήσεως, αγγελίες. Καθώς και η συλλογή σπάνιων χειρογράφων κωδίκων εκκλησιαστικού και ιστορικού κυρίως περιεχομένου, από τον 11ο έως τον 20ό αι (<https://www.nhmuseum.gr/tmimata/arxeio-istorikon-eggrafon>).

Βιβλιοθήκη

Η Βιβλιοθήκη συγκροτήθηκε το 1884, δύο χρόνια μετά την ίδρυση της Ιστορικής Εθνολογικής Εταιρείας, υπό την εποπτεία του λογίου Αντώνη Μηλιαράκη, με σπανιότατες εκδόσεις που αφορούσαν στην ελληνική ιστορία.

Συν το χρόνο διαμόρφωσε συστηματικά ενότητες που παρέχουν αξιόλογη πληρότητα ως προς τα θεματικά αντικείμενα που καλύπτει. Στη Βιβλιοθήκη μπορεί κάποιος να αναζητήσει εκδόσεις για την ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, την περίοδο της Λατινοκρατίας, της Φραγκοκρατίας, της οθωμανικής κατάκτησης και κυρίως την

ελληνική ιστορία του 19ου και του 20ού αιώνα: τον Αγώνα της Ανεξαρτησίας, την περίοδο Καποδίστρια και την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους, τις βασιλείες του Όθωνα και του Γεωργίου, το Ανατολικό Ζήτημα, την αγγλική κατοχή των Ιονίων Νήσων και την ένωσή τους με την Ελλάδα, τον Κριμαϊκό Πόλεμο, τις Κρητικές Επανάστασεις, το Μακεδονικό Αγώνα, τον πόλεμο του 1897, τους Βαλκανικούς Πολέμους, τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τη Μικρασιατική Καταστροφή καθώς και τα μετέπειτα ιστορικά γεγονότα. Επιπρόσθετα, σημαντική ενότητα αποτελούν τα περιοδικά επιστημονικά συγγράμματα του 19ου και 20ού αι., οι εκδόσεις που αφορούν στην ιστορία των λαών με τους οποίους ο Ελληνισμός στην ιστορική του διαδρομή είχε άμεση συνάφεια όπως και οι εκδόσεις που αναδεικνύουν την τοπική ιστορία.

Κύρια αποστολή της Βιβλιοθήκης παραμένει η συγκέντρωση και φύλαξη των βιβλίων, των περιοδικών και των άλλων εντύπων που συμπληρώνουν τις υπάρχουσες θεματικές ενότητες καθώς και η βιβλιοθηκονομική επεξεργασία. Σκοπός της πρωτίστως αποτελεί η βιβλιογραφική έρευνα και μελέτη από το επιστημονικό προσωπικό του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου για την τεκμηρίωση των συλλογών του και των ιστορικών κειμηλίων που τις απαρτίζουν καθώς και η εξυπηρέτηση ερευνητών. Ταυτόχρονα προσφέρει πληροφορίες και διευκολύνσεις σε ειδικούς ερευνητές, σε οργανωμένες επιστημονικές έρευνες και εκδόσεις. Η αποτελεσματική πρόσβαση του αναγνωστικού κοινού στη Βιβλιοθήκη εξασφαλίζεται με τη χρήση ενός έντυπου καταλόγου, ο οποίος χωρίζεται σε ιστορικές και θεματικές ενότητες. Το μεγαλύτερο μέρος των εντύπων έχει καταχωρηθεί ηλεκτρονικά με νέο αυτοματοποιημένο σύστημα και βάση δεδομένων που καλύπτει αποκλειστικά τις ανάγκες της λειτουργίας της Βιβλιοθήκης (<https://www.nhmuseum.gr/tmimata/vivliothiki>).

Συλλογές

- Ακρόπρωρα, τμήματα και ομοιώματα πλοίων
- Αρχιτεκτονικά σχέδια
- Αφίσες
- Γλυπτά
- Ιστορικά Έπιπλα
- Ζωγραφικά έργα
- Κεραμικά
- Λαϊκές εικόνες & γελοιογραφίες
- Λαογραφική Συλλογή
- Μετάλλια & παράσημα
- Νομίσματα & σφραγίδες
- Οικιακός εξοπλισμός, εργαλεία και μηχανήματα
- Όπλα και πολεμικός εξοπλισμός
- Πρόσωπα και αναμνηστικά αντικείμενα
- Σημαίες
- Στρατιωτικές στολές & ιερατικά άμφια
- Χαρακτικά (<https://www.nhmuseum.gr/tmimata/sylloges?start=0>)

Φωτογραφικό Αρχείο

Η Ιστορική Εθνολογική Εταιρεία/ Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, διαθέτει μία αξιόλογη αρχειακή φωτογραφική μονάδα, με περίπου εκατό χιλιάδες φωτογραφίες ποικίλων μεγεθών. Οι περισσότερες είναι πρωτότυπες και λίγες, επιζωγραφισμένες. Δέκα χιλιάδες επιπλέον φωτογραφίες περιέχονται σε εκατόν σαράντα δύο φωτογραφικά λευκώματα καθώς επίσης υπάρχουν και αρκετές χιλιάδες επιστολικά δελτάρια.

Τα λευκώματα, περίτεχνα, συνήθως δερματόδετα, περιέχουν κυρίως πορτραίτα προσωπικοτήτων που ανήκουν σε επώνυμες οικογένειες όπως των Κριεζή, Φωτιάδη, Βικέλα, Οικονόμου, κ.ά.

Μερικά περιλαμβάνουν απεικονίσεις διαφόρων ελληνικών περιοχών και πόλεων όπως της Αθήνας, της Κρήτης, της Κέρκυρας, της Θεσσαλίας, της Τραπεζούντας και είναι δημιουργήματα σπουδαίων φωτογράφων, των αδελφών Ρωμαΐδη, J. Berrinda, B. Borri, Δ. Μιχαηλίδη, Κ. Κακουλή και άλλων.

Το Φωτογραφικό Αρχείο διαθέτει επίσης ικανό αριθμό αρνητικών σε γυάλινο και πλαστικό υπόστρωμα.

Το φωτογραφικό υλικό, ταξινομημένο σε παράλληλες με τα ιστορικά γεγονότα ενότητες ή σε θεματικές κατηγορίες, καλύπτει το τμήμα της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας από τις αρχές του δεύτερου μισού του 19ου αι. έως τις πρόσφατες δεκαετίες. Οι φωτογραφίες, έργα των πρωτοπόρων της ελληνικής φωτογραφικής τέχνης οι παλαιότερες (Φ. Μαργαρίτη, Δ. Κωνσταντίνου, Π. Μωραΐτη, Ι. Λαμπάκη, Κ. Δημητρίου, Γ. Κολόμβου, Γ. Δαμιανού, Σπ. Βενιού, Αυγ. Κόλλα, Αδελφών Ρωμαΐδη, Π. Διαμαντόπουλου, κ.ά.) και καταξιωμένων επαγγελματιών οι μεταγενέστερες (Ν. Ζωγράφου, Γ. Μπούκα, Π. Πουλίδη, Μ. Μεγαλοκονόμου, Σπ. Μελετζή, Nelly's κ.ά.) αλλά και παραγωγές χωρίς ταυτότητα, παρέχουν στοιχεία για την εξελικτική πορεία της νεοελληνικής φωτογραφίας από την πρώτη εμφάνισή της στην Ελλάδα.

Αξιοσημείωτος είναι ο αριθμός των φωτογραφιών καταξιωμένων ξένων φωτογράφων (Beck, E. Lester, Boeringer, Bergamasco κ.ά.), που εμπλουτίζει τη συλλογή του Φωτογραφικού Αρχείου (<https://www.nhmuseum.gr/tmimata/syilloges?start=0>).

Εργαστήριο Συντήρησης

Το τμήμα Συντήρησης και Αποκατάστασης του Ε.Ι.Μ συγκροτήθηκε το 1980. Αποτελείται από δύο εργαστήρια που καλύπτουν τις ανάγκες συντήρησης των έργων που περιλαμβάνονται τόσο στις συλλογές του Μουσείου και των Παραρτημάτων της Ύδρας όσο και στις συλλογές του Αρχείου Ιστορικών Εγγράφων του Φωτογραφικού Αρχείου και της Βιβλιοθήκης της Ιστορικής Εθνολογικής Εταιρείας.

Στόχος του, η διατήρηση των αντικειμένων των συλλογών στο χρόνο μέσω της αναστολής των διεργασιών φθοράς. Στελεχώνεται από εξειδικευμένους επιστήμονες πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και εφαρμόζει σύγχρονες επιστημονικές μεθόδους και κατάλληλα υλικά σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα συντήρησης.

Το τμήμα αναλαμβάνει μεταξύ άλλων έργα ζωγραφικής, γλυπτικής, κεραμικής, μεταλλοτεχνίας, ξύλινα έπιπλα, εξαρτήματα ενδυμασιών, βιβλία, χαρτώο υλικό και φωτογραφίες. Είναι πλήρως εξοπλισμένο με σύγχρονα μηχανήματα συντήρησης. Μεταξύ των δραστηριοτήτων του περιλαμβάνεται η αισθητική υποστήριξη της μόνιμης και των περιοδικών εκθέσεων του Μουσείου.

Επιπλέον, ασχολείται με την προληπτική συντήρηση των συλλογών, μελετά, προτείνει και εφαρμόζει κατά περίπτωση προληπτικά μέτρα για τη σταθεροποίηση των περιβαλλοντικών συνθηκών με σκοπό την ασφαλή φύλαξη των αντικειμένων τόσο στους αποθηκευτικούς χώρους, όσο και κατά τη μεταφορά και έκθεσή τους σε περιοδικές εκθέσεις. Για το σκοπό αυτό συμμετέχει στο τριετές Ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Collection Care» (Horizon 2020), μια διεπιστημονική κοινοπραξία με δεκαοκτώ εταίρους από εννέα χώρες που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (<https://www.nhmuseum.gr/tmimata/ergastirio-syntirisis>).

Η μόνιμη πλέον στέγη του Μουσείου αποτελεί χώρο πολιτιστικής μνήμης καθώς εκεί υπήρξε η πρώτη σκεπή του Ελληνικού Κοινοβουλίου, σε συνδυασμό με την πλατεία Κολοκοτρώνη αποτελούν κομμάτι της πολιτικής ζωής αλλά και της εθνικής ιστορίας. Το συγκεκριμένο κτήριο της παλαιάς Βουλής, καθώς και το εξωτερικό του, δεκαετίας 19^{ου} αιώνα αποτελεί χαρακτηριστικό στοιχείο της Ευρώπης των τελευταίων αιώνων, το οποίο ταξιδεύει τον επισκέπτη σε εκείνη την εποχή (Μάντζιου, 2015, σ.21, 116).

Η πλατεία κοσμεύεται από το άγαλμα του έφιππου Ήρωα Θεοδώρου Κολοκοτρώνη , το οποίο συμβολίζει το παρελθόν αλλά ταυτόχρονα και το μέλλον καθώς ο Ήρωας είναι στραμμένος προς την Ανατολή. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται η συγκεκριμένη στάση του, δείχνει να θυμίζει στους άπαντες το όραμα της Μεγάλης Ιδέας καθώς και το «χρέος τους» (Κουλούρη, 2020, σ.141).

Στον αύλειο χώρο του Μουσείου βρίσκονται επίσης, τα δύο αγάλματα του εκσυγχρονιστή Πρωθυπουργού Χαριλάου Τρικούπη, ο οποίος ήταν από τις πιο σημαντικές ελληνικές πολιτικές προσωπικότητες, και του Πρωθυπουργού Θεοδώρου Δηλιγιάννη. Αναγκαίο είναι το παρελθόν κάθε κοινωνίας ώστε η ίδια να μην αποκλίνει της διαδρομής της καθώς «Ένα Έθνος ζει, μόνο επαναφέροντας στη ζωή το παρελθόν του» (Assmann, 2021, σ.179).

Τέλος, τα μουσεία αποτελούν χαρακτηριστικό κάποιας συγκεκριμένης ιστορικής και κοινωνικής περιόδου, της οποίας οι πεποιθήσεις παράγονται εκ νέου προωθώντας τον ρόλο της ,(Χουρμουζιάδη, 2015, σ.176).

2.3.β: Ε.Ι.Μ: Χαρακτηριστικές Περιπτώσεις Εξωστρέφειας.

Η Ιστορική Εθνολογική Εταιρεία/Εθνικό Ιστορικό Μουσείο παράλληλα με τον πρωτεύων σκοπό της, τη συλλογή, διατήρηση και προβολή αντικειμένων και μαρτυριών που φωτίζουν την ιστορία του νεότερου Ελληνισμού, εστιάζει επίσης, στην προβολή των συγκεκριμένων αντικειμένων-μαρτυριών ως ανοιχτός εξωστρεφής φορέας πολιτισμού. Οι τρόποι με τους οποίους εκφράζεται η εξωστρέφεια ποικίλουν ωστόσο, θα επικεντρωθούμε στις πιο χαρακτηριστικές δράσεις εξωστρέφειας των τελευταίων ετών που αφορούν το άνοιγμα στο ευρύτερο κοινό και κυρίως στις δράσεις που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της επετείου των διακοσίων χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση.

Δράσεις Εξωστρέφειας με αφορμή την επέτειο των διακοσίων χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση

Α. Κεντρική Έκθεση «ΕΠΑΝΑΚΥΣΤΑΣΗ '21»

Ψηφιακή έκθεση με τίτλο «ΕΠΑΝΑΚΥΣΤΑΣΗ '21», πρόκειται για μια έκθεση αφιερωμένη στην επέτειο της συμπλήρωσης 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση του 1821, όπου χωρίζεται σε τρεις βασικούς πυλώνες. Στην Κεντρική Έκθεση στην Αθήνα όπου αποτελείται από επτά ενότητες, στις Περιφερειακές Εκθέσεις σε 10 πόλεις, και τέλος στην Εν πλω έκθεση η οποία ταξίδεψε σε δεκατρία νησιά του Αιγαίου.

Στην Κεντρική Έκθεση το Ε.Ι.Μ παρουσιάζει την ψηφιακή ξενάγηση της επετειακής του έκθεσης «ΕΠΑΝΑΚΥΣΤΑΣΗ '21», η οποία απευθύνεται σε ψηφιακούς αλλά και σε διαδικτυακούς επισκέπτες παρουσιάζοντας τα εκθέματα των 7 ενοτήτων της έκθεσης. Κάθε έκθεμα παρουσιάζεται μέσα από εικόνες, κείμενα και ήχο.

Η πρώτη ενότητα ονομάζεται «Υπόβαθρο και Προετοιμασία» και αναφέρεται στο ιστορικό πλαίσιο της Ελληνικής Επανάστασης, και στη «Χάρτα του Ρήγα» ή αλλιώς «Χάρτα της Ελλάδος», η οποία αποτελεί το βασικό έκθεμα της υποενότητας Νεοελληνικός Διαφωτισμός.

Η ενότητα με τίτλο «Οι άνθρωποι, οι τόποι και οι τρόποι του πολέμου», εστιάζει όπως αποφαίνεται και από τον τίτλο στους πρωταγωνιστές, στους χώρους και στις συνθήκες του πολέμου.

Στη συνέχεια, «Ο Αγώνας στη Θάλασσα» επισημαίνει τον ρόλο που διαδραμάτισε το ναυτικό κατά την διάρκεια του πολέμου κάνοντας αναφορά στα είδη των πλοίων καθώς και στους ναυτότοπους με ικανό εμπορικό στόλο.

Η ενότητα με τίτλο «Μια κοινωνία σε πόλεμο» επιδεικνύει την ζωή στα χρόνια του πολέμου μιλώντας τόσο για την ζωή των ανδρών, όσο για την ζωή των γυναικών

αλλά και για την ιατρική επιστήμη και τις μεθόδους που χρησιμοποιούσαν προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αρρώστιες.

Η «Προβολή και Ακτινοβολία», παρουσιάζει τις επιπτώσεις που είχε η Ελληνική Επανάσταση στην Ευρώπη αλλά και στην κοινή γνώμη με την αφορμή δύο γεγονότων που στιγματίσαν την Ευρώπη, ο λόγος για την σφαγή της Χίου, καθώς και για την Έξοδο του Μεσολογγίου.

Στην ενότητα «Πολιτική και Διπλωματία», γίνεται ορατή μέσα από οπτικοακουστικά εκθέματα, έγγραφα, οικονομικές αποφάσεις της διοίκησης, σφραγίδες κ.ά., η προσπάθεια των Ελλήνων της Επανάστασης για την παραγωγή πολιτικών θεσμών.

Στην τελευταία ενότητα που φέρει τον τίτλο «Συνέπειες και μνήμη του 21'», μελετούνται οι επιπτώσεις της Επανάστασης καθώς και ο σημερινός της αντίκτυπος, γίνεται απολογισμός και προβάλλεται η σύσταση του πρώτου ελληνικού κράτους μέσα στα στενά σύνορα (<https://www.nhmuseum.gr/epanacystasi-21/kentriki-ekthesi>).

B. «ΕΠΑΝΑΚΥΣΤΑΣΗ '21»:Περιφερειακές εκθέσεις

Οι Περιφερειακές Εκθέσεις πραγματοποιήθηκαν σε πόλεις όπου έλαβε χώρα ο Αγώνας του 1821 παρουσιάζοντας σπάνια κειμήλια και τεκμήρια εκείνης της περιόδου.

Συγκεκριμένα, στη Μακεδονία, Θράκη, Χίο, στο Μεσολόγγι, στη Θεσσαλία, στη Δημητσάνα, στο Γαλαξίδι, στα Χανιά, στην Ήπειρο, στη Θεσσαλονίκη, και τέλος στο Ναύπλιο (<https://www.nhmuseum.gr/epanacystasi-21/perifereiakes-ektheseis>).

Ακολουθεί η Πλωτή Έκθεση, η οποία εγκαινιάστηκε την Κυριακή 26 Ιουνίου στο λιμάνι της Χίου με αυθεντικά κειμήλια της Ιστορικής Εθνολογικής Εταιρίας/Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, σε συνεργασία με το Κοινωφελές Ίδρυμα «Μαρία Τσάκος» και την Τράπεζα Πειραιώς.

Η έκθεση στεγάστηκε στο εκπαιδευτικό ιστιοφόρο «Μάνια» του Ναυτικού Λυκείου TEENS. Κειμήλια όπως ο Σταυρός του Μιαούλη, επαναστατικές σημαίες, ναυτικά όργανα και όπλα, ημερολόγια και σηματολόγια πλοίων του Αγώνα, ταξίδεψαν με σκοπό κάθε τοπική κοινωνία να γνωρίσει τον τρόπο, με τον οποίο η πόλη της συμμετείχε στην Ελληνική Επανάσταση του 1821 καθώς τα κειμήλια συνδέονται άρρηκτα με την τοπική ιστορία του κάθε τόπου.

Συνοδοιόργος της έκθεσης ήταν η ιστορικός, καθηγήτρια του ΕΚΠΑ κα. Μαρία Ευθυμίου. Στα εγκαίνια της στη Χίο παραβρέθηκαν εκπρόσωποι των τριών συνδιοργανωτών, οι αρχές της Χίου και εκπρόσωποι των ναυτιλιακών και πανεπιστημιακών φορέων της νήσου.

Ο Υπουργός Μετανάστευσης & Ασύλου κ. Νότης Μηταράκης, ο Βουλευτής Χίου κ. Ανδρέας Μιχαηλίδης, οι Αντιπεριφερειάρχες Β.Α. κκ. Νικόλαος Νύκτας, Στέλιος Καμπούρης, ο Δήμαρχος Χίου κ. Σταμάτης Κάρμαντζης, η Πρόεδρος της ΙΕΕΕ κα.

Φανή Μαλλούχου-Tufano, η καθηγήτρια του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κα. Μαρία Ευθυμίου, η Α΄ Αντιπρόεδρος της Ι.Ε.Ε.Ε. και μέλος Δ.Σ. κα. Μαριέττα Μινώτου, ο Γενικός Γραμματέας της ΙΕΕΕ κ. Θεμιστοκλής Κοντογούρης, ο Νικόλαος Κοκκινάκης, τακτικό μέλος του Δ.Σ. της ΙΕΕΕ, ο Regional Director 1ης Περιφερειακής Διεύθυνσης Αττικής & Νήσων της Τράπεζας Πειραιώς κ. Ιάκωβος Βρούτσης, η Αναπληρώτρια Διευθύντρια ΕΙΜ κα. Δήμητρα Κουκίου, ο Ταξίαρχος κ. Εμμανουήλ Χατζής, ο Πρόεδρος Λιμενικού Ταμείου Χίου κ. Κυριάκος Ζώανος, ο Διοικητής Ναυτικού Κλιμάκιου Χίου κ. Ηρακλής Ρεβύνθης, ο Διευθυντής Α.Δ. Χίου κ. Γεώργιος Κεβόπουλος, ο Περιφερειακός Διοικητής Α.Σ. κ. Χαρίλαος Ευμορφόπουλος, ο Λιμενάρχης Χίου κ. Παντελής Βατούσης, ο Διοικητής της ΑΕΝ Μηχανικών Χίου κ. Ιωάννης Μάργαρης, ο Διοικητής ΑΕΝ Οινουσών κ. Δημήτριος Κλουμάσης. Την εισαγωγή της τελετής των εγκαινίων έκανε ο Γενικός Διευθυντής του Κοινοφελούς Ιδρύματος «Μαρία Τσάκος» κ. Μιχαήλ Μπελέγρης, και τους χαιρετισμούς ο Ιδρυτής του Ιδρύματος Κάπτα Παναγιώτης Ν. Τσάκος, ο Πρόεδρος του Ιδρύματος κ. Ευθύμιος Μητρόπουλος, η Πρόεδρος της Ι.Ε.Ε.Ε κα. Φανή Μαλλούχου-Tufano, ο Regional Director 1ης Περιφερειακής Διεύθυνσης Αττικής & Νήσων της Τράπεζας Πειραιώς κ. Ιάκωβος Βρούτσης, η Αναπληρώτρια Διευθύντρια ΕΙΜ κα. Δήμητρα Κουκίου, ο Αντιπεριφερειάρχης κ. Νικόλαος Νύκτας και ο Δήμαρχος Χίου κ. Σταμάτης Κάρμαντζης. Έπειτα, κατά την διάρκεια της εκδήλωσης, η κα. Μαρία Ευθυμίου, Καθηγήτρια Ιστορίας Νέου Ελληνισμού του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, αναφέρθηκε στην αρωγή του Ναυτικού για την αίσια έκβαση του Αγώνα της Εθνικής Παλιγγενεσίας. Εν συνεχεία, πραγματοποιήθηκε ο αγιασμός χοροστατούντος του Σεβασμιότατου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρών, Οινουσών και Καρδάμυλων, κ.κ. Μάρκου. Μετά τον αγιασμό, ακολούθησε τελετή έπαρσης της ελληνικής σημαίας στον ύψους 18 μέτρων ιστό που έχει στηθεί στο λιμάνι της Χίου με δαπάνη του Ιδρύματος, με την συνοδεία πομπής σπουδαστών της ΑΕΝ Μηχανικών Χίου και της Φιλαρμονικής του Δήμου. Η τελετή ολοκληρώθηκε με το κόψιμο της κορδέλας των εγκαινίων προ του εκπαιδευτικού σκάφους «Μάνια» του Ναυτικού Λυκείου TEENS. Η έκθεση ήταν ανοιχτή για τους επισκέπτες 26 & 27 Ιουνίου (<https://www.nhmuseum.gr/epanacystasi-21/en-plo/item/17448-epanacystasi-21-egkainia-tis-plotis-ekthesis>).

Οι σταθμοί της πλωτής έκθεσης ήταν η Χίος, οι Οινούσσες, η Μυτιλήνη, η Λήμνος, η Σαμοθράκη, ο Άγιος Ευστράτιος, η Σκύρος, τα Ψαρά, η Σύρος, οι Σπέτσες, η Ύδρα, ο Πόρος και η Αίγινα (<https://www.nhmuseum.gr/epanacystasi-21/en-plo/item/17453-i-ploti-ekthesi-stathmoi-stin-istoria>).

Τόσο οι κάτοικοι, όσο και οι επισκέπτες των νησιών αγκάλιασαν θερμά την έκθεση και ενδιαφέρθηκαν από την πρώτη στιγμή να έρθουν σε επαφή με τα σπάνια κειμήλια του Αγώνα.

Θα ήταν παράληψη να μην αναφερθεί, πως το ταξίδι της έκθεσης έλαβε τέλος στις 31 Ιουλίου 2022, στο Πάρκο Ναυτικής Παράδοσης στο Παλαιό Φάληρο.

Γ. Περιοδικές Εκθέσεις για το '21

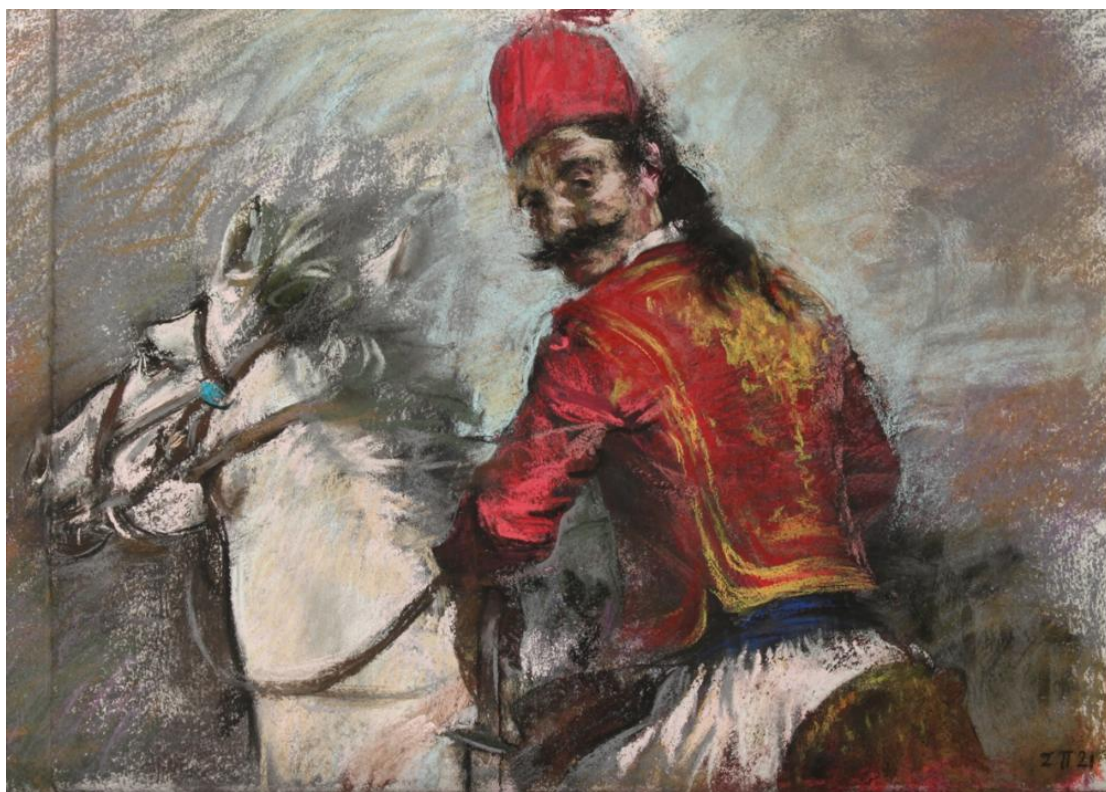
Στις 19 Ιουνίου 2023 η Ιστορική Εθνολογική Εταιρεία/ Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, άνοιξε τις πύλες του με την έκθεση «Σε γνωρίζω από την όψη: Πρόσωπα του '21» σε επιμέλεια Ίριδας Κρητικού και Παναγιώτας Παναρίτη.

Έργα, όπλα, προσωπικά αντικείμενα κ.α. από τις συλλογές του Μουσείου όπως επίσης και ιστορικά πορτρέτα των Ελλήνων εκείνης της περιόδου "στάθηκαν πλάι" σε πορτραίτα σύγχρονων Ελλήνων εικαστικών, τα οποία απεικόνιζαν πρωταγωνιστές αλλά και απλούς ανθρώπους της Ελληνικής Επανάστασης.

Σκοπός της έκθεσης ήταν η περισυλλογή σύγχρονων ζωγραφικών και γλυπτών πορτραίτων ανθρώπων κάθε ηλικίας που πολέμησαν και βρήκαν τραγικό θάνατο. Κάποιοι καλλιτέχνες για την δημιουργία των πορτραίτων τους εμπνεύστηκαν από ήδη υπάρχοντα έργα, ενώ οι υπόλοιποι εμπνεύστηκαν από προφορικές μαρτυρίες, επιστολές, ιστορικά σημειώματα, ποιήματα κ.α.

Τα πορτραίτα συνοδεύτηκαν από ποιήματα και κείμενα που κέντριζαν το ενδιαφέρον του επισκέπτη από την πρώτη στιγμή μεταφέροντας τον στην Ελληνική Επανάσταση, στα γεγονότα της, αλλά ταυτόχρονα γεννούσαν και την απορία του για το αποτύπωμα της που μένει έως σήμερα ανεξίτηλο.

Τα έργα της έκθεσης δημιούργησαν οι Ηρώ Αγγελή, Γιάννης Αδαμάκης, Γιώργος Ανδρούτσος, Κατερίνα Ανταχοπούλου, Ζαχαρίας Αρβανίτης, Καλλιόπη Ασαργιωτάκη, Αλέξης Βερούκας, Μαριλίτσα Βλαχάκη, Ειρήνη Βογιατζή Έλενα Βότση, Βασίλης Βρεττός, Ανδρέας Γεωργιάδης, Σάββας Γεωργιάδης, Μάρκος Γεωργιάκης, Μαρία Γιαννακάκη, Στρατηγούλα Γιαννικοπούλου, Στέφανος Δασκαλάκης, Φραγκίσκος Δουκάκης, Σταμάτης Ζάννος, Γιώργος Ζογγολόπουλος, Ειρήνη Ηλιοπούλου, Γωγώ Ιερομονάχου, Γιώτα Ιωαννίδου, Τζουλιάνο Καγκλής, Σταυρούλα Καζιάλε, Σοφία Καλογεροπούλου, Κορίνα Κνιθάκη, Βασιλική Κολιπέτσα, Ανδρέας Κοντέλλης, Θέμης Κοντογούρης, Βαγγέλης Κύρης & Anatoli Georgiev, Δήμητρα Κωνσταντινίδη, Μαρία Κώτσου, Λούλα Λεβέντη, Βασίλης Λιαούρης, Μιχάλης Μαδένης, Θανάσης Μακρής, Τάσος Μαντζαβίνος, Μηνάς Μαυρικάκης, Τάσος Μισούρας, Μάνος Μπατζόλης, Τίμος Μπατινάκης, Γιάννης Μπεκιάρης, Χαρίτων Μπεκιάρης, Παναγιώτης Μπελντέκος, Ρούλη Μπούα, Ανδρέας Νικολάου, Μίλτος Παντελιάς, Θεόδωρος Παπαγιάννης, Ηλίας Παπαηλιάκης, Κωνσταντίνος Παπαμιχαλόπουλος, Μαρία Παπανικολάου, Παναγιώτης Πασάντας, Στέλιος Πετρουλάκης, Βασίλης Πούλιος, Ράνια Ράγκου, Γεώργιος Ρόρρης, Γιώργος Σαμψωνίδης, Δημήτρης Σαρασίτης, Ιφιγένεια Σδούκου, Χρήστος Στανίσης, Μαρίνα Στελλάτου, Στέφανος Σουβατζόγλου, Πραξιτέλης Τζανουλίνος, Παναγιώτης Τούντας, Αντώνης Τσακίρης, Στέφανος Τσιόδουλος, Μανώλης Χάρος, Νικόλας Χριστοφοράκης και Γιάννης Ψυχοπαίδης. (<https://www.nhmuseum.gr/ektheseis/periodikes/item/17533-s-gnorizo-p-t-n-psi-prosopa-tou-21>).

Δημιουργία στο πλαίσιο της έκθεσης.

Γεώργιος Καραϊσκάκης, 2021. Στέλιος Πετρουλάκης Παστέλ σε χαρτί.

(πηγή <https://www.nhmuseum.gr/ektheseis/periodikes/item/17533-s-gnorizo-p-t-n-psi-prosopa-tou-21#gallery43a4920d3e-3>).

Στη συνέχεια, η περιοδική έκθεση το «Το '21 αλλιώς: Η Ελληνική Επανάσταση με φιγούρες και διοράματα PLAYMOBIL», στο Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν.&Σ. Τσαλαπάτα στον Βόλο, μέσω της κοινής συνεργασίας της Ιστορικής Εθνολογικής Εταιρείας/Εθνικό Ιστορικό Μουσείο και του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς(ΠΙΟΠ).

Πρόκειται για μια καινοτόμα αναπαράσταση των όσων συνέβησαν από την Ελληνική Επανάσταση μέχρι την δημιουργία του Νεοελληνικού Κράτους. Μινιατούρες των PLAYMOBIL σκηνοθετούν τα πεδία μάχης, απεικονίζοντας ιστορικά γεγονότα και την καθημερινότητα των ηρώων του Αγώνα, προσεγγίζοντας για πρώτη φορά την ιστορία με ψυχαγωγικό τρόπο, προσελκύοντας το ενδιαφέρον μικρών και μεγάλων. Η έκθεση εμφανίστηκε στο προσκήνιο πρώτη φορά στις 13 Οκτωβρίου του 2019 έως 13 Σεπτεμβρίου του 2020, σε συνεργασία με ομάδα συλλεκτών και με την υποστήριξη της PLAYMOBIL Hellas.

Τον σχεδιασμό και την δημιουργία των διοραμάτων ανέλαβαν οι Γιώργος Αγγελίδης, Ντένης Βαγγόπουλος, Άγγελος Γιακουμάτος, Βασιλική Φατή. Και τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μεμονωμένων φιγούρων ειδικής κατασκευής επιμελήθηκε ο Στέλιος Μυλωνάς. Η έκθεση ταξίδεψε σύντομα και στην Κύπρο όπου φιλοξενήθηκε στο Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου από τις 23 Μαρτίου έως τις 4 Σεπτεμβρίου

2022 με το κοινό να την αγκαλιάζει επίσης ως μια ξεχωριστή προσπάθεια απεικόνισης των ιστορικών γεγονότων (<https://www.nhmuseum.gr/ektheseis/periodikes/item/17376-to-21-allios-i-elliniki-epanastasi-me-figoyres-kai-dioramata-playmobil-sto-mouseio-plinthokeramopoiias-n-s-tsalapata-ston-volo>).

Η συγκεκριμένη έκθεση αποτελεί και ψηφιακή έκθεση του Ε.Ι.Μ και χωρίζεται σε 3 μέρη. Το πρώτο μέρος, ονομάζεται «Veni, Vidi... Rapui (Ήρθα, είδα... άρπαξα)» και αναφέρεται στα ταξίδια των περιηγητών στην Ανατολή (<https://www.nhmuseum.gr/ektheseis/psifiakes-ektheseis-cat/21-allios/item/17516-veni-vidi-rapui>), το δεύτερο μέρος έχει τίτλο «Ο Ελληνισμός υπό οθωμανική κυριαρχία» και αναφέρεται στις Οθωμανικές κατακτήσεις εδαφών προς την Δύση, (<https://www.nhmuseum.gr/ektheseis/psifiakes-ektheseis-cat/21-allios/item/17520-o-ellinismos-yp-o-othomaniki-kyriarxia>).

Το τελευταίο μέρος φέρει τίτλο «Γιατί τα ‘σκιαζε η φοβέρα... και τα πλάκωνε η σκλαβιά» και εστιάζει στην επίπονη υποδούλωση των Ελλήνων προς τους Οθωμανούς (<https://www.nhmuseum.gr/ektheseis/psifiakes-ektheseis-cat/21-allios/item/17560-3-giati-ta-skiaz-e-i-fovera-kai-ta-plakone-i-sklavia>).

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθεί, η έκθεση με τίτλο «1821- Η μάχη της πλατείας», πρόκειται για ένα graphic novel, διαθέσιμο και σε έντυπη μορφή, το οποίο έχει ως στόχο να πλησιάσει την Ιστορία μέσω της έντεχνης αφήγησης των κόμικς, από γραπτές φράσεις τριάντα συγγραφέων, αλλά και από τις εικαστικές δημιουργίες πενήντα ζωγράφων και χαρακτών.

Το έργο στηρίχθηκε στην έρευνα και το εικαστικό υλικό του graphic novel του Solour, το οποίο εμπεριέχει αφηγηματικές ενότητες από το έργο, πρωτότυπες σελίδες και προσχέδια σε μολύβι αλλά και υλικό τεκμηρίωσης από κειμήλια, αρχεία και εικαστικά έργα, που αποτέλεσαν τα πρότυπα για την δημιουργία κάποιων εκ των σκίτσων.

Υποστηρικτές του έργου ήταν το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.), καθώς και το τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας κι Επικοινωνίας (Τ.Π.Τ.Ε) του Πανεπιστημίου Αιγαίου, υπό την αιγίδα του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου (Ε.Ι.Μ). Την έκθεση συνόδεψε το ντοκιμαντέρ απεικόνισης και υλοποίησης του έργου «Making of ...behind the sketches», σε σκηνοθεσία Μελέτη Μοίρα (<https://www.nhmuseum.gr/ektheseis/periodikes/item/17345-1821-i-maxi-tis-plateias-ekthesi-comics>).

Δ. Εκδηλώσεις

Αρχικά, οργανώθηκε στο Μουσείο ελεύθερη συζήτηση με θέμα «Η Ελληνική Επανάσταση μέσα από τη Λογοτεχνία», στην οποία καλεσμένοι ήταν οι συγγραφείς Ισμήνη Καπάνταη και Ισίδωρος Ζουργός, προκειμένου να συζητήσουν με τους επισκέπτες πως η Ελληνική Επανάσταση αποτελεί στις μέρες μας πηγή έμπνευσης για τη λογοτεχνία, ποια είναι τα εμπόδια προσέγγισης της συγκεκριμένης ιστορικής εποχής, κ.ά.

Την ίδια μέρα έγινε στο Ε.Ι.Μ, η έναρξη και οι όροι του λογοτεχνικού διαγωνισμού «1 φράση + 821 λέξεις για το 1821», υπό την στήριξη της διοργάνωσης «Αθήνα 2018-Παγκόσμια Πρωτεύουσα Βιβλίου» του δήμου Αθηναίων.

Σκοπός του διαγωνισμού, ήταν οι διαγωνιζόμενοι να γράψουν με οκτακόσιες είκοσι ένα λέξεις ιστορίες για την Ελληνική Επανάσταση, με αφορμή «τη φράση του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη «αν δεν είμεθα τρελοί δεν εκάναμεν την επανάσταση»».

Η εκδήλωση οργανώθηκε στο πλαίσιο των δράσεων «1821: Απηχήσεις στο σήμερα», και στο πλαίσιο του εορτασμού «Αθήνα 2018-Παγκόσμια Πρωτεύουσα Βιβλίου» (<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/328-1821-apixiseis-sto-simera-i-elliniki-epanastasi-mesa-apo-ti-logotexnia>).

Ακολουθεί, η εκδήλωση του Ε.Ι.Μ μέρος της σειράς δράσεων «1821: Απηχήσεις στο σήμερα», ήταν η παράσταση θεάτρου σκιών, «Η Αναγνώριση των Τριών Αδελφών», από τους καραγκιοζοπαίχτες Ιάσωνα και Αλέξανδρο Μελισσηνό, στην οποία ο Καραγκιόζης κατά την διάρκεια του ταξιδιού του στην περίοδο της Επανάστασης του 1821 μαθαίνει το μυστικό που ενώνει τρεις ανθρώπους τον Βελιγέκα, το Νιόνιο και έναν άγνωστο Αρματωλό (<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/330-1821-apixiseis-sto-simera-o-karagkiozis-sto-ethniko-istoriko-mouseio>).

Ακόμη, πραγματοποιήθηκε εκδήλωση με τίτλο «Χορεύοντας στο Μουσείο», στην οποία σαράντα πέντε χορευτές από το χορευτικό συγκρότημα της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας Έκφρασης και Πολιτισμού, παρουσίασαν παραδοσιακούς χορούς της Ελλάδας με παραδοσιακές φορεσιές, στην Κεντρική Αίθουσα του Ε.Ι.Μ, χαρίζοντας στο κοινό μια μέρα αφιερωμένη στην παράδοση. Υλοποιήθηκε με τη στήριξη της διοργάνωσης «Αθήνα 2018- Παγκόσμια Πρωτεύουσα Βιβλίου» του δήμου Αθηναίων (<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/331-1821-apixiseis-sto-simera-xoreyontas-sto-mouseio>).

Το Ε.Ι.Μ με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα Μουσείων 2022 υποδέχτηκε την αφηγηματική παράσταση: «φερμένα εκ στόματος...» στην Ύδρα, μία παράσταση του Καραγκιόζη, όπου πραγματοποιήθηκε μέσα από μαρτυρίες, ημερολόγια, και αλληλογραφίες των προσώπων του Αγώνα του 1821, για παιδιά ηλικίας δώδεκα ετών και άνω (<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/17428-fermena-ek-stomatos-afigiseis-gia-to-1821>).

Το Ε.Ι.Μ, συμμετέχει επίσης στο «This is Athens City Festival», το οποίο διοργανώνεται με πρωτοβουλία του Δήμου Αθηναίων και υλοποιείται από την Εταιρεία Ανάπτυξης και Τουριστικής Προβολής του Δήμου (Ε.Α.Τ.Α). Σκοπός του να προάγει τα σύγχρονα φεστιβάλ πόλης. Το Ε.Ι.Μ συμμετείχε με το εξής ωράριο, τα Σαββατοκύριακα έως τις 20.00, ενώ τις Κυριακές έως τις 18.00 στην επετειακή έκθεση «ΕΠΑΝΑΚΥΣΤΑΣΗ '21» και στην επετειακή έκθεση κόμικς Soloúp «1821-η μάχη της πλατείας», οι οποίες ολοκληρώθηκαν στο τέλος Ιουνίου και Μαΐου αντίστοιχα. Ακόμη, πραγματοποίησε τις δράσεις «Η Ελληνική Επανάσταση στο Πεδίον του Άρεως», όπου οργανώθηκε περίπατος στην συγκεκριμένη περιοχή με αφορμή τα γλυπτά της και αναπτύχθηκε ένας γόνιμος διάλογος για τα γεγονότα και τα πρόσωπα του 1821. «Μία ημέρα στη ζωή ενός ναύτη της Ελληνικής Επανάστασης», εστιάζοντας στην ενότητα του ναυτικού και στις καθημερινές συνήθειες των ναυτών, της έκθεσης «ΕΠΑΝΑΚΥΣΤΑΣΗ '21».

Επιπλέον, η δράση «Μια μέρα στη ζωή ενός αγωνιστή της Ελληνικής Επανάστασης», η οποία εστίαζε στην ενότητα της καθημερινής ζωής των προσώπων της Ελληνικής Επανάστασης. Στο πλαίσιο των παραπάνω δράσεων της επετειακής έκθεσης «ΕΠΑΝΑΚΥΣΤΑΣΗ '21» οργανώθηκαν και ξεναγήσεις τόσο σε αυτή, όσο και γύρω από το κτήριο της Παλαιάς Βουλής. (<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/17426-this-is-athens-city-festival>).

Στη συνέχεια, το Ε.Ι.Μ στο πλαίσιο των δράσεων του 1821 παρουσίασε το λεύκωμα «'Η 'Ιστορία 'χει πρόσωπο - Μορφές του 1821 στην 'Ελλάδα του 'Οθωνα από τον βέλγο διπλωμάτη Benjamin Mary» σε συνέκδοση της Ι.Ε.Ε.Ε και του Ιδρύματος Σύλβιας Ιωάννου. Στην εκδήλωση παρευρέθηκε και η Α.Ε. η Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου.

Ομιλίες απηύθυναν ο Ιάκωβος Μιχαηλίδης, Καθηγητής Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ο Πέτρος Παπαπολυβίου, Αναπληρωτής Καθηγητής Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, η Δρ Μαριλένα Ζ. Κασιμάτη, Ιστορικός της Τέχνης και η Δρ Χαρίκλεια Γ. Δημακοπούλου, Ιστορικός των Θεσμών και επιστημονική επιμελήτρια έκδοσης (<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/17383-parousiasi-lefkوماتos-storia-xei-prosopo-morf-s-to-1821-st-n-llada-to-thona-p-t-n-velgo-diplomati-benjamin-mary>).

Στο Μουσείο παρουσιάστηκε επίσης, η έκδοση «Ο ναυτικός αγώνας του 1821». Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους η Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κατερίνα Σακελλαροπούλου, ο Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης κ. Παναγιώτης Πικραμμένος, ο Υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής κ. Ιωάννης Πλακιωτάκης, ο Αρχηγός Στόλου Αντιναύαρχος Παναγιώτης Λυμπέρη και ο Γενικός Γραμματέας Λιμένων Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών Επενδύσεων κ. Ευάγγελος Κυριαζόπουλος. Χαιρετισμό απηύθυναν ο Γ.Γ. της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος κ. Θεμιστοκλής Π. Κοντογούρης και ο Πρόεδρος του ΔΣ του Ιδρύματος «Μαρία Τσάκος» κ. Ευθύμιος Η. Μητρόπουλος. Για το λεύκωμα, το οποίο αποτελεί συνέκδοση του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου και του Ιδρύματος «Μαρία Τσάκος» μίλησαν οι Θάνος Βερέμης, Ομότιμος Καθηγητής Ιστορίας ΕΚΠΑ, Μιχάλης Μόσχος, Φιλολόγος-Ιστορικός, Μέλος του ΔΣ του Ιδρύματος «Μαρία Τσάκος», η Δρ Χαρίκλεια Γ. Δημακοπούλου, Ιστορικός των Θεσμών και η Δήμητρα Κουκίου, Αναπληρώτρια Διευθύντρια ΕΙΜ, επιμελήτρια της έκδοσης. Την εκδήλωση που συντόνισε η δημοσιογράφος Μαργαρίτα Πουρνάρα, έκλεισε ο ιδρυτής του Ιδρύματος «Μαρία Τσάκος» Καπτα Παναγιώτης Ν. Τσάκος (<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/17382-parousiasi-lefkوماتos-o-naftikos-agonas-tou-21>).

A. Η μνήμη της εικόνας. Ο χρόνος γύρω από το Μέγαρο της Παλαιάς Βουλής

Το Ε.Ι.Μ συμμετείχε στις Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς, με θέμα «ΠΟΛ(ε)ΙΣ», προβάλλοντας το βίντεο «Η μνήμη της εικόνας. Ο χρόνος γύρω από το Μέγαρο της Παλαιάς Βουλής». Το βίντεο κάνει αναφορά στην ιστορία του κτηρίου του Μουσείου, το οποίο σχετίζεται άμεσα με την ελληνική κοινοβουλευτική ιστορία για έναν περίπου αιώνα, επισημαίνοντας τους σταθμούς αυτής της χρόνιας πορείας. Τέλος, για την υλοποίηση του παραχωρήθηκε υλικό από το Φωτογραφικό Αρχείο και τις Συλλογές του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου (<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/323-evropaikes-imeres-politistikis-klironomias-2018>). Το βίντεο διατίθεται προς παρακολούθηση στο Youtube, με τον ακόλουθο σύνδεσμο (<https://www.youtube.com/watch?v=m9-9WVes3JU&t=5s>).

B. The Birth of Contemporary Europe: World War I, Music and the Arts

Οργανώθηκε «Τριήμερο Διεθνές Συνέδριο με τίτλο: The Birth of Contemporary Europe: World War I, Music and the Arts», με αφορμή τις δράσεις του Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018. Σκοπός του συνεδρίου ήταν η εξερεύνηση καλλιτεχνικών και πολιτιστικών θεμάτων, σχετικών με τη μουσική και τις τέχνες, κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και μετά το τέλος του. 37 ομιλητές από τη διεθνή επιστημονική κοινότητα ανέλυσαν μουσικολογικά και ιστορικά θέματα αναφερόμενα στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, και στην καλλιτεχνική δημιουργία της συγκεκριμένης περιόδου. Το Συνέδριο υποδέχτηκαν η Μουσική Βιβλιοθήκη «Λίλιαν Βουδούρη», Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, και το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, Μέγαρο Παλαιάς Βουλής. Η επίσημη γλώσσα του Συνεδρίου ήταν η αγγλική. Τέλος, την οργάνωση του ανέλαβαν από κοινού η Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, η Μουσική Βιβλιοθήκη "Λίλιαν Βουδούρη" του Συλλόγου «Οι Φίλοι της Μουσικής», και το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, με την στήριξη της Αμερικανικής Πρεσβείας Αθήνας (<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/326-diethnes-synedrio-the-birth-of-contemporary-europe-world-war-i-music-and-the-arts>).

Γ. Διωγμοί: παλιές και νέες ιστορίες μέσα από αντικείμενα του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου

Το Μουσείο έλαβε μέρος στις Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς, με συνεχόμενες προβολές του PowerPoint «Διωγμοί: παλιές και νέες ιστορίες μέσα από αντικείμενα του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου», όπου παρουσιάζονται διωγμοί και μετακινήσεις προσφύγων στον ελλαδικό χώρο και στο Αιγαίο, από την Ελληνική Επανάσταση μέχρι την Μικρασιατική Καταστροφή, μέσα από αντικείμενα των Συλλογών Χαρακτικών, Ζωγραφικών Έργων, Σφραγίδων, του Αρχείου Ιστορικών Εγγράφων και του Φωτογραφικού Αρχείου της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος (<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/299-evropaikes-imeres-politistikis-klironomias-2016>).

Εκπαιδευτικά Προγράμματα

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα υλοποιούνται από καταρτιζόμενο και έμπειρο εργατικό δυναμικό και ο ρόλος του είναι παιδευτικός.

Α. Αναζητώντας το κρυμμένο κειμήλιο

Αρχικά, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Αναζητώντας το κρυμμένο κειμήλιο», πραγματοποιήθηκε πρώτη φορά στις 5 Ιανουαρίου 2024 και απευθυνόταν σε παιδιά ηλικίας δεκατέσσερα έως δεκαεπτά ετών.

Εμπνευσμένο από τα ψυχαγωγικά δωμάτια απόδρασης (escape rooms), τόσο γκρουπ ατόμων, όσο και ατομικά τα παιδιά προσπάθησαν μέσα από την καθοδήγηση γρίφων να περισυλλέξουν στοιχεία, να συνθέσουν απαντήσεις και να αναπτύξουν την φαντασία καθώς και την συνεργατικότητα τους σε χώρους του Μουσείου, ενισχύοντας τις ικανότητες και την οξυδέρκεια τους, προκειμένου να λύσουν το μυστήριο και να διαφύγουν έγκαιρα, διαφορετικά θα έμεναν για πάντα εγκλωβισμένοι στο Μουσείο (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17556-anazitontas-to-xameno-keimilio-sto-eim>).

Β. Εκπαιδευτική δράση για άτομα με προβλήματα μνήμης, ειδικές ομάδες κοινού- διαπολιτισμικά προγράμματα

Στη συνέχεια, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Εκπαιδευτική δράση για άτομα με προβλήματα μνήμης, ειδικές ομάδες κοινού- διαπολιτισμικά προγράμματα», είναι αφιερωμένο στον Αγώνα του 1821 καθώς αποσκοπεί στην γνωριμία του ειδικού κοινού με τα πρόσωπα του Αγώνα αλλά και με τον πολεμικό τους εξοπλισμό. Το πρόγραμμα έχει διάρκεια ενενήντα λεπτών και χωρίζεται σε δύο ενότητες. Αρχικά οι συμμετέχοντες περιηγούνται και ξεναγούνται στην σχετική έκθεση του Μουσείου, προκειμένου να ψηλαφίσουν τα εκθέματα, και στη συνέχεια με την βοήθεια του προσωπικού του Ε.Ι.Μ δημιουργούν χειροτεχνίες της αρεσκείας τους που βασίζονται στην σχετική έκθεση του Μουσείου (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17466-ekpaideftiki-drasi-gia-atoma-me-provlimata-mnimis-eidikes-omades-koinoy-diapolitismika-programmata>).

Γ. Φροντίδα/ προληπτική συντήρηση των συλλογών του Μουσείου

Το πρόγραμμα με τίτλο «Φροντίδα/ προληπτική συντήρηση των συλλογών του Μουσείου», στοχεύει στην ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα προληπτικής συντήρησης, προκειμένου να επιτευχθεί η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Αποτελείται από πέντε βιωματικά εργαστήρια, όπου το κάθε εργαστήριο αναλαμβάνει τη φροντίδα μιας συλλογής του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου. Το πρόγραμμα προσαρμόζεται στις ηλικίες και στις προτιμήσεις των συμμετεχόντων του. Υπεύθυνη του είναι η κα. Μαίρη Καπότση (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17465-frontida-proliptiki-syntirisi-ton-sylogon-tou-mouseiou>).

Δ. Ταξίδι μουσικό στα χρόνια του Αγώνα

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Ταξίδι μουσικό στα χρόνια του Αγώνα», σχεδιάστηκε για μαθητές μουσικών-καλλιτεχνικών σχολείων όπου τραγούδια ελληνικά κλέφτικα και ηρωικά, γαλλικά και ισπανικά επαναστατικά, θούριοι, φιλελληνικά και ο «Ύμνος εις την Ελευθερίαν», δημιούργησαν την μουσική αφήγηση που συνόδεψε τα εκθέματα. Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Ιανουάριο και η ολοκλήρωση του προβλέπεται τον Μάιο του 2024. Την επιμέλεια του προγράμματος έχουν οι Νικολέττα Ζυγούρη, και Μαίρη Καπότση (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17405-taksidi-mousiko-sta-xronia-tou-agona>).

Ε. Ας γνωρίσουμε το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

Στη συνέχεια, το πρόγραμμα «Ας γνωρίσουμε το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο», απευθύνεται σε μαθητές του νηπιαγωγείου με σκοπό τα παιδιά μέσα από δραστηριότητες όπως η ένδυση με παραδοσιακές φορεσιές να έρθουν σε άμεση επαφή με το Μουσείο, κατανοώντας ήδη από την πρώιμη ηλικία την έννοια του Μουσείου και των συλλογών του. Το πρόγραμμα διεξάγεται κάθε Τετάρτη σε γκρουπ των σαράντα πέντε μαθητών. Υπεύθυνη του προγράμματος είναι η κα. Μαίρη Καπότση και η κα. Άννα Κάνδια (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17160-as-ignorisoume-to-ethniko-istoriko-mouseio>).

ΣΤ. Γνωριμία με τις ελληνικές παραδοσιακές φορεσιές

Στα πολυάριθμα εκπαιδευτικά προγράμματα του Ε.Ι.Μ ανήκει και αυτό με τίτλο «Γνωριμία με τις ελληνικές παραδοσιακές φορεσιές», σχεδιασμένο για παιδιά πρώτης και δευτέρας δημοτικού. Το πρόγραμμα στοχεύει στην γνωριμία των παιδιών με παραδοσιακές στολές του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα μέσω της Λαογραφικής, ενδυματολογικής συλλογής του Ε.Ι.Μ, ώστε να μπορούν να ξεχωρίζουν τις παραδοσιακές φορεσιές του κάθε τόπου, όπως επίσης και τις καθημερινές από τις γιορτινές και τις νυφικές ενδυμασίες. Η δράση αυτή υλοποιείται κάθε Πέμπτη πρωί στην Λαογραφική αίθουσα του Ε.Ι.Μ (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17157-ignorimia-me-tis-ellinikes-paradosiakes-foresies>).

Ζ. Γαλανόλευκη η θωριά σου

Αντίστοιχο πρόγραμμα δημιουργήθηκε για την γνωριμία των παιδιών με τις Επαναστατικές σημαίες του 1821 με τίτλο «Γαλανόλευκη η θωριά σου», για τους μαθητές της έκτης δημοτικού με μέγιστο αριθμό συμμετεχόντων τα πενήντα άτομα χωριζόμενα σε δύο ομάδες. Παρέχοντας, την ευκαιρία στους μαθητές να μάθουν τι συμβόλιζαν αυτές οι σημαίες, να συμμετάσχουν σε θεατρικά δρώμενα με θέμα την σημαία και να παίξουν παιχνίδι με θέμα ένα σηματολόγιο του Αγώνα. Επιπλέον, όσοι μαθητές επιθυμούσαν μπορούσαν να γράψουν αφηγήσεις κάτω από τις σημαίες και να τις αποστείλουν στο Μουσείο (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17158-galanolefki-i-thoria-sou>).

Η. Όψεις της καθημερινής ζωής των Ελλήνων (18ος- 19ος αιώνας)

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα αφιερωμένο στις «Όψεις της καθημερινής ζωής των Ελλήνων (18^{ος}- 19^{ος} αιώνας)» υλοποιείται επίσης στο Ε.Ι.Μ, για τις τάξεις έκτης δημοτικού και τρίτης γυμνασίου όπου μέσα από το σπάνιο υλικό του Μουσείου σε περιηγητικά κείμενα, χαρακτηριστικά, αντικείμενα καθημερινής χρήσης και αρχαιακές πηγές, κανείς μπορεί να ανακαλύψει πληροφορίες σχετικές με την ζωή των Ελλήνων (κατοικία, διατροφή, ψυχαγωγία, ασχολίες και εκπαίδευση) κατά το β' μισό του 18ου αι. έως τις αρχές του 19ου αι. Αφού τα παιδιά μελετήσουν τις θεματικές ενότητες στη συνέχεια, με την βοήθεια του προσωπικού ψάχνουν τα αντικείμενα που υπάρχουν στις εικόνες της κάθε ενότητας και λαμβάνουν μέρος στη βιωματική αναπαράσταση γάμου στην Αθήνα του 18ου αι. Τέλος, δίνεται το πρόγραμμα στους εκπαιδευτικούς τους σε μορφή ψηφιακή, το οποίο περιέχει σύγγραμμα και όλες τις ενότητες του προγράμματος, γλωσσάρι και επιμορφωτικά παιχνίδια (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17159-opseis-tis-kathimerinis-zois-ton-ellinon-18os-19os-aionas>).

Θ. Ο Αγώνας του '21 μέσα από τα μάτια του μικρού Νικήτα

Εκτός από τα εκπαιδευτικά προγράμματα για τους μαθητές, το Ε.Ι.Μ διοργανώνει και προγράμματα για οικογένειες όπως αυτό με τίτλο «Ο Αγώνας του '21 μέσα από τα μάτια του μικρού Νικήτα», στο οποίο ενώ η οικογένεια περιηγείται ελεύθερα μέσα στο μουσείο «Ένας μικρός αγωνιστής του '21 προσκαλεί τους μικρούς επισκέπτες να ακολουθήσουν τα βήματά του φορώντας τα μαγικά του τσαρούχια, για να τους αποκαλύψει ιστορίες από τον Αγώνα «ζωντανεύοντας» τα όπλα, τα πορτραίτα και τα αντικείμενα των αγωνιστών του '21» (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/334-ekpaideftiko-programma-gia-oikogeneies>).

Ι. Βιντεοσκοπώντας το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο «Με την ματιά των εφήβων»

Αξίζει να επισημανθεί, το πρόγραμμα «Βιντεοσκοπώντας το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο «Με την ματιά των εφήβων»», στο οποίο οι έφηβοι δημιουργούν σύμφωνα με τις προτιμήσεις τους την προσωπική τους παρουσίαση για τα εκθέματα.

Οι παραπάνω επισκέψεις πραγματοποιούνται το Σαββατοκύριακο, με την ατομική πρωτοβουλία του έκαστου μαθητή καθώς των καθηγητών τους. Οι έφηβοι αφού ξεναγηθούν σε όλες τις αίθουσες του Μουσείου, διαλέγουν το έκθεμα με το οποίο επιθυμούν να ασχοληθούν εκτενέστερα και αρχίζουν να δημιουργούν τη δική τους παρουσίαση.

Η παρουσίαση συνήθως απαρτίζεται από λογοτεχνικά και ιστορικά κείμενα, μουσική και εικόνες. Στη συνέχεια, βιντεοσκοπούν τις σκέψεις, τους συνειρμούς, τους προβληματισμούς και τα συναισθήματά τους, φτιάχνοντας κατ' αυτό τον τρόπο το προσωπικό τους υλικό, το οποίο παρουσιάζουν έπειτα στην τάξη τους. Οι

παρουσιάσεις αυτές, μέσα από τα μάτια των εφήβων αποτελούν μια σύγχρονη οπτική γωνιά και πηγή εκσυγχρονισμού για το Μουσείο, γι αυτό κάθε δώδεκα μήνες αυτό με την σειρά του, παρουσιάζει τις δράσεις των εφήβων. Η καταγραφή βίντεο πραγματοποιείται μόνο με την σύμφωνη έγγραφη άδεια των γονέων των παιδιών. Τέλος, στο πρόγραμμα μπορούν να συμμετάσχουν έως είκοσι πέντε μαθητές και την ευθύνη του συγκεκριμένου προγράμματος έχει η κα. Νικολέττα Ζυγούρη (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17161-vinteoskopontas-to-ethniko-istoriko-mouseio>).

Εκπαιδευτικά Εργαστήρια

A. Στην Άλλη Πλευρά της Ιστορίας/ The Other Side of History

Αρχικά, το εργαστήριο με τίτλο «Στην Άλλη Πλευρά της Ιστορίας/ The Other Side of History», πρόκειται για ένα εργαστήριο παιδευτικού χαρακτήρα (workshop) καθώς και περιήγηση στην ομαδική έκθεση «Στην Άλλη Πλευρά της Ιστορίας/ The Other Side of History», στην Ιστορική Οικία Λάζαρου Κουντουριώτη, για μαθητές οκτώ έως δεκαπέντε ετών. Την οργάνωση της έκθεσης ανέλαβαν, η Ιστορική και Εθνολογική Εταιρεία της Ελλάδος και η Κ.Ε.Δ.Υ (Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Ύδρας) και είχε διάρκεια δύο μηνών. Την επιμέλεια του εργαστηρίου είχε μια εκ των καλλιτεχνών της έκθεσης, η Εκπαιδευτικός- Υπεύθυνη του Τμήματος Εικαστικών στο Εργαστήριο Τέχνης & Λόγου (Hydra Arts Lab) της Κ.Ε.Δ.Υ. κα. Ανναλίνα Φωτοπούλου. Τέλος, στην έκθεση έλαβαν μέρος οι Ηώ Αγγελή, Κατερίνα Αποστολίδου, Μαρία Γενιτσαρίου, Νίκος Γιαμπάνης, Ελένη Ζούνη, Δημήτρης Λεμπέσης, Λαμπρινή Μποβιάτσου, Αιμιλία Μπαλάσκα, Άγγελος Παπαδημητρίου, Άρτεμις Ποταμιάνου, Παναγιώτης Ράππας, Ιφιγένεια Σδούκου, Μαρία Σταμάτη, Ελευθερία Στόικου, Άγγελος Σκούρτης, Νίκος Τρανός, Φίλιππος Τσιτσόπουλος, Ανναλίνα Φωτοπούλου, Γιώργος Χαρβαλιάς, Πάνος Χαραλάμπους (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/17537-stin-alli-plevra-tis-istorias-epimorfotiko-ergastirio>).

B. Εργαστήριο χειροποίητου χαρτιού

Στη συνέχεια, το «Εργαστήριο χειροποίητου χαρτιού», πρόκειται για ένα παιδικό εργαστήριο για ηλικίες οκτώ έως δώδεκα ετών, και διάρκεια δύο ωρών με θέμα «το βασικό υλικό δημιουργίας των αρχείων ... το χαρτί», το οποίο σχεδιάστηκε για να τιμήσει τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας των Αρχείων (9 Ιουνίου). Μετά από ένα σύντομο πρόλογο για τον τρόπο δημιουργίας του χαρτιού, τα διαφορετικά του είδη και που μπορεί να μας χρησιμεύσει, οι μαθητές κατασκεύασαν και κόσμησαν το δικό τους χειροποίητο κομμάτι χαρτί

(<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/17528-ergastirio-xeiropoiitou-xartiou>).

Γ. Ανοίξτε τα μπαούλα

Με αφορμή την Διεθνής Ημέρα Μουσείων (18 Μαΐου), διοργανώθηκε στο παράρτημα του Ε.Ι.Μ στην Ιστορική Οικία Λαζάρου Κουντουριώτη στην Ύδρα εργαστήριο χειροτεχνίας για ενήλικες με τίτλο «Ανοίξτε τα μπαούλα», με την συμβολή της Κοινωφελούς Επιχείρησης Δήμου Ύδρας (Κ.Ε.Δ.Υ).

Σκοπός του εργαστηρίου ήταν να ανακυκλωθούν παλιά κεντήματα, εργόχειρα, δαντέλες, κ.ά. και πως μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν στην σημερινή εποχή υπό τις συμβουλές και την καθοδήγηση της Μαγδαληνής Δρούμπουλα, «MAGDELENE» (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/17522-ergastirio-xeirotexnias-gia-enilikes>).

Δ. Ενθύμιο από τον πόλεμο

Σε συνέχεια της περιοδικής έκθεσης «Από τη Μεγάλη...στη Σύγχρονη Ελλάδα (Μέρος Α')», οργανώθηκε παιδικό εργαστήριο με τίτλο «Ενθύμιο από τον πόλεμο», στο οποίο παιδιά ηλικίας πέντε έως δώδεκα ετών αφού επισκέφθηκαν την έκθεση και συνάντησαν από κοντά τα ιδιαίτερα κεραμικά της Κιουτάχειας, κλήθηκαν να ζωγραφίσουν τα δικά τους έργα (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/17521-xristougenniatiko-ergastiri-xeirotexnias>).

Ε. Χριστουγεννιάτικες χειροτεχνίες

Ενόψει των Χριστουγέννων οργανώνονται για παιδιά εργαστήρια χειροτεχνίας καλώντας τα να δημιουργήσουν παρέα με το προσωπικό του Μουσείου με απλά υλικά, τα δικά τους χειροποίητα στολίδια. Απευθύνεται, σε παιδιά πέντε έως δέκα ετών (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/17491-xristougenniatiko-ergastiri-xeirotexnias>)

ΣΤ. Παιδικό Χριστουγεννιάτικο εργαστήριο χειροτεχνίας

Άλλο ένα Χριστουγεννιάτικο εργαστήριο ήταν αυτό με τίτλο «Παιδικό Χριστουγεννιάτικο εργαστήριο χειροτεχνίας», όπου μετά από μια σύντομη αναφορά στα κάλαντα τα παιδιά από έξι έως δέκα ετών κατασκεύασαν στο Μουσείο τις προσωπικές τους Χριστουγεννιάτικες χειροτεχνίες (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/329-paidiko-ergastirio-xeirotexnias>).

Z. Πασχαλινό εργαστήρι

Αντίστοιχο εργαστήρι οργανώνεται το Πάσχα, όπου τα παιδιά δημιουργούν πασχαλινές χειροτεχνίες όπως λαμπάδες κ.ά. για ηλικίες έξι έως δέκα ετών (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/17421-pasxalino-ergastirio-xeirotexnias>).

H. Αποχαιρετώντας το καλοκαίρι: παιδικό εργαστήριο στην Ύδρα

Στη συνέχεια, ακολουθεί το «Αποχαιρετώντας το καλοκαίρι: παιδικό εργαστήριο στην Ύδρα» όπου πραγματοποιήθηκε στην ιστορική οικία του Λάζαρου Κουντουριώτη στο πλαίσιο της υλοποίησης έκθεσης φωτογραφίας για την Ύδρα του Robert McCabe, 1950-1960. Σκοπός του ήταν μαθητές ηλικίας έξι έως δώδεκα ετών να δημιουργήσουν κολλάζ με φωτογραφίες του καλλιτέχνη (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/17479-apoxairetontas-to-kalokairi-paidiko-ergastirio-stin-ydra>).

Θ. Με φορεσιές ενός παλιού καιρού..

Το Ε.Ι.Μ διοργάνωσε παιδικό εργαστήριο με αφορμή την Ευρωπαϊκή Ημέρα Χειροτεχνίας με τίτλο «Με φορεσιές ενός παλιού καιρού..», εστιαζόμενο στις ελληνικές παραδοσιακές στολές. Αφού η κα. Αλεξάνδρα Μοροσίδου αφηγήθηκε στα παιδιά το παραμύθι «Τα Ελληνάκια» της Ευγενίας Φακίνου, έπειτα τα παιδιά δημιούργησαν κούκλες, τις οποίες έντυναν με παραδοσιακές στολές (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/318-paidiko-ergastirio-apriliou-me-foresies-enos-paliou-kairoy>).

I. Αγγίζοντας την Ιστορία

Το εργαστήριο «Αγγίζοντας την Ιστορία», υλοποιήθηκε με στόχο να παρέχει την ευκαιρία απτικής εξερεύνησης των κειμηλίων σε ειδικές ομάδες όπως τυφλούς και μερικώς βλέποντες επισκέπτες μαζί με τους συνοδούς τους. Εκθέτει ιστορικές όψεις μέσα από ηχητικά και απτικά εκθέματα προσαρμοσμένα στις ανάγκες των παραπάνω επισκεπτών. Συνδιοργανώθηκε από τον Φάρο Τυφλών Ελλάδος, με συγχρηματοδότηση του ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος μέσω του Cultural Heritage without Borders Βοσνίας Ερζεγοβίνης και του Balkan Museum Network (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/aggizoume-tin-istoria>).

Εκπαιδευτικό Υλικό

Στο Μουσείο διατίθεται σημαντικό εκπαιδευτικό υλικό, όπως «Ο οδηγός του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου» φτιαγμένο από τους μαθητές του 1ου Πρότυπου Γυμνασίου Αθηνών και από τους καθηγητές των Γαλλικών τους υπό την συνεργασία του Γαλλικού Ινστιτούτου και του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου για όσους ενδιαφέρονται να ενημερωθούν σχετικά με το Μουσείο.

Επιπλέον, εκδίδει παιδικό φυλλάδιο για παιδιά ηλικίας οκτώ και άνω με τίτλο «Το 21 αλλιώς», το οποίο περιέχει γρίφους και παιχνίδια σχετικά με τους Ήρωες και την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Επίσης, διαθέτει δεκατρείς χρωμοσελίδες με τις φιγούρες της έκθεσης, όπου το κάθε παιδί έχει την ευκαιρία να γνωρίσει καλύτερα τους αγωνιστές του '21 και ταυτόχρονα να τους χρωματίσει.

Επίσης, έχει ψηφιοποιήσει κάποια ιστορικά θέματα, με εικόνες και ερμηνευτικά κείμενα, τα οποία αναφέρονται σε αξιοσημείωτα γεγονότα της νεότερης ελληνικής ιστορίας ενισχύοντας έτσι το μάθημα της νεοελληνικής ιστορίας. Το υλικό τους αντλήθηκε από τις συλλογές του Μουσείου, και οι ενότητες χωρίστηκαν στα θέματα «Peter Von Hess - Εικόνες από την Επανάσταση του 1821», «Ιωάννης Μακρυγιάννης - Η εικονογραφία του Αγώνα της Ανεξαρτησίας», «Η Ελληνική Επανάσταση σε χαρακτηριστικά και διακοσμήσεις αντικειμένων στην Γαλλία του 19ου αι.», «Πενάκια... εφ' όπλου», «Γελοιογραφίες του ελληνοϊταλικού πολέμου», και «Το Έπος του 1940 στη λαϊκή εικονογραφία». Αξίζει να σημειωθεί, πως όλο το προαναφερόμενο εκπαιδευτικό υλικό του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, διατίθεται δωρεάν και σε ψηφιακή μορφή στην ηλεκτρονική του σελίδα (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/paraxorisi-ekpaideftikoy-ylikoy>).

Το Ε.Ι.Μ, στο πλαίσιο του παιδευτικού του ρόλου διοργανώνει ενημερωτικές συναντήσεις για εκπαιδευτικούς, οι οποίοι ενδιαφέρονται να γνωρίσουν περισσότερα για την μόνιμη έκθεση του Μουσείου, με σκοπό να προετοιμάσουν καλύτερα την επίσκεψη τους με τους μαθητές. Οι συναντήσεις αυτές, πραγματοποιούνται κάθε Κυριακή (<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/enimerosi-ekpaideftikon>).

Εφαρμογές

Ηλεκτρονικά παιχνίδια (εφαρμογές) για μικρούς αλλά και μεγάλους φίλους, είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Μουσείου, ενισχύοντας τον παιδευτικό σε συνδυασμό με τον ψυχαγωγικό του ρόλο.

Α. Ελληνικές παραδοσιακές φορεσιές

Η εφαρμογή με τίτλο «Ελληνικές παραδοσιακές φορεσιές», η οποία χωρίζεται σε τέσσερα διαφορετικά παιχνίδια. Το πρώτο ονομάζεται «Παιχνίδι γεωγραφίας», και παρουσιάζει περιοχές τις Ελλάδος στον χάρτη και από κάτω παραδοσιακές ενδυμασίες που ο παίχτης πρέπει να τις αντιστοιχίσει στην σωστή περιοχή. Το δεύτερο, ονομάζεται «Φταίξε την ποδιά» και ο παίχτης πρέπει να συμπληρώσει

σωστά τα κομμάτια που λείπουν από την κάθε ποδιά. Το τρίτο παιχνίδι αυτής της ενότητας έχει τίτλο «Ιστορικά Πρόσωπα» και ο παίχτης μέσα από μια ασπρόμαυρη φωτογραφία που του δίνεται, την οποία πρώτα πρέπει να παρατηρήσει καλά, έπειτα πρέπει να διαλέξει για το κάθε πρόσωπο την σωστή φορεσιά σύμφωνα με την φωτογραφία. Το τέταρτο παιχνίδι φέρει τίτλο «Ντύσε τις κούκλες» και ο παίχτης σύμφωνα με οδηγίες που θα ακολουθήσει πρέπει να ντύσει τις κούκλες με την κατάλληλη ενδυμασία.

B. Σήμερα γάμος γίνεται

Στη συνέχεια, η εφαρμογή «Σήμερα γάμος γίνεται» όπου αποτελείται από τρία παιχνίδια. Στο πρώτο με τίτλο «Διάλεξε τα ρούχα της νύφης», ο παίχτης πρέπει να διαλέξει τα ιδανικά ρούχα για την συγκεκριμένη εποχή που αναφέρεται στο παιχνίδι. Το δεύτερο και το τρίτο παιχνίδι αυτής της ενότητας, ακολουθώντας την ίδια λογική έχουν τίτλο «Βρες τα δώρα του γάμου», και «Φτιάξε το σπίτι των νεόνυμφων», και ο παίχτης πρέπει να επιλέξει τα σωστά δώρα και στην συνέχεια τα σωστά έπιπλα και μικροαντικείμενα.

Γ. Γαλανόλευκη η θωριά σου

Έπειτα, ακολουθεί η εφαρμογή «Γαλανόλευκη η θωριά σου», με τα εξής παιχνίδια «Αντιστοίχιση», όπου η αντιστοίχιση σχετίζεται με τις σημαίες του Αγώνα, «Φτιάξε την δική σου σημαία», στο οποίο ο παίχτης δημιουργεί ελεύθερα την σημαία της αρεσκείας του, «Quiz», σχετικό με τις σημαίες, και «Σύμβολα», στο οποίο αντιστοιχίζει τα σύμβολα που λείπουν από την κάθε σημαία.

Δ. Η επιστροφή των χαμένων κειμηλίων

Παιχνίδι μυστηρίου με τίτλο «Η επιστροφή των χαμένων κειμηλίων», στο οποίο ο παίχτης μεταμορφώνεται σε ντεντέκτιβ, προσπαθώντας να ανακαλύψει τα κειμήλια του Μουσείου μέσα σε μια έπαυλη ενός συλλέκτη που τα έκλεψε, με σκοπό να τα επιστρέψει εκεί όπου ανήκουν.

Ε. Περιήγηση στην Οικία Κουντουριώτη

Διατίθεται στο κοινό η εφαρμογή «Περιήγηση στην Οικία Κουντουριώτη», όπου κανείς μπορεί να γνωρίσει το εσωτερικό της Ιστορικής Οικίας και να περιηγηθεί ελεύθερα στους χώρους της, με την δυνατότητα αυτής της ψηφιακής εφαρμογής του E.I.M (<https://www.nhmuseum.gr/efarmoges>) .

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με την πάροδο των χρόνων και τις εκάστοτε συνθήκες που επικρατούν -διεθνείς, εθνικές-, καθώς και τα νέα δεδομένα που δημιουργούνται από τη ψηφιακή επανάσταση που συνεχώς εξελίσσεται, οι πολιτιστικοί φορείς -Μουσεία, Βιβλιοθήκες, Αρχεία- επαναπροσδιορίζουν τον ρόλο τους.

Στην Ελλάδα το ζήτημα της διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς αποκτά ολοένα και περισσότερο βαρύνουσα σημασία στο πολιτικό επίπεδο, καθώς και σε αυτό της τοπικής αυτοδιοίκησης, στοχεύοντας παράλληλα στην ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου. Παραδείγματα πετυχημένα, οι περιπτώσεις μελέτης που παρουσιάζει η παρούσα πτυχιακή εργασία, τα οποία προβάλλουν την αναγκαιότητα τόσο της συλλογικής, όσο και της διαμοιρασμένης διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Οι πολιτικές που εφαρμόζουν επικεντρώνονται στη βασική τους αποστολή, η οποία αφορά στην διαφύλαξη και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά παράλληλα αναδεικνύουν ότι η χρηστή διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς συνδέεται όχι μόνο με την υλικότητα όσων αποτελούν αυτή την κληρονομιά και τη διατήρηση της, αλλά και με την κατανόηση αυτής της πολιτιστικής διαδικασίας.

Να σημειωθεί όμως, ότι αν και ο ρόλος των πολιτιστικών ιδρυμάτων αναγνωρίζεται καθοριστικός, η πολιτεία είναι αυτή που συστηματικά πρέπει να αναλάβει τον ρόλο του ρυθμιστή, εγγυητή, του πλαισίου και των κανόνων διαλόγου ανάμεσα στους δημόσιους, ιδιωτικούς διαχειριστές αφενός, και αυτής αφετέρου, προκειμένου να επέλθουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.⁵

⁵ Χειρόγραφες σημειώσεις από τις διαλέξεις της καθηγήτριας κα. Μαριέττας Μινώτου στο μάθημα «Διαχείριση Αρχαιολογικού Υλικού και Αρχείων»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Assmann, J. (2021). Η πολιτισμική μνήμη: *γραφή ανάμνηση και πολιτική ταυτότητα στους πρώιμους ανώτερους πολιτισμούς*. Δ. Παναγιωτόπουλος (επιμ.). Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης. Ηράκλειο.

Γρατσία, Ε. & Χατζηκωνσταντίνου, Κ. (2020). Η προστασία της νεότερης πολιτιστικής κληρονομιάς. Στο Λεκάκης, Σ. & Πάντζου, Ν. (επιμ.) (2020). Εισαγωγή στη Διαχείριση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Μια κριτική επισκόπηση του πεδίου στην Ελλάδα. Εκδόσεις Ασίνη. Αθήνα.

Ghezzi, A. (2021). Filing the world: Archives as cultural heritage and the power of remembering. *International Journal of Constitutional Law*, 19(5), 1738-1755. (<https://academic.oup.com/icon/article/19/5/1738/6515709>)

Fusco Girard, L., & Vecco, M. (2021). The “intrinsic value” of cultural heritage as driver for circular human-centered adaptive reuse. *Sustainability*, 13(6), 3231. (<https://www.mdpi.com/2071-1050/13/6/3231>)

Holtorf, C., & Högberg, A. (Eds.). (2020). *Cultural heritage and the future*. Routledge.

Intangible Heritage domains in the 2003 Convention. Ανακτήθηκε στις 8/1/24 από (<https://ich.unesco.org/en/missing-page-404-00404>).

Κανελλοπούλου-Μπότη, Μ. (2020). *Αρχεία και δίκαιο: προσωπικά δεδομένα, πνευματική ιδιοκτησία και πολιτιστική κληρονομιά*. Εκδόσεις Νομική βιβλιοθήκη. Αθήνα.

Κανελλοπούλου-Μπότη, Μ. (2020). *Οι βιβλιοθήκες και η ανάπτυξη των συλλογών τους*. Εκδόσεις Οσελότος. Αθήνα.

Κανελλοπούλου-Μπότη, Μ. (2023). *Μουσεία και δίκαιο: ίδρυση, αναγνώριση, είδη μουσείων, θεμελιώδη δικαιώματα και πνευματική ιδιοκτησία*. Εκδόσεις Σάκκουλα. Αθήνα.

Κορκά, Α. (2019). Άυλη πολιτιστική κληρονομιά: συγκριτική μελέτη δικαίων (Doctoral dissertation, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ). Σχολή Νομικής).

Król, K. (2021). Assessment of the cultural heritage potential in Poland. Sustainability, 13(12), 6637. (<https://www.mdpi.com/2071-1050/13/12/6637>).

Κουλούρη, Χ. (2020). Φουστανέλες και χλαμύδες: ιστορική μνήμη και εθνική ταυτότητα 1821-1930. Εκδόσεις Αλεξάνδρεια. Αθήνα.

Μαζαράκης- Αινιάν, Ι. (2015). Το εθνικό ιστορικό μουσείο. Στο Παπαναστασίου, Μ. (επιμ.) (2015). Εθνικό Ιστορικό Μουσείο: η ιστορία και οι συλλογές του. Εκδόσεις Ι.Ε.Ε.Ε. Αθήνα.

Μάντζιου, Α. (2015). Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός δημόσιου συγκροτήματος. Το Αστικό Μουσείο. Εκδόσεις Σ.Ε.Α.Β. Ζωγράφου. (<https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/5905/3/Book%20mantziou-KOY.pdf>)

Μινώτος, Δ. (2015). Πρόλογος του προέδρου της Ι.Ε.Ε.Ε. Στο Παπαναστασίου, Μ. (επιμ.) (2015). Εθνικό Ιστορικό Μουσείο: η ιστορία και οι συλλογές του. Εκδόσεις Ι.Ε.Ε.Ε. Αθήνα.

Μούλιου, Μ. (2020). Τα μουσεία στην Ελλάδα. Σταθμοί στη μεταπολεμική ιστορία και σύγχρονες προκλήσεις. Στο Λεκάκης, Σ. & Πάντζου, Ν. (επιμ.) (2020). Εισαγωγή στη Διαχείριση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Μια κριτική επισκόπηση του πεδίου στην Ελλάδα. Εκδόσεις Ασίνη. Αθήνα.

Olukoya, O. A. (2021). Framing the values of vernacular architecture for a value-based conservation: A conceptual framework. Sustainability, 13(9), 4974. (<https://www.mdpi.com/2071-1050/13/9/4974>)

Orr, S. A., Richards, J., & Fatorić, S. (2021). Climate change and cultural heritage: A systematic literature review (2016–2020). The Historic Environment: Policy & Practice, 12(3-4), 434-477. (<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17567505.2021.1957264>)

Πάντζου, Ν. (2020). Το πεδίο της διαχείρισης πολιτιστικής κληρονομιάς σε διεθνές επίπεδο. Στο Λεκάκης, Σ. & Πάντζου, Ν. (επιμ.) (2020). Εισαγωγή στη Διαχείριση της

Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Μια κριτική επισκόπηση του πεδίου στην Ελλάδα. Εκδόσεις Ασίνη. Αθήνα.

Παπαδόπουλος, Δ. (2020). Πολιτιστική Διαχείριση και Νέες Τεχνολογίες. Στο Λεκάκης, Σ. & Πάντζου, Ν. (επιμ.) (2020). Εισαγωγή στη Διαχείριση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Μια κριτική επισκόπηση του πεδίου στην Ελλάδα. Εκδόσεις Ασίνη. Αθήνα.

Skublewska-Paszkowska, M., Milosz, M., Powroznik, P., & Lukasik, E. (2022). 3D technologies for intangible cultural heritage preservation — literature review for selected databases. *Heritage Science*, 10(1), 1-24. (<https://heritagesciencejournal.springeropen.com/articles/10.1186/s40494-021-00633-x>)

Vassilakaki, E., Giannakopoulos, G., & Triantafyllou, I. (2019). The role of libraries in managing cultural heritage information. University of West Attica Athens, Greece.

Vassilakaki, E. & Moniarou-Papaconstantinou, V. (2015). A Systematic Literature Review Informing Library and Information Professionals' Emerging Roles. *New Library World* 116 (1/2): 37–66.

Vecco M. (2010). A definition of cultural heritage: from the tangible to the intangible. *J Cult Herit.* 11(3):321–4. (<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1296207410000361?via%3Dihub>)

Χουρμουζιάδη, Α. (2015). Η παιδαγωγική του μουσειακού χώρου. Στο Ν. Νικονάνου (επιμ.), *Μουσειακή μάθηση και εμπειρία στον 21^ο αιώνα*. Εκδόσεις Σ.Ε.Α.Β. Ζωγράφου. (https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/719/2/02_chapter_8.pdf)

Xu, Y., Rollo, J., Esteban, Y., Tong, H., & Yin, X. (2021). Developing a comprehensive assessment model of social value with respect to heritage value for sustainable heritage management. *Sustainability*, 13(23), 13373. (<https://www.mdpi.com/2071-1050/13/23/13373>)

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/poioi-eimaste/istoriko-gak>

<http://www.gak.gr/index.php/el/tilefona-diefthynseis>

http://www.gak.gr/media_files/images/Periexomeno-all/2_Drastiriotites/Ekdiloseis/kentrikiypiresia/diethnisimeraarxeiwn/2012/AFISA.pdf

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/synergasies>

<https://www.blod.gr/events/gallia-ellada-1915-1995-arheia-istoria-mnimi-ellinogalliki-imerida/>

<https://ovigreek.wordpress.com/2016/06/09/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AD%CF%82-%CF%83%CF%85%CE%BC%CE%B2%CE%BF%CF%8D%CE%BB%CE%B9%CE%BF-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CF%89%CE%BD>

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/synergasies#diorganosi-synantisis-ergasias-tou-evropaikoy-symvouliou-ton-ethnikon-arxeionomon-european-board-of-national-archivists-e-b-n-a-sta-g-a-k>

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/synergasies#evropaiki-omada-arxeion-european-archives-group-e-a-g>

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/synergasies#document-lifecycle-management-dlm-forum>

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdilwseis#ktp-epixeirisiako-programma-koinonia-tis-pliroforias>

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdilwseis#psifiopoiisi-arxeiou-protodikeiou-athinon-espas>

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdilwseis#mouseio-olokaftomatos>

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdilwseis#psifiopoiisi-arxeiou-ypourgeiou-georgias>

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdilwseis#i-elliniki-epanastasi-tou-1821-psifiako-arxeio>

<https://www.hau.gr/el-gr/culture/events/2021/gak-art-afigiseis-anagnoseis>

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdoseis/5-katalogoi-ektheseon/35-g-a-k-art>

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdoseis/8-istorikes-piges/34-evgikamen-eis-ta-pania>

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdoseis/8-istorikes-piges/81-napoli-kai-elliniki-paliggenesia-napoli-e-risorgimento-greco-1821-2021>

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdoseis/8-istorikes-piges/33-to-1821-kai-oi-protagonistes-tou>

http://www.gak.gr/media_files/images/Periexomeno-all/2_Drastiriotites/Ekdiloseis/kentrikiypiresia/diethnisimeraarxeiwn/2013/AFISA.pdf

http://www.gak.gr/media_files/images/Periexomeno-all/2_Drastiriotites/Ekdiloseis/kentrikiypiresia/diethnisimeraarxeiwn/2014/AFISA.jpg

http://www.gak.gr/media_files/images/Periexomeno-all/2_Drastiriotites/Ekdiloseis/kentrikiypiresia/diethnisimeraarxeiwn/2015/AFISA.jpg

http://www.gak.gr/media_files/images/Periexomeno-all/2_Drastiriotites/Ekdiloseis/kentrikiypiresia/diethnisimeraarxeiwn/2016/PROGRAMMA.pdf0

http://www.gak.gr/media_files/images/Periexomeno-all/2_Drastiriotites/Ekdiloseis/kentrikiypiresia/diethnisimeraarxeiwn/2017/AFISA.pdf

http://www.gak.gr/media_files/images/Periexomeno-all/2_Drastiriotites/Ekdiloseis/kentrikiypiresia/diethnisimeraarxeiwn/2018/AFISA.gif

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdiloseis>

http://www.gak.gr/media_files/Ekdilwseis/AFISSA.pdf

http://www.gak.gr/media_files/Ekdilwseis/ATHINA_ELEYTHERH/Afisa.jpg

<http://www.gak.gr/index.php/el/menu-el/dra/ekdilwseis>

http://gak.kar.sch.gr/text/16_07_2014/inv_01_16_07.jpg

<http://gak.kar.sch.gr/News/imerida/proskl.pdf>

<http://gak.kar.sch.gr/PHA/AFISA.jpg>

<http://gak.kar.sch.gr/News/PanellinioSynedrio/afisa.jpg>

http://gak.kar.sch.gr/Actvt/Argitheia/Afisa_Argitheia.pdf

<http://gak.kar.sch.gr/>

<http://gak.kar.sch.gr/Arxiki/EkdilosiSofades/afisa.pdf>

<http://gak.lar.sch.gr/Actvt/Poikiles%20Drastiriotites/afisa.pdf>

<http://gak.lar.sch.gr/>

<http://gak.sam.sch.gr/>

<http://gak.ker.sch.gr/>

<https://gak.zak.sch.gr/>

<http://gak.chan.sch.gr/>

<http://gak.kef.sch.gr/>

<http://gak.pel.sch.gr/>

<http://gak.rod.sch.gr/>

<http://gak.fth.sch.gr/>

https://www.aboutlibraries.gr/libraries/handle/20.500.12777/lib_2392

<https://artmemagazine.gr/valliano-megaro-athens-greece/>

<https://enallaktikiagenda.gr/idruma-stavros-niarxos-neo-spiti-ethnikis-vivliothikis/>

<https://www.nlg.gr/static-page/fotografika-portrait-poy-kathilonoy-stin-ethniki-vivliothiki-ta-peteina-toy-kosta-zafeiropoyloy-ergo-realismoy-kai-poiitikis-eyasthisias/>

<https://www.nlg.gr/static-page/epanentarxi-anadromikis-ekthesis-eleni-stathopoyloy-i-geometria-ton-chromaton-20-05/>

<https://www.nlg.gr/static-page/ekthesi-michali-madeni-oi-exoristoi/>

<https://www.nlg.gr/static-page/andreas-voyrloymis-o-attikos/>

<https://www.nlg.gr/static-page/i-ethniki-vivliothiki-tis-ellados-eve-paroysiazeti-tin-ekthesi-vivliodesias-tis-eyaggelias-mpiza-me-titlo-xediplonontas/>

<https://www.nlg.gr/static-page/ekthesi-quot-aggelos-spachis-1903-1960-quot/>

<https://www.nlg.gr/listed/ektheseis/>

<https://www.nlg.gr/static-page/epitafios-thrinos-ennea-parallages/>

<https://1821.digitalarchive.gr/>

<https://network.nlg.gr/arithmos-fylloy-1821-oi-gynaikes-ston-agon/>

<https://network.nlg.gr/>

<https://www.nlg.gr/listed/1821-2021-epeteiakes-drasesis/>

<https://www.nlg.gr/static-page/psifiakes-ektheseis/>

<https://netpreserve.org/projects/collaborative-collections/>

<https://www.nlg.gr/listed/eyropaika-programmata/>

<https://network.nlg.gr/>

<https://www.nlg.gr/static-page/libraries-opacs/>

<https://www.nlg.gr/static-page/kalokairini-ekstrateia-anagnosis-kai-dimioyrgikotitas/>

<https://www.nlg.gr/listed/monumenta/>

https://www.nlg.gr/static-page/ekpaideusi_genikes-plirofories/

<https://www.nlg.gr/listed/xenagiseis/>

<https://www.nhmuseum.gr/tmimata>

<https://www.nhmuseum.gr/epanacystasi-21/kentriki-ekthesi>

<https://www.nhmuseum.gr/epanacystasi-21/perifereiakes-ektheseis>

<https://www.nhmuseum.gr/epanacystasi-21/en-plo/item/17448-epanacystasi-21-egkainia-tis-plotis-ekthesis>

<https://www.nhmuseum.gr/epanacystasi-21/en-plo/item/17453-i-ploti-ekthesi-stathmoi-stin-istoria>

<https://www.nhmuseum.gr/ektheseis/periodikes/item/17533-s-gnorizo-p-t-n-psi-prosopa-tou-21>

<https://www.nhmuseum.gr/ektheseis/periodikes/item/17533-s-gnorizo-p-t-n-psi-prosopa-tou-21#gallery43a4920d3e-3>

<https://www.nhmuseum.gr/ektheseis/periodikes/item/17376-to-21-allios-i-elliniki-epanastasi-me-figoyres-kai-dioramata-playmobil-sto-mouseio-plinthokeramopoiias-n-s-tsalapata-ston-volo>

<https://www.nhmuseum.gr/ektheseis/psifiakes-ektheseis-cat/21-allios/item/17516-veni-vidi-rapui>

<https://www.nhmuseum.gr/ektheseis/psifiakes-ektheseis-cat/21-allios/item/17520-o-ellinismos-ypo-othomaniki-kyriarxia>

<https://www.nhmuseum.gr/ektheseis/psifiakes-ektheseis-cat/21-allios/item/17560-3-giati-ta-skiaze-i-fovera-kai-ta-plakone-i-sklavia>

<https://www.nhmuseum.gr/ektheseis/periodikes/item/17345-1821-i-maxi-tis-plateias-ekthesi-comics>

<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/328-1821-apixiseis-sto-simera-i-elliniki-epanastasi-mesa-apo-ti-logotexnia>

<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/330-1821-apixiseis-sto-simera-o-karagkiozis-sto-ethniko-istoriko-mouseio>

<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/331-1821-apixiseis-sto-simera-xoreyontas-sto-mouseio>

<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/17428-fermena-ek-stomatos-afigiseis-gia-to-1821>

<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/17426-this-is-athens-city-festival>

<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/17382-parousiasi-lefkوماتos-o-naftikos-agonas-tou-21>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17556-anazitontas-to-xameno-keimilio-sto-eim>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17466-ekpaideftiki-drasi-gia-atoma-me-provlimata-mnimis-eidikes-omades-koinoy-diapolitismika-programmata>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17465-frontida-proliptiki-syntirisi-ton-syllogon-tou-mouseiou>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17405-taksidi-mousiko-sta-xronia-tou-agona>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17160-as-gnorisoume-to-ethniko-istoriko-mouseio>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17157-gnorimia-me-tis-ellinikes-paradosiakes-foresies>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17158-galanolefki-i-thoria-sou>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17159-opseis-tis-kathimerinis-zois-ton-ellinon-18os-19os-aionas>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/334-ekpaideftiko-programma-gia-oikogeneies>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-programmata-gia-mathites-kai-omadikes-episkepseis-sxoleion/item/17161-vinteoskopontas-to-ethniko-istoriko-mouseio>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/17537-stin-alli-plevra-tis-istorias-epimorfotiko-ergastirio>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/17528-ergastirio-xeiropoiitou-xartioy>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/17522-ergastirio-xeirotexnias-gia-enilikes>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/17521-xristougenniatiko-ergastiri-xeirotexnias>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/17491-xristougenniatiko-ergastiri-xeirotexnias>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/329-paidiko-ergastirio-xeirotexnias>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/17421-pasxalino-ergastirio-xeirotexnias>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/17479-apoxairentas-to-kalokairi-paidiko-ergastirio-stin-ydra>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/ekpaideftika-ergastiria/item/318-paidiko-ergastirio-apriliou-me-foresies-enos-palioy-kairoy>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/aggizoume-tin-istoria>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/paraxorisi-ekpaideftikoy-ylikoy>

<https://www.nhmuseum.gr/ekpaidefsi/enimerosi-ekpaideftikon>

<https://www.nhmuseum.gr/efarmoges>

<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/324-i-diethnis-imera-lefkoy-bastounioy-sto-eim>

<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/323-evropaikes-imeres-politistikis-klironomias-2018>

<https://www.youtube.com/watch?v=m9-9WVes3JU&t=5s>

<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/326-diethnes-synedrio-the-birth-of-contemporary-europe-world-war-i-music-and-the-arts>

<https://www.nhmuseum.gr/ekdiloseis/item/299-evropaikes-imeres-politistikis-klironomias-2016>

<https://www.nhmuseum.gr/tmimata/arxeio-istorikon-eggrafon>

<https://www.nhmuseum.gr/tmimata/vivliothiki>

<https://www.nhmuseum.gr/tmimata/sylloges?start=0>

<https://www.nhmuseum.gr/tmimata/ergastirio-syntirisis>